

АПЕЛАЦИОНЕН СУД ШТИП

БИЛТЕН

Бр. 14

Март 2022

Штип

БИЛТЕН

Бр. 14

**Март 2022
Штип**

СОДРЖИНА

ВОВЕД	1
КРИВИЧЕН ОДДЕЛ	2
КРИВИЧЕН ЗАКОНИК	2
ЗАКОН ЗА КРИВИЧНА ПОСТАПКА	28
ГРАЃАНСКИ ОДДЕЛ	36
ТРГОВСКИ СПОРОВИ	36
СПОРОВИ ОД РАБОТНИ ОДНОСИ	41
СПОРОВИ ОД ИМОТНИ И ОБЛИГАЦИОНИ ОДНОСИ	47
ЗАКЛУЧОЦИ од работната средба на кривичните оддели на Апелационите судови во РСМ и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската пракса, одржана на 06.10.2021 година во Скопје	77
ЗАКЛУЧОЦИ од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во РСМ и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската пракса, одржана на 06.10.2021 година во во Скопје	82
Избор на содржини од пресуди на Европскиот суд за човекови права	87
Кривична област	87
Граѓанска област	117

ВОВЕД

Апелациониот суд во Штип, во согласност со член 72 став 3 од Судскиот деловник (Службен весник бр. и 66/2013 од 09.05.2013 год.) како и досегашната практика, го приготви и издава Билтен бр.14 на својата судска пракса.

Билтенот е поделен на две области, кривичен и граѓански оддел.

Во кривичниот оддел се опфатени одлуки од областа на Кривичниот законик и Законот за кривична постапка.

Во граѓанскиот оддел се опфатени одлуки од имотните и облигационите односи, како и одлуки од трговските и работните спорови.

Билтенот содржи обработени 24 одлуки, од кои 12 се од кривичната област, од кои се изработени 13 сентенци и 12 се од граѓанската област.

Објавените одлуки ја одразуваат праксата на Апелациониот суд во Штип се одлуки кои биле на одлучување по вонреден правен лек во Врховен суд на РСМ.

Во билтенот се објавени и заклучоците од работната средба на Апелационите судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија за воедначување на судската практика, одржана на 06 Октомври 2021 година во Скопје, како и избор на содржини од пресуди на Европскиот суд за човекови права.

Во изработката на билтенот учествувале:

Корнелија Давчева – Претседател на судот и на одделот за судска пракса

Мирјанка Гоцевска Стефановска – судија во кривичен оддел

Софија Манева – судија во граѓански оддел

Светлана Јованова – судија во граѓански оддел

Ефимија Кралева – судски соработник во граѓански оддел

Лилјана Кирова – судски советник во граѓански оддел

Марија Михова – судски советник во кривичен оддел

Васко Василев – судски советник во кривичен оддел

Техничка обработка:

Елизабета Џонова – Раководител на одделение за информатика

Претседател на судот

Корнелија Давчева

КРИВИЧЕН ОДДЕЛ

КРИВИЧЕН ЗАКОНИК

1. Не постои повреда на чл.416 ст.1 т.1 од ЗКП, односно првостепениот суд правилно го применил КЗ, кога нашол дека во дејствијата превземени од страна на осудената А.М., кога таа како службено лице нотар на подрачјето на Општина Струмица злоупотребувајќи ја својата положба и овластување, заверила специјално полномошно со кое лицето С.Г. било овластено во име и за сметка на оштетената Т.М. која не била присутна во нотарската канцеларија на осудената да склучи договор за купопродажба на недвижниот сопствен имот на оштетената, и дозволила за сведок на идентитетот да биде лицето С.Г., кое не ги исполнувало законските услови за сведок во смисла на чл.47 ст.1 и чл.50 од Закон за нотаријат, и покрај тоа што лицето С.Г. имало корист од работата односно од склучувањето на договорот за купопродажба на сопствен недвижен имот на оштетената така што во дејствијата превземени од осудената А.М. се содржани сите законски обележја на кривичното дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од чл.353 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Струмица К.бр.253/19 од 28.10.2019 год. осудената А.М. е огласена за виновна за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ по чл.353 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ, за кое била осудена на казна затвор во траење од 1 година и 6 месеци, како главна казна и согласно чл.33 ст.6 и чл.38-б од КЗ и изрекол споредна казна – Забрана на вршење професија, дејност или должност нотар за подрачјето на ОС Струмица во траење од 2 (две) години од правосилноста на одлуката и ја задолжил со трошоци во постапката и согласно чл.114 и чл.116 од ЗКП ја поништил правната работа солемнизација потврда на приватна исправа договор за купопродажба на недвижен имот Оду.бр.109/19 од 27.03.2012 год. пред нотар А.М. со последиците што произлегуваат од неа, не засегајќи во правото на трети лица. За остатокот од имотно-првното побарување оштетената е упатена на спор.

Од првостепената пресуда останале незадоволна осудената, која изјавила две жалби преку нејзините бранители адвокат Мицев Димитрија од Струмица и адвокат Стерјо Зиков од Скопје со кои се напаѓа првостепената пресуда по сите жалбени основи, со предлог жалбите да се уважат, првостепена пресуда да се укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно одлучување или да се преиначи осудената да биде ослободена од обвинение.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ-370/19 од 27.02.2020 год. жалбите изјавени од осудената и нејзините бранители биле уважени делумно при што пресудата на Основниот суд Струмица била преиначена само по основ на одлуката за кривичната санкција, така што за предметното кривично дело, за кое осудената е огласена за виновна со изреката на првостепената пресуда, ја осудил на казна затвор во траење од 1 (една) година.

Второстепениот суд нашол дека фактичката состојба е правилно и целосно утврдена од страна на првостепениот суд и е заснована на правилно изведени и ценети докази. По однос на изведените докази второстепениот суд наоѓа дека од истите се потврдува да осудената А.М. како службено лице- нотар на подрачјето на Општина Струмица дозволила сведок на идентитетот да биде лицето С.Г., иако била свесна дека не ги исполнува условите за сведок предвидени во законот за нотаријат, од причини што лицето можело да има некоја корист од правната работа, при чие склучување лицето сведочело.

По правосилноста на пресудата осудената преку нејзиниот бранител адвокат Мицев Димитрија од Струмица поднела до Врховен суд на РСМ барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, поради суштествени повреди на чл.415 ст.1 т.9 од ЗКП и чл.416 ст.1 т.1 од ЗКП.

Врховен суд на РСМ со пресуда КВП2. бр.80/20 од 03.03.2021 год. барањето на осудената преку нејзиниот бранител го одбил како неосновано.

Правилно првостепениот и второстепениот суд утврдиле дека осудената ја злоупотребила својата службена положба и овластување како службено лице-нотар со тоа што заверувајќи го специјалното полномошно дозволила како сведок на идентитет да биде лице кое не ги исполнува условите да биде сведок, а била должна да провери дали лицето кое се јавува како сведок на идентитетот ги исполнува условите од чл.47 ст.1 и чл.50 од Законот за нотаријатот.

Во член 47 ст.1 од Законот за нотаријат е наведено: „Ако нотарот не ги познава учесниците лично и по име, нивниот идентитет ќе го утврди со важечка лична карта или патна исправа. ако тоа не е можно, или ако нотарот се сомнева во нивниот идентитет, тогаш идентитетот ќе биде посведочен од двајца сведоци на идентитетот кои пред нотарот ќе изјават дека лично ги познаваат учесниците и кои ги исполнуваат законските услови да бидат сведоци“.

Во чл.50 е наведено: „Сведок на составување на нотарски акт не може да биде: а) лице кое не може да сведочи поради својата душевна состојба; б) лице кое може да има некоја корист од работата при чие склучување сведочело и в) лице кое со странката или со оној кој со нотарскиот акт би требало да добие некоја корист, или со самиот нотар е во однос поради кој може да бара изземање на нотарот“.

Од содржината на законската одредба од член 50 од Законот за нотаријатот, произлегува дека не може да биде сведок на составување на нотарски акт, лице кое меѓу другото е и лице кое може да има некоја корист од правната работа, при чие склучување учествувало, со оглед на тоа да лицето С.Г. - кое истовремено е и сведок на идентитет на лицето- оштетеното Т.М. и овластено лице со специјално полномошно, со кое Т.М. го овластил во име и за сметка на него да склучи договор за купопродажба на нејзиниот имот, неспорно е дека се работи за лице кое може да има некаква корист од работата, при чие склучување учествува и како такво согласно напред наведениот член не ги исполнувало законските услови да биде сведок на идентитетот за составување на нотарски акт.

Со оглед на наведеното неосновани се жалбените наводи дека осудената како нотар не била должна да води сметка за тоа дали сведоците можат да имат корист од работата за која сведочат и дека не била овластена да ја цени содржината на правната работа, бидејќи таа само вршела заверка на потписи, а не составувала нотарски акт. Имено, во Законот за нотаријат кога се работи за утврдување на идентитет на сведоци, јасно е пропишано дека пред лицето да се јави како сведок, осудената како нотар била должна да провери дали

истото ги исполнува условите предвидени во чл.50 од Законот за нотаријат. Во случајот обвинението не се однесува на тоа дека таа како нотар е одговорна за содржината на завереното специјално полномошно, туку дека дозволила лице кое не ги исполнува условите согласно законот да биде сведок во постапка пред нотар и спротивно на чл 50 од ЗН ја пополнила во уписникот рубриката со податоци на лице кое не може да биде сведок, со што ги пречекорила границите на нејзините службени овластувања.

Од солемнизацијата на купопродажен договор, како и од историјатот со промени за правниот субјект „С. - И.“ ДООЕЛ с.С., се утврдува дека лицето С. Г. кој се јавил како сведок при утврдување на идентитетот на сопственикот на имотот -оштетениот Т. М., во исто време се јавува и како странка – продавач при склучување на договорот за купопродажба на недвижен имот сопственост на оштетениот односно во правната работа се јавува како полномошник на оштетениот, како продавач.

Осудената во поткрепа на наводите во жалбата доставува извадоци од списание на Нотарска комора на РСМ. Меѓутоа од увидот во списанието Н. јасно е утврдено дека: „Идентитетот може да биде утврден со двајца сведоци кои пред нотарот ќе изјават дека лично го познаваат лицето, и кои треба да ги исполнуваат условите од чл.47 ст.1 од Законот“. Така фактот дека постои повреда на чл.50 од Законот за нотаријат кој што важел во тоа време, се потврдува и од самото списание Н. приложено кон жалбата од бранителот на осудената А. Во оваа одредба јасно е наведено дека не може да се јави како сведок на составување на нотарски акт лице кое може да има некаква корист од работата, при чие склучување сведочело, а во конкретниот случај сведок на идентитет е лицето С. Г., кој учествувал како странка и како продавач во правната работа за која сведочел, односно постапувал како овластено лице кое можело да има некаква корист од работата при чие склучување сведочел.

Правилно првостепениот и второстепениот суд утврдиле дека осудената као службено лице нотар, ја злоупотребила службената положба и овластување, со тоа што заверувајќи го специјалното полномошно дозволила за сведок на идентитет да биде лице, кое не ги исполнува законските услови да биде сведок, а била должна да провери дали лицето кое се јавува како сведок на идентитет ги исполнува условите од чл.47 ст.1 и чл.50 од Законот за нотаријат, каде јасно е наведено кое лице не може да биде сведок на составување на нотарски акт, а меѓу другите тоа е и лице кое може да има некоја корист од работата при чие склучување учествувало. Јасно е дека лицето С.Г. истовремено е сведок на идентитет на лицето Т.М. и овластено лице со специјално полномошно, со кое оштетениот Т.М. го овластува во име и за сметка на властодавачот да склучи договор за купопродажба на нејзиниот имот, неспорно е дека се работи за лице кое може да има некаква корист од работата, при чие склучување учествува и како такво согласно чл.50 од Законот за нотаријат не можело да биде сведок на составувањето на нотарскиот акт.

Пресуда на Основен суд Струмица К.бр.253/19 од 28.10.2019 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-370/19 од 27.02.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.80/20 од 03.03.2021год.

2. Апелациониот суд во Штип, правилно го применил КЗ кога прифатил дека осуденото правно лице и осуденото одговорно лица В. Љ. со намера да одбегнат плаќање на данок на додадена вредност во значителна вредност од 1.686.610,00 денари, не пресметале и не пријавиле ДДВ, со што ги исполниле елементите на законското битие на кривичното дело за осуденото одговорно лице „Даночно затајување“ од чл.279 ст.2 в.в. ст.1, а за осуденото правно лице кривично дело „Даночно затајување“ од чл.279 ст.3 в.в. ст.1 од КЗ. При ова правилно е прифатено дека осуденото одговорно и осуденото правно лице – производител на вино со тоа што договорот за купопродажба на стока -вино претходно склучен со странски купувач кој ја платил фактурираната цена без пресметан ДДВ, од причини што продажбата била наменета за странско правно лице да се извезе од РСМ, истиот останал нереализиран па наместо трговската стока вино да биде извезена и испорачана на странскиот купувач со валидна царинска документација – ЕЦД во кој случај осуденото правно лице – извозникот би се стекнал со право на даночно ослободување во смисла на чл.24 ст.4 од Законот за додадена вредност, сепак трговската стока- вино не била извезена останала во складишните капацитети во РСМ, па осудените иако го знаеле овој решителен факт за утврдување на ДДВ со умисла за затајување на данокот истиот не го пријавиле при задолжителна пријава на промет.

Од образложението:

Со пресуда на Основниот суд Штип К.бр.381/15 од 04.12.2015 година, осудените: В. Љ. од Штип и В. В. „И. В.“ ДООЕЛ Штип, се ослободени од обвинение врз основа на член 403 точка 3 од Законот за кривичната постапка, да осудената В. Љ. би сторила кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, а осуденото правно лице да би сторило кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи Јавниот обвинител не докажал надвор од разумно сомневање дека обвинетите го сториле кривичното дело за кое се обвинети. Согласно член 106 од Законот за кривичната постапка, кривичните трошоци на постапката е одлучено да паднат на буџетските средства на РСМ, од кои средства на вештото лице Глигор Ивановски од Штип, да се исплатат трошоци во износ од 1.500,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата, а на осудените В. Љ. од Штип и В. В. „И. В.“ ДООЕЛ Штип, да им се исплати вкупен износ од 30.264,00 денари, трошоци на постапката, кои да им бидат исплатени преку бранителот Драги Ивановски, адвокат од Штип, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Со решение на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.57/16 од 22.03.2016 година, жалбата изјавена од Основниот јавен обвинител Штип е уважена, а пресудата на Основниот суд Штип К.бр.381/15 од 04.12.2015 година, е укината и предметот е вратен на првостепениот суд на повторно одлучување.

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.195/16 од 25.01.2017 година, осудените, врз основа на член 403 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, се ослободени од обвинение, со кои дејствија осуденото одговорно лице да би сторила кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во

врска со став 1 од Кривичниот законик, а осуденото правно лице да би сторило кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи Јавниот обвинител не докажал надвор од разумно сомневање дека обвинетите го сториле делото за кое се обвинети. Согласно член 106 од Законот за кривичната постапка, кривичните трошоци на постапката е одлучено да паднат на товар на буџетот на РСМ. Од буџетот на РСМ на осудните, да се исплатат трошоци во износ од 108.564,00 денари, во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата.

Апелациониот суд Штип по одржаната седница на советот донел решение со кое жалбата изјавена од ОЈО Штип е уважена, а пресудата на Основниот суд Штип К.бр.195/16 од 25.01.2017 година, ја укинал и закажал јавна расправа согласно член 437 во врска со член 424 од Законот за кривичната постапка.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.212/17 од 10.09.2019 година, осудените, врз основа на член 403 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, осуденото одговорно лице е ослободена од обвинение, а осуденото правно лице е ослободено од кривична одговорност, со кои дејствија осуденото одговорно лице да би сториле кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, а осуденото правно лице да би сторило кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи Јавниот обвинител не докажал надвор од разумно сомневање дека осудените го сториле делото за кое се обвинети. Согласно член 106 од Законот за кривичната постапка, кривичните трошоци на постапката е одлучено да паднат на товар на буџетот на РСМ. Од буџетот на РСМ на осудените е одлучено да им се исплатат трошоци во износ од 271.614,00 денари, во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата.

Со решение на Врховниот суд на Република Северна Македонија Вжж2.бр.59/2019 од 07.05.2020 година, жалбата на Вишото јавно обвинителство Штип КОЖ.бр.186/2017 од 28.10.2019 година, е уважена, по повод жалбата и по службена должност пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.212/17 од 10.09.2019 година е укината и предметот е вратен на второстепениот суд на повторно постапување и одлучување.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.174/20 од 18.09.2020 година, осудените одговорно лице била огласена за виновна за кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, а осуденото правно лице кривично одговорно за кривично дело – „Даночно затајување“ од член 279 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, па согласно наведените членови, во врска со член 289 став 2 и став 1 од Кривичниот законик, како и членовите 32,33,35,39,48,48-а,49 и 50 од Кривичниот законик и член 102 и член 114 од Законот за кривичната постапка, на осудената и е изречена алтернативна мерка - Условна осуда, така што и е утврдена казна затвор во траење од 2-две години и е одлучено дека истата нема да се изврши доколку осудената во рок од 2 години не стори ново кривично дело. Согласно член 38, член 292 став 3 во врска со член 289 став 3 во врска со став 2 и став 1 од Кривичниот законик и член 96-а став 1 од Кривичниот законик и член 102 и 114 од Законот за кривичната постапка, на осуденото правно лице, му е изречена парична казна во износ од 500.000,00 денари, која е задолжен да ја плати на буџетот на РСМ, во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата. Осуденото правно лице е задолжено паричната казна да ја плати во рок од 30 дена од денот на правосилноста на пресудата, а ако паричната казна не може да се изврши од имотот на правното лице, поради тоа што правното лице нема таков имот, или

престанало да постои, пред извршување на казната, казната ќе се изврши од неговиот правен следбеник, а ако нема правен следбеник од имотот на основачот, или основачите на правното лице, сразмерно на вложените удели, односно од имотот на акционерите, односно содружниците сразмерно на нивните удели. Осудените се задолжени солидарно да ги надоместат трошоците на постапката во износ од 33.040,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата на сметка на буџетот на РСМ. Осудените се задолжени да платат судски пашал во износ од по 5.000,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување, во корист на буџетот на РСМ.

Против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.174/20 од 18.09.2020 година, осуденото одговорно и правно лице, преку бранителот Драги Ивановски, до Врховниот суд на Република Северна Македонија, поднесоа навремена жалба, поради сторени суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, поради погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, поради повреда на Кривичниот законик и поради одлуката за казната, на околност дека обжалената пресуда е нејасна, неразбирлива и противречна на причините на решителните факти. Второстепениот суд погрешно утврдил дека обвинетото правно лице и одговорно лице имале обврска да пријават и платат данок на додадена вредност, со оглед дека во конкретниот случај се работи за извоз на стока која не подлежи на пресметка и плаќање на данок на додадена вредност. Врз основа на вака утврдена фактичка состојба, погрешно е применет Кривичниот законик, бидејќи во дејствијата на обвинетите не се содржани елементи на законското битие на кривичното дело за кое се огласени виновни. Во случајот по извршената продажба на виното од обвинетите на германската фирма Рици друг промет во земјата не е вршен со виното, виното е запленето од Државниот земјоделски инспекторат без вина на обвинетите. Истото не е извезено од територијата на државата. Виното не е извезено, односно не ја поминало царинската линија, поради што нема никаква вина, ниту умисла на страната на обвинетите. Во жалбата се предлага истата да се уважи, обжалената пресуда да се преиначи и обвинетите да се ослободат од обвинение, бидејќи застапникот на обвинението не докажал надвор од разумното сомнение дека обвинетите го сториле кривичното дело за кое се обвинети и осудени. Во жалбата се побаруваат трошоци на постапката во износ од 365.214,00 денари од кои 217.614,00 денари досудени со пресудата КЖ.бр.212/17 од 10.09.2019 година, износ од 29.500,00 денари за состав на одговор на жалба, изјавен по жалба против пресудата КЖ.бр.212/17 од 10.09.2019 година, износ од 35.100,00 денари за застапување на рочиште на ден 14.09.2020 година и 29.500,00 денари за состав на оваа жалба.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, согласно член 421 став 2 од Законот за кривичната постапка, до Врховниот суд на Република Северна Македонија достави писмен предлог КОЖ.бр.88/2020 од 18.12.2020 година, во кој предложи жалбата на осуденото одговорно лице на осуденото правно лице, изјавена преку бранителот Драги Ивановски, адвокат од Штип, против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.174/2020 од 18.09.2020 година, да се одбие како неоснована.

Со пресуда на Врховен суд на РСМ ВКЖ2 44/2020 од 03.02.2021 година, жалбите изјавени од осуденото одговорно и правно лице преку нивниот бранител биле одбиени како неосновани, а пресудата на Апелационен суд Штип

КЖ-174/20 од 18.09.2020 година била потврдена.

Врз основа на правилно утврдена фактичка состојба, второстепениот суд правилно утврдил дека осудените со намера да одбегнат плаќање на данок на додадена вредност во значителен износ од 1.686.610,00 денари, не пресметале и не пријавиле данок на додадена вредност, со што ги исполниле елементите на законското битие на кривичното дело и тоа осудената В. Љ. од Штип за кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, а осуденото правно лице за кривично дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Неосновани се наводите во жалбата за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка. Имено, обжалената пресуда содржи доволно образложени причини за решителните факти кои не се противречни на самите себе и на содржината на изведените докази, при што истата е јасна, разбирлива и во целост може да се испитува.

Во случајот, од страна на второстепениот суд правилно е утврдено дека осуденото правно лице, преку осуденото одговорно лице, односно преку претставникот и сопственик на правното лице Љ. Р., воспоставиле деловни односи со странско правно лице Рици ГМБХ од Германија за производство и продажба на црно вино од сортата „Вранец“. За реализација на договореното на ден 22.09.2010 година, осуденото правно лице издало про-фактура број Д-17/10 за авансна уплата на вино, во износ од 150.000 евра на странски купувач Рици ГМБХ од Германија, кој износ на 24.09.2010 година е уплатен од страна на купувачот на сметка на осуденото правно лице, а во книговодствената евиденција на „Имако Вино“ ДООЕЛ Штип оваа авансна уплата е евидентирана на аналитичка финансиска картица на побарувачката страна на сметка 121 - побарувања од купувачи во странство - деловен партнер Рици ГМБХ од Германија.

Видно од списите на предметот, на 23.08.2011 година, бил склучен писмен купопродажен договор број 01-08 помеѓу осуденото правно лице, како продавач и Рици ГМБХ од Германија, како купувач и Винарска визба АК Џумајлија АД Лозово, како примач на виното пред да се изврши извозот за Германија.

Со овој договор продавачот се обврзал да изврши утовар на суво црвено вино од сортата Вранец со 11,5 % алкохол, во количина од 610,00 литри и да го предаде на договорениот примач Винарска визба АК Џумајлија АД Лозово, по налог и за сметка на купувачот и со тоа да престанат сите должничко - доверителски односи помеѓу купувачот и продавачот. Купувачот Рици ГМБХ од Германија одлучил пред да се извезе купената количина вино да биде примена од страна на примачот АД Џумајлија АД Лозово заради обработка - засладување на виното.

Осуденото правно лице, ја испорачал договорената количина на вино, со тоа што виното било утоварено во цистерни и била изготвена книговодствена документација, испратници за испорака на продаденото вино. Продавачот - осуденото правно лице за испорачаната количина на вино изготвил фактура број Д-57/11 за купувачот во вредност од 152.500,00 евра и со налог за книжење 5/83 од 31.12.2011 година, ја евидентирал на долговната страна на сметката 121-купувачи во странство и на побарувачката страна на сметката 752 -приходи од продажба на производи во странство во денарска противвредност од 9.370.055,00 денари. Во фактурата не е пресметан ДДВ, бидејќи продажбата е на странско правно лице и е за извоз од Република Македонија.

Во случајот, правилно од страна на второстепениот суд е утврдено дека предметното вино по испратниците било примено во просториите - сместувачките капацитети на примачот АД Џумајлија, но истото било примено со приемна документација која гласи на Ловин с. Лозово, од причини што Зоран Даневски од Свети Николе сопственик на фирмата Зоки 28 од Свети Николе која во тоа време била сопственик и на АД Џумајлија и на Ловин село Лозово, му дал таков усмен налог на тогашниот управител на Ловин ДООЕЛ село Лозово, сведокот Зоран Стошиќ и тоа вино е оставено на чување заради засладување во Ловин во с.Лозово, сместувачки капацитети на винарската визба АД Џумајлија село Лозово, единствена винарија во с. Лозово.

Со писмен договор помеѓу Рици ГМБХ и Ловин, кој договор е заведен во книговодствената евиденција во Ловин на ден 15.09.2011 година, а важи од 10.09.2011 година по кој договор на 27.02.2012 година, купувачот на виното Рици ГМБХ од Германија платил на Ловин-Лозово износ од 6.734.00 евра, во денарска противвредност за лагерување на виното по фактура број 1 од 31.01.2012 година.

Исто така, правилно од страна на второстепениот суд е утврдено дека во тој период е покрената стечајна постапка на винарска визба АК Џумајлија АД Лозово и се покренати кривични постапки против нејзиниот сопственик Зоран Даневски од Свети Николе.

Во случајот, од страна на второстепениот суд правилно е утврдено дека УЈП има извршено надворешна контрола на деловните односи за периодот од 01.01.2011 година до 30.09.2014 година, во винарската визба „Имако Вино“ ДООЕЛ Штип и со решение на УЈП, Регионална дирекција Штип 2514/6-00028 од 11.02.2015 година осуденото правно лице е задолжено еднократно со ДДВ во износ од 1.686.610,00 денари, кој во целост е задржан од трансакциската сметка на обвинетото правно лице на ден 09.04.2015 година, а дополнително за камата за ненавремен платен ДДВ на осуденото правно лице задржан е износ од 290.695,00 денари.

Во случајот, иако предметното вино било наменето за извоз и требало да биде изнесено надвор од државата, осудените како даночни обврзници да бидат ослободени од обврска, пријавување и плаќање на ДДВ, не се случило. Согласно Законот за данок на додадена вредност, како примарни даночни обврзници за ДДВ, тие имале обврска да докажат пред надлежните органи, на даночната управа со соодветна документација дека стоката - предметното вино е излезоно надвор од државата. Со оглед дека осудените тоа не го сториле, односно предметното вино фактички не е излезоно надвор од државата, не е испорачано на купувачот, не е реализирана обврската од купопродажниот договор према купувачот, биле во обврска да пресметаат и платат данок на додадена вредност, а тоа не го сториле.

Ваквите околности произлегуваат и правилно се утврдени од записник за извршена надворешна контрола на деловни односи за периодот од 10.01.2011 година до 30.09.2014 година од страна на УЈП, како и пресуда на Вишиот управен суд УЖ-3.бр.280/2017 од 13.09.2017 година, со која жалбата на тужителот Винарска визба Имако Вино ДООЕЛ Штип е одбиена како неоснована, а пресудата на Управниот суд У-5.бр.1025/2015 од 01.12.2016 година е потврдена, со која пресуда Управниот суд ја одбил како неоснована тужбата на тужителот Имако Вино, изјавена против решението на Министерот У.бр.11-1436/1 од 15.07.2015 година, со кое е одбиено барањето на обвинетите да бидат ослободени од ваквата обврска.

Овие факти се во корелација со извршеното супер вештачење на Бирото за судски вештачења Скопје ЦВ/ЕЛ I 4/19 од 17.06.2019 година на вештите лица Александар Костадиновски и Билјана Киселички.

Согласно член 26 став 1 точка 1 од Законот за ДДВ, извозот се смета за извршен ако доброто ја премине царинската линија на РСМ. Согласно став 4 од истиот член на законот, даночниот обврзник е должен да ја докаже исполнетоста на условите за даночно ослободување наведени во член 24 од истиот Закон.

Во конкретниот случај, правилно од страна на второстепениот суд е утврдено дека не постои извозна царинска документација (т.н. ЕЦД) како доказ дека предметното вино ја преминало царинската линија на државата.

Оттука, во отсуство на соодветен доказ ЕЦД за извоз на виното, кој претставува материјално-правен услов за остварување на правото на даночно ослободување, неспорно е дека осудените иако знаеле дека предметното вино останало во РСМ, не го пријавиле овој факт како суштествен за утврдување на ДДВ.

Даночниот обврзник Имако Вино за наведениот промет не пресметал и платил данок на додадена вредност во износ како што е утврдено во изреката на обжалената пресуда, иако согласно член 2 од Законот за ДДВ се работи за предмет на оданочување со данок на додадена вредност, бидејќи се врши промет на добра, кој се врши со надоместок во земјата од страна на даночниот обврзник во рамките на неговата стопанска дејност.

Согласно член 3 став 1 од Законот за ДДВ, се работи за промет на добра, бидејќи има пренос на правото на располагање со движен материјален имот.

Оттука, имајќи го во предвид наведеното, правилно второстепениот суд утврдил дека во случајот не може да стане збор за ослободување од ДДВ по член 24 став 1 точка 1 од Законот за ДДВ, бидејќи иако примателот на доброто е со седиште во странство, испораката на доброто - предметното вино не е извршена, односно не е испратено во странство од страна на даночниот обврзник. Согласно член 26 став 1 точка 1 од Законот за ДДВ, извозот се смета за извршен ако доброто ја премине царинската линија на државата. Согласно став 4 од истиот член на законот, даночниот обврзник е должен да ја докаже исполнетоста на условите за даночно ослободување наведени во член 24 од Законот за ДДВ.

Според член 2 од Правилникот за спроведување на Закон за ДДВ, сметководствен доказ за даночно ослободување, даночниот обврзник е должен на очигледен и лесно проверлив начин да ја докаже преку својата евиденција во земјата исполнетоста на условите за даночните ослободувања според член 24 од Законот за ДДВ.

Доказ за извршен извоз согласно член 3 од наведениот Правилник, според кој при извоз даночниот обврзник е должен да докаже со документи во земјата дека тој или примателот на доброто или трето лице, по нивен налог го превзеле или испратиле добро во странство, или во слободна зона, царинска зона, или царинско складиште (доказ за извршен извоз). Доколку доброто е обработено, или преработено, пред извозот од страна на трето лице (член 24 точка 1 реченица 2 од Законот за ДДВ), истото мора да произлегува од доказот за извршен извоз на очигледен и лесно проверлив начин.

Оттука, Врховниот суд на Република Северна Македонија, оценува дека правилно второстепениот суд утврдил дека поседувањето на книговодствен доказ, како писмен доказ за извршен извоз претставува материјално-правен

услов за остварување на правото на даночно ослободување, согласно одредбите од Законот за ДДВ.

Во случајот, со оглед на наведените законски одредби, како и фактот дека даночниот обврзник не доставил докази за извршен извоз на испорачаните 610.00 литри вино, се работи за промет во земјата за кој даночниот обврзник спротивно на член 2,3,40 и 43 од Законот за ДДВ, нема пресметано и платено ДДВ во наведениот износ.

Исто така, покрај тоа што Законот за ДДВ дава можност испорачаното вино да се обработи, или преработи пред извозот од страна на трети лица по налог на примателот на виното, во секој случај обврската да се докаже извршениот извоз е обигаторна со уредна книговодствена документација.

Оттука, правилно од страна на второстепениот суд е утврдено дека во конкретниот случај, не постои книговодствен доказ за извршен извоз на предметното вино (ЕЦД).

Со оглед дека осуденото правно лице, е месечен даночен обврзник и со задолжителна даночна пријава на промет во земјата, осудените не пријавиле факти за утврдување на ДДВ во значителен износ, иако знаеле дека предметното вино останало во промет во државата, правилно второстепениот суд во случајот ја утврдил умислата за затајување на данокот, а со тоа и вината и кривичната одговорност кај осудените за стореното кривично дело, за кое се обвинети и осудени.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-174/20 од 18.09.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Вкж2.бр.44/20 од 03.02.2021 год.

3. Кога осудениот се огласува за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ, во изреката на пресудата не е доволно само да се наведе дека наркотичната дрога била во помало количество, туку е неопходно да се наведе и утврди точната количина на наркотичната дрога и видот на наркотичната дрога.

Од образложението:

Со Пресуда на Основен суд Св.Николе К-8/20 од 24.06.2020 г. под ст.1 од изреката осудениот И.С. е огласен за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 од КЗ и е осуден на казна затвор во траење од 2 години. Осудениот е задолжен да ги плати трошоците во кривичната постапка. Привремено одземените предмети - како предмети употребени за извршување на кривичното дело согласно чл.215 ст.7 в.в. со чл.100 а ст.2 од КЗ по правосилноста на пресудата да се предадат во Агенцијата за управување со одземен имот Скопје.

Од првостепената пресуда останал незадоволен осудениот, кој преку неговиот бранител поднел жалба.

Со пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-280/20 од 05.01.2021 г. жалбата

е одбиена како неоснована, а првостепената пресуда е потврдена.

Осудениот преку неговиот бранител поднел Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда до Врховниот суд на РСМ.

Врховниот суд на РСМ со Пресуда Квп2.бр.46/2021 од 24.03.2021г., барањето на осудениот го уважил, Пресудата на Основен суд Св.Николе К-8/20 од 24.06.2020 г. под ст.1 од изреката и Пресудата на Апелационен суд Штип КЖ-280/20 од 05.01.2021 г. ги укинал и предметот го вратил на првостепениот суд на повторно судење.

Во изреката на правосилната пресуда е наведено дека осудениот критичниот ден, место и време му продал едно пакување помало количество наркотична дрога хероин за 200,00 денари на наркоживателот Н.И. со што неовластено пуштил во промет помало количество наркотична дрога хероин, а со кои дејствија осудениот сторил кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 од КЗ.

Постапувајќи по изјавената жалба од осудениот, која второстепениот суд ја одбил како неоснована, прифатил дека иако во изреката на првостепената пресуда конкретно не е наведена количината на наркотичната дрога хероин, туку само е наведено дека се работи за помало количество наркотична дрога-хероин, тоа воопшто не ја прави првостепената пресуда нејасна и противречна, бидејќи од сите изведени докази ја произлегувало дека наркотичната дрога-хероин која што осудениот му ја продал на сведокот Н.И. била во количина на едно пакување и како таква претставувала помало количество. Сведокот Н.И. бил фатен на лице место од службените лица, како во напуштената рунирана куќа веќе ја уживал наркотичната дрога, поради што и во конкретниот случај не било возможно да се утврди точната количина на дрога, која сведокот ја купил од осудениот.

Врховниот суд на РСМ постапувајќи по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда нашол дека со тоа што пониските судови не утврдиле точно за колкава количина на наркотична дрога се работи, не биле во можност ниту правилно да го применат материјалното право, односно примениле одредба од КЗ врз основа на претпоставката дека се работи за помала количина на наркотична дрога хероин, без да биде утврдено со сигурност колку грама хероин имало во алуминиумското цевче.

КЗ не определува кое количество наркотична дрога се смета за помало, од каде произлегува дека е оставено на судот да оцени за какво количество на наркотична дрога се работи. Притоа, за да може судот да ја определи квалификацијата, односно да оцени дали се работи за помало количество на наркотична дрога, од што зависи и обликот на кривичното дело под кој ќе се подведат дејствијата на осудениот, најнапред треба со сигурност да утврди за каков вид на наркотична дрога се работи и тежината на наркотичната дрога, која е предмет на кривичното дело.

Во конкретниот случај пониските судови утврдиле дека се работи за наркотична дрога – хероин, меѓутоа не утврдиле колкава количина наркотична дрога – хероин осудениот му продал на сведокот Н.И. или во краен случај колку грама наркотична дрога – хероин вообичаено има во едно пакување, односно колку грама хероин може да се купат за 200,00 денари. Оттука, нејасно е врз основа на кои факти е заклучено дека се работи за помало количество и дејствијата на осудениот се квалификувани како кривично дело од чл.215 ст.2 од КЗ.

Врховниот суд констатирал дека пониските судови во однос на кривичното дело што е предмет на обвинението примениле закон што не може да се примени, кога осудениот И.С го огласиле за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 од КЗ, поради што пресудите на пониските судови се укинати и предметот е вратен на повторно одлучување пред првостепениот суд.

К-8/20 -Основен суд Свети Николе

Кж-280/20 од 05.01.2021 година–Апелационен суд Штип

Квп2.бр.46/2021 од 24.03.2021 година- Врховен суд на РСМ

4. Кога обвинетиот се обвинува дека сторил поблаг облик на кривично дело, правната квалификација на делото не може да се определи само врз основа на дополнителното обележје-олеснителната околност што на основниот облик на кривичното дело му дава поблаг облик, туку е потребно ставот во кој е предвидено дополнителното обележје на делото во поблагиот облик, да се доведе во врска со ставот во кој е содржан законскиот опис на предметното кривично дело.

Од образложението:

Со Пресуда на Основен суд Св.Николе К-8/20 од 24.06.2020 г. под ст.1 од изреката обвинетиот И.С. бил огласен за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 од КЗ и осуден на казна затвор во траење од 2 години. Обвинетиот е задолжен да ги плати трошоците во кривичната постапка. Привремено одземените предмети - како предмети употребени за извршување на кривичното дело согласно чл.215 ст.7 в.в. со чл.100 а ст.2 од КЗ по правосилноста на пресудата да се предадат во Агенцијата за управување со одземен имот Скопје.

Од првостепената пресуда останал незадоволен обвинетиот, кој преку неговиот бранител поднел жалба.

Со пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-280/20 од 05.01.2021 година жалбата изјавена од обвинетиот И.С. била одбиена како неоснована, која била изјавена преку неговиот бранител, а првостепената пресуда била потврдена.

Обвинетиот преку неговиот бранител поднел Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда до Врховниот суд на РСМ поради повреда на КЗ на штета на обвинетиот, погрешно утврдена фактичка состојба и повреда на ЗКП. Предлага барањето да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се преиначат, обвинетиот да биде ослободен од обвинение.

Јавниот обвинител на РСМ со писмен предлог, ОВП бр. 46/21 предлага барањето на обвинетиот за вонредно преиспитување на правосилната пресуда да биде одбиена.

Врховниот суд на РСМ со Пресуда Квп2.бр.46/2021 од 24.03.2021 г., под ст.1 го уважил барањето на обвинетиот за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесена преку неговиот бранител и Пресудата на Основен суд Св.Николе К-8/20 од 24.06.2020 година под ст.1 од изреката и Пресудата на Апелационен суд Штип КЖ-280/20 од 05.01.2021 година ги укинал и предметот го вратил на првостепениот суд на повторно судење, а првостепената пресуда под ст.2 ја потврдил, истата останала неизменета.

Основани се наводите истакнати во барањето за вонредно преиспитување на првостепената пресуда, за повреда на КЗ на штета на осудениот, во смисла на чл.416 ст.1 т.4 од ЗКП.

Првостепениот и второстепениот суд по однос на кривичното дело што е предмет на обвинението примениле закон што не може да се примени, кога обвинетиот И. С. Од с. Немањици го оласиле за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 од КЗ.

Одредбата од ст.2 на чл.215 од КЗ, не претставува самостоен посебен облик на кривично дело, туку предвидува дополнително обележје, олеснителна околност, што на основниот облик на кривичното дело содржан во ст.1 му дава поблаг облик. Описот и обележјето на кривичното дело „Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ се содржани во ст.1, па оттука осудениот не може да биде осуден за кривичното дело од чл.215 ст.2 од КЗ, без притоа да се доведе во врска со ст.1, во кој е содржан описот на противправното дејствие.

Од тие причини, Врховниот суд на РСМ ја укинал првостепената и второстепената пресуда во ст.1.

К-8/20 -Основен суд Свети Николе

Кж-280/20 –Апелационен суд Штип

Квп2.бр.46/2021 Врховен суд на РСМ

5. Сторена е повреда на КЗ на штета на осудениот член 416 став 1 т.т.1 од ЗКП, кога првостепениот суд одлучувајќи за постоењето на кривичното дело од член 189 од КЗ „Обљуба со злоупотреба на службената положба“ не утврдил со сигурност дали осудениот со своето однесување дал повод на оштетената со цел потоа да ја сексуално злоупотреби, при што односот на подреденост и зависност на оштетената спрема осудениот, не е проценет согласно конкретните околности ако се има во предвид дека осудениот, јасно и недвосмислено и предочил на оштетената, дека тој нема официјални службени и законски надлежности во постапката за доделување на социјален стан, но дека само може да разговара со некој „фиљан човек“ (без поименично да го посочи тоа влијателно лице), кој на оштетената, би и помогнал во постапката за доделување и добивање социјален стан.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.278/18 од 08.11.2019 год. осудениот Т.Б. огласен се за виновен за кривично дело „Обљуба со злоупотреба на службената положба“ од чл.189 ст.1 в.в. од КЗ, в.в. член 45 од КЗ, за кое осудениот е осуден на казна затвор во траење од 3 години, задолжен е со трошоци во постапката 5.000,00 денари како ина оштетената 278.880,00 денари во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Од првостепената пресуда останал незадоволен осудениот кој преку неговиот бранител поднел жалба.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ-79/20 од 02.09.2020 год. жалбата е одбиена како неоснована, а првостепената пресуда е потврдена.

Осудениот (претходно осуден во првостепена и жалбена постапка) лично поднел барање до Врховен суд на РСМ за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, поради повреда на КЗ на штета на осудениот и повреда на одредбите на постапката.

Врховниот суд на РСМ со пресуда Квп2.бр.133/2020 од 10.03.2021 год. барањето на осудениот го уважил, Пресудата на Основен суд Штип К.бр.278/18 од 08.11.2019 год. и Пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ-79/20 од 02.09.2020 год. ги укинал и предметот го вратил на првостепениот суд на повторно судење.

Во правосилната пресуда е утврдено (а тоа го потврдил и второстепениот суд во жалбена постапка) дека осудениот како раководител на подружница на јавно претпријатие, злоупотребувајќи ја својата положба ја навел на обљуба и на други полови дејствија оштетената Д. Ј. од Ш., која спрема него се наоѓала во состојба на зависност и подреденост како апликант за добивање на социјален стан, на начин што, со ветување дека ќе и помогне на оштетената да добие социјален стан на ден 19.12.2015 година, околу 11 часот, во просториите на јавното претпријатие, откако претходно ја повикал оштетената во неговата канцеларија, со изговор дека е потребно да и ја објасни постапката за аплицирање, ја заклучил вратата од канцеларијата, се соблекол, ја соблекол оштетената, ја турнал на фотелјата, потоа ставил презерватив и извршил обљуба. И на ден 30.12.2015 год., по завршување на работното време, околу 16,30 часот, во просториите на подружницата на АД стопанисување со станбен и деловен простор, откако претходно ја повикал оштетената во неговата канцеларија, за да разговараат за текот на постапката за добивање на социјален стан, по некое време, кога оштетената имала намера да замине од канцеларијата, ја турнал до ѕидот, започнал да ја фаќа за градите и задникот, вршејќи други полови дејствија.

Со вака преземените дејствија, според првостепениот суд осудениот сторил кривично дело „Обљуба со злоупотреба на положбата“ од чл. 189 ст.1 в.в. со чл.45 од КЗ.

Заклучок, наведен во првостепената пресуда (и потврден со второстепена пресуда, во жалбена постапка) е дека убеденоста на оштетената дека осудениот како службено лице ќе има влијание при доделување на социјален стан, била една од основните причини поради кои таа во неколку прилики одела во неговата канцеларија, па имајќи ја предвид положбата која ја имал осудениот-раководител на подружница и положбата на оштетената, првостепениот суд утврдил дека оштетената спрема осудениот се наоѓала во состојба на зависност и подреденост, како апликант за добивање на социјален стан, а осудениот злоупотребувајќи ја својата положба, ја навел оштетената на обљуба и на други полови дејствија.

Со пресуда на Врховниот суд на РСМ, по вонреден правен лек, констатирано е дека заклучокот на пониските судови е погрешен бидејќи не е јасно утврдена состојбата на зависност и подреденост помеѓу осудениот и оштетената.

Субјективното чувство што се создало кај оштетената како апликант за добивање на социјален стан дека осудениот како раководител на подружница на јавно претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор има апсолутно влијание при доделување на социјален стан, и тоа дека кај оштетената постоело одредена доза на страв дека нема да добие социјален стан доколку му се спротистави на осудениот, во неговата намера да изврши обљуба, не упатува на логично издржан заклучок, дека помеѓу нив (осудениот и оштетената) постои однос на подреденост или зависност.

Иако осудениот бил раководител на подружница на претпријатие за стопанисување со станбен простор, сепак тој не бил директно надлежен за доделување на социјални станови. Без оглед што оштетената била упатена во подружницата каде раководител бил осудениот и без оглед што осудениот бил во контакт и пренел дека тој ќе и помогне, дека ќе разговара со некој „филјан“ човек и дека има влијание да и го реши проблемот, по оценка на највисокиот суд, не упатува на заклучок дека помеѓу осудениот и оштетената постои однос на подреденост или зависност.

Ова дотолку повеќе што, неспорно се утврдени и објективно постоеле фактите дека, корисниците на становите изградени по „Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи“ и распределбата на становите по овој проект, ја вршела Комисија формирана од Министерот за транспорт и врски, а по претходно распишан оглас од Министерството за транспорт и врски во најмалку две јавни гласила, при што барањето за добивање на стан под закуп со потребните документи се поднесувале до Министерството за транспорт и врски, а по завршување на огласот, наведената Комисија била должна да изготви ранг листа на пријавените кандидати и врз основа на оваа ранг листа, Министерот за транспорт и врски, е тој што носи одлука за распределба на становите.

Според одлуката на највисокиот суд, во конкретниот случај, од страна на пониските судови, не е утврдено дека „наведувањето на“ дејствијата упатуваат на тоа дека иницијативата за обљуба и други полови дејствија и побудата за истите потекнуваат од осудениот. Впрочем, нема да постои ова кривично дело ако иницијативата ја дала оштетената во односот на зависност заради постигнување на одредена цел. Поради тоа, потребно е да се утврди дали осудениот со своето однесување пружил повод на оштетената со цел потоа да ја злоупотреби, за да се утврди постоењето на законското битие за кривичното дело од чл.189 ст.1 од КЗ.

Врховниот суд констатирал дека со правосилната пресуда е сторена повреда на КЗ на штета на осудениот, бидејќи со сигурност не е утврдена позицијата на подреденост и зависност, дејствијата на „наведување“ и иницијативата за извршување на кривичното дело „Обљуба со злоупотреба на положбата“ од чл.189 ст.1 в.в. со чл.45 од КЗ, па пресудите на пониските судови се укинати по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и предметот вратен на повторно одлучување пред првостепениот суд.

Пресуда на Основен суд Штип К.бр.278/18 од 08.11.2019 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-79/20 од 02.09.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.133/20 од 10.03.2021 год.

6. Правилно е применет КЗ кога е прифатено од судот дека членовите на Одборот на директори како одговорни лица во правното лице, превзеле дејствија што ги содржат обележјата на кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување“ од чл.353 од КЗ, со непочитување на превземените обврски на претходното раководство на одборот на директори со превземање на дејствија на свесно оневозможување да се исполнат превземените обврски, иако биле должни да ги почитуваат и спроведуваат превземените обврски од претходното раководство на Одборот на директори на правното лице во кое се избрани како одговорни лица во смисла на чл.314 ст.1 и чл.372 од Законот за трговски друштва.

Од образложението:

Основен суд Штип со пресуда К.64/18 од 30.01.2019 година, осудените Н.Д. од Ш., Л.Ј. од С., В.Р. од В., З. од Н., Б.И. од Н. ги огласил за виновни за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ по чл.353 ст.4 в.в. со 1 и 3 в.в. чл.22 од Кривичниот законик и им изрекол условна осуда со која на осудените им утврдил казна затвор во траење од 2 (две) години, која казна нема да се изврши доколку осудените во рок од 4 (четири) години не сторат ново кривично дело и доколку во рок до 6 (шест) месеци по правосилноста на Пресудата солидарно не ја исплатат штетата во целост во износ од 21.957.717,50 денари на сметка на Буџетот на РМ.

Незадоволни од првостепената пресуда останале осудените Н.Д. од Ш., З.С. од Н. и Л.Ј. од С., кои преку бранителот Кирчо Иванов, адвокат од Штип изјавиле жалба, а против првостепената пресуда навремена жалба изјавиле и осудените В.Р. од В. и Б.И. од Н., преку бранителот Тони Димковски, адвокат од Велес.

Апелациониот суд Штип по одржаниот претрес донел пресуда КЖ.бр.174/19 од 30.09.2019 година со која под ст. I од изреката, изјавените жалби од осудените ги уважил Пресудата на Основниот суд Штип К.бр.64/18 од 30.01.2019 година, ја преиначил така што осудените Н.Д., В.Р., З.С. и Б.И., ги ослободил од обвинение согласно член 368 точка 3 од Законот за кривичната постапка (Пречистен текст) дека сториле кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од чл.353 ст.4 в.в. со ст.1 и 3 в.в. со чл.22 од КЗ. Под ст. II од изреката, со решение, по повод изјавените жалби од осудените преку нивните бранители, а по службена должност, е запрена кривичната постапка поведена по обвинителен акт на Основното јавно обвинителство Штип КО.бр.283/08 од 13.07.2012 година против осудената Л.Ј. за кривично дело Злоупотреба на службената положба и овластување по член 353 став 4 во врска со став 1 и 3 во врска со член 22 од Кривичниот законик, бидејќи настапила смрт на осудената во текот на жалбена постапка, согласно член 137 од Законот за кривичната постапка.

Против пресудата на Апелациониот суд Штип К.бр.174/19 од 30.09.2019

година, жалба изјавил Вишиот јавен обвинител од Штип, поради погрешно утврдена фактичка состојба од член 357 став 1 од Законот за кривичната постапка, со предлог жалбата да се уважи, обжалената пресуда да се укине и предметот да се врати на истиот суд на повторно судење и одлучување. Одговор на жалбата, поднеле осудените В. Р. и Б. И. преку бранителот Тони Димковски, адвокат од Велес.

Со решение на Врховниот суд на Република Северна Македонија Вкж2.бр. 60/2019 од 19.02.2020 година, жалбата изјавена од Вишото јавно обвинителство Штип е уважена, а пресудата на Апелациониот суд во Штип Кж.бр. 174/19 од 30.09.2019 година е укината и предметот е вратен пред второстепениот суд на повторно судење и одлучување. Решението под ст. II од изреката на пресудата е потврдено.

Апелациониот суд во Штип по одржаниот претрес на ден 10.12.2020 година донел пресуда Кж-145/20 со која осудените Н.Д., В.Р.,З.С.и Б.И. ги огласил за виновни да сториле кривично дело «Злоупотреба на службената положба и овластување» по «чл.353 ст.4 в.в. со 1 и 3 в.в. чл.22» од Кривичниот законик и им изрекол УСЛОВНА ОСУДА со која на осудените Н. Д. од Штип, В. Р. од Велес, З. С. од Неготино и Б. И. од Неготино им се утврдува казна затвор во траење од 2 (две) години, која казна нема да се изврши доколку осудените во рок од 4 (четири) години не сторат ново кривично дело и доколку во рок до 6 (шест) месеци по правосилноста на Пресудата солидарно ја исплатат штетата во целост во износ од 11.437.992,00 денари на сметка на Буџетот на РСМ.

Осудените ги задолжил солидарно да ги надоместат трошоците во постапката во износ од 35.536,00 денари како и на име судски паушал да платат износ од по 6.000,00 денари,

Согласно чл.102 од ЗКП осудените ги задолжил солидарно да платат на име штета износ од 11.437.992,00 денари во корист на Буџетот на РСМ, во рок 6 (шест) месеци по правосилноста на Пресудата, а за разликата од досудената висина на штета во износ од 11.437.992,00 денари, до предјавениот износ на штета од 21.957.737,50 денари, Државниот правобранител на РСМ за подрачјето на општина Штип се упатува на редовен граѓански спор.

Против пресудата на Апелациониот суд жалба поднеле осудените до Врховен суд на РСМ поради сторена суштествена повреда на постапката, погрешно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право. Врховен суд на РСМ по одржаната седница на советот, увидот во списите во предметот и наводите на странките изнесени на одржаната седница на советот на ден 28.04.2021 година донел пресуда Вкж2 бр.15/21 со која жалбите на осудените ги одбил како неосновани, а пресудата на Апелациониот суд во Штип Кж-145/20 од 10.12.2020 ја потврдил.

Апелациониот суд во Штип по одржаниот претрес на ден 10.12.2020 година од изведените докази со потврдената Пресуда Кж-145/20 ја утврдил следната фактичка состојба;

Правното лице Југотутун АД Ш. во периодот на 2000 година со Тутунска Банка АД С. склучил Договор за кредит за финансирање на извозен аражман број 006-2000-ПИА-05 од 18.02.2000 година за парични средства во вредност од 400.000 евра од кредитната линија на Македонска банка за поддршка на развојот. Договорените парични средства од кредитот биле во вредност од 400.000 евра, а искористениот кредит во денарска противвредност изнесувал 22.887,908,50 денари. Рокот за враќање на кредитот бил до периодот на 31.01.2001 година, но овој рок е продолжуван со Анекс договори број 1, 2 и 3 со кој што бил одложуван

рокот за враќање на кредитот.

При склучувањето на договорот за кредитот во периодот на 2000 година законски застапник со неограничени овластувања во правното лице бил лицето Е.Ш. од Ш., а со Одлука на Собранието на акционери на 05.04.2002 година бил разрешен Претседателот на Управниот одбор и овластен застапник Е.Ш., како и Членовите на Управниот одбор. Истиот ден на 05.04.2002 година Собранието на друштвото донело Одлука за именување на членови на одборот на директори, така што за извршен директор со неограничени овластувања била поставена сега осудената Н.Д., додека осудените В.Р., З.С. и Б. И., како и Т. В. биле избрани за Членови на Одборот на директори.

Во временскиот период од 05.04.2002 година до 25.04.2003 година осудените како одговорни лица - членови на Одборот на директори и извршниот директор со неограничени овластувања, постапиле спротивно на чл.314 ст.1 од Законот за трговски друштва, бидејќи не ги вршеле своите работи со внимание на уреден и совесен трговец. Иако имале сознанија дека од претходното раководство е склучен Договор за кредит во износ од 400.000 евра за финансирање на извозен аранжман помеѓу АД Тутунска Банка-С. и правното лице АД Југотутун од Ш. бр.006/2000-ПИА-05 од 18.02.2000 година, кој кредит сеуште не бил вратен, а податоците за тоа ги имале во книговодствената евиденција на правното лице, иако согласно на чл.372 од ЗТД помеѓу другите овластувања имале и право да вршат увид и да ги проверуваат книгите и документите во Друштвото, а знаеле дека со одлука на Управниот одбор бил ставен во залог тутун и тоа 69.000 кгр Уник 1-4 во вредност од 11.040.000,00 денари, исто така знаеле дека во магацините нема друг тутун освен тутун класа 1-4 Уник, на 31.05.2002 година со Анекс договор бр.3 го продолжиле рокот за враќање на кредитот до 30.11.2002. Воедно во периодот од 18.02.2003 до 21.02.2003 година, околу еден месец пред контролата од Комисијата за стокови резерви, дел од заложенитот тутун од класа Уник 1-4 од реколтната 1999 година, го транспортирале со камион во правно лице АД Велес Табак во Велес, во вкупна количина од 25.095 кгр, без да може да се утврди финансиската причина поради што овој тутун е транспортиран во В., како и извршиле замена на заложенитот тутун преку прикажување на декларации со лажни податоци, заради прикривање на реалната состојба.

На ден 25.04.2003 година била извршена контрола од Бирото за стокови резерви на тутунска бербa 1999 година по основ на издадени гаранции од Министерството за финансии.

Комисијата при Бирото за стокови резерви на записник утврдила дека од вкупно заложените 144.200 кгр. тутун недостасуваат 70.742 кгр. тутун, односно вредноста на заложенитот тутун што недостасува согласно Договорот за кредит помеѓу правното лице од Ш. и Банката од С. изнесува 11.437.992,00 денари, за кој значителен износ е нанесена штета на Министерството за финансии на РСМ, кое заради обезбедување на кредитот издало Гаранција бр. 09-1928/7 од 18.02.2000 година која што на ден 05.12.2002 година во целост била наплатена на товар на Министерството за Финансии на РСМ.

Со ваквите дејствија осудените сториле кривично дело Злоупотреба на службената положба и овластување по чл. 353 ст.4 в.в. со 1иЗ и в.в. со чл. 22 од КЗ, бидејќи истите иако знаеле дека АД Југотутун Ш. склучил договор за кредит за финансирање на извозен аранжман со Тутунска банка АД С. за парични средства во вредност од 400.000 евра од кредитна линија на Македонска банка за поддршка на развој, знаеле дека кредитот не бил вратен, а знаеле и за сите

подоцна донесени одлуки од страна на претходното раководство и тоа одлука за ставање залога – тутун и одлука за обнова на залогот кон Тутунска банка, сепак во временскиот период кога биле назначени на своите позиции како ново раководство иако биле должни не обезбедиле тутун или преработки од тутун во противредност од од 11.437.992 денари, како залог. При тоа непосредно пред првата контрола од страна на Бирото за стокови резерви, вршеле манипулација со тутунот во смисла на негово изнесување од магацините на АД Југотутун и негов транспорт во АД Табак В., како и замена на заложениот тутун преку прикажување на декларации со лажни податоци, што јасно укажува на тоа дека осудените превземале дејствија заради прикривање на реалната фактичка состојба.

Неспорен е фактот дека овие дејствија од страна на осудените во АД Југотутун биле преземени во критичниот период, односно во периодот кога осудените биле избрани на своите раководни функции и тоа непосредно пред да биде извршена првата контрола од Бирото за стокови резерви на ден 24.02.2003 година. Осудените според нивните раководни функции каде биле избрани, согласно чл.314 ст.1, биле должни работите да ги извршуваат со внимание на уреден и совесен трговец, а имајќи ги во предвид овластувањата кои произлегуваат од тие функции, јасно се утврдува дека осудените имале правото да вршат увид и да ги проверуваат книгите и документите во Друштвото во смисла на чл.372 од Законот за трговски друштва.

Воедно, осудените биле должни да ги почитуваат сите одлуки донесени од претходното раководство, бидејќи истите биле донесени во име и за сметка на друштвото и осудените согласно овие одлуки биле должни да обезбедат тутун и преработки од тутун, независно од нивниот квалитет и количина, но во наведената вредност, а тоа биле во можност да го сторат во период од една година од нивниот избор до извршената прва контрола од Бирото за стокови резерви. Непочитувањето на превземените обврски на претходното раководство со превземање дејствија на свесно оневозможување да се исполнат превземените обврски, се дејствија на извршување на кривичното дело “Злоупотреба на службената положба и овластување“ од чл.353 од КЗ.

Потпишаниот Договор за засновање на регистриран залог на идни подвижни предмети помеѓу правното лице од Ш. и Банката АД С. од 19.04.2000 година го регулира и овој случај кога од од заложените предмети не може да се наплати побарувањето од кои било причини, останува обврската на залогодавачот од чл.6 од Договорот да заснова регистрирано заложно право врз други подвижни предмети од иста вредност.

Со оглед на ваквата состојба Врховен суд ја потврдил пресудата на Апелациониот суд во Штип КЖ-145/20 од 10.12.2020 год.

Пресуда на Апелациониот суд во Штип КЖ-145/20 од 10.12.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на РСМ Вкж2.бр.15/2021 од 28.04.2021 год.

7. Првостепениот суд го повредил КЗ на штета на обвинетите, кога ги огласил за виновни за кривично дело „Оштетување на туѓи права“ од чл.244 ст.2 в.в. чл.22 од КЗ, бидејќи согласно чл.244 ст.3 од КЗ, за ова кривично дело гонењето се превзема по предлог на оштетениот, а во

конкретниот случај не е поднесен потребен предлог за кривично гонење од страна на оштетениот, при што на овој начин првостепениот суд сторил суштествена повреда на одредбите од ЗКП во смисла на чл.415 ст.1 т.5 од ЗКП.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.230/20 од 28.10.2020 година обвинетите М.Т. и А.Т. ги огласил за виновни за кривично дело „Оштетување на туѓи права“ од чл.244 ст.2 в.в. чл.22 од КЗ така што обвинетиот го осудил на казна затвор во траење од 8 месеци, а обвинетата А.Т. изрекол условна осуда, со утврдена казна затвор во траење од 3 месеци, чие извршување било одложено за 1 (една) година. Обвинетите секој биле задолжени поединечно со плаќање на судски паушал од по 5.000,00 денари и солидарно да платат кривични трошоци во постапката. Согласно чл.114 ст.1 и 2 од ЗКП оштетените О. С. од с. Радање и С. П. од Штип за остварување на своето имотно побарување ги упатил на спор.

Од првостепената пресуда останале незадоволни обвинетите и преку бранителите изјавиле жалба до Апелациониот суд во Штип.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ- 262/20 од 02.03.2021 година под став 1, жалбите изјавени од обвинетите М.Т. преку бранител Снежана Сулева од Штип и преку бранител адвокат Лилјана Митевска од Штип и жалбата изјавена од обвинетата А. Т. преку бранител адвокат Мишко Чолаков од Штип биле уважени, првостепената пресуда била преиначена, во делот на оштетениот С. П. така што против двајцата обвинети било одбиено обвинението согласно чл.402 т.4 од ЗКП, со што да обвинетите како соизвршители, да сториле кривично дело „Оштетување на туѓи права“ од чл.244 ст.2 в.в. чл.22 од КЗ, бидејќи нема потребен предлог.

Во ст.2 од изреката на пресудата, жалбите изјавени од обвинетите М.Т. преку неговите бранители и од обвинетата А. Т. преку нејзиниот бранител, биле уважени, по повод жалбите од обвинетите и по службена должност, првостепената пресуда била преиначена и во делот за оштетениот Орце Соколов така што обвинетите М. Т. и А. Т. од Штип врз основа на чл.403 т.1 од ЗКП биле ослободени од обвинение како соизвршители да сторил кривично дело од чл.244 ст.2 в.в. чл.22 од КЗ, бидејќи делото за кое се обвинуваат не е кривично дело според законот.

Јавниот обвинител на РСМ поднел барање за заштита на законитоста до Врховен суд на РСМ.

Врховниот суд на РСМ со пресуда КЗЗ.бр.9/21 од 15.09.2021 год. барање за заштита на законитоста поднесена од Јавниот обвинител на РСМ го одбил како неосновано.

Од содржината на законската одредба на предметното кривично дело произлегува дека гонењето за делото се превзема по предлог, а предлог согласно чл.22 в.в. чл.21 т.5 од ЗКП може да поднесе само оштетениот. Правилна е оценката на второстепениот суд дека во конкретниот случај не е поднесен предлог од оштетениот.

Од увидот во првостепената и второстепена судска одлука и од списите по предметот неспорно се утврдува дека по правосилна пресуда на Основен суд Штип, П4-27/17 од 17.05.2018 година, обвинетиот М. Т. бил задолжен со враќање на долг од 10.000,00 евра по основ на заем спрема доверителот Стојанче Петров. Со договор за отстапување на побарувањето кој бил солемнизиран кај

нотар Лидија Симонова Трајчева на 20.03.2019 година доверителот Стојанче Петров го отстапил ова побарување по извршна исправа – пресуда на Основен суд Штип П4-27/17, на неговата ќерка Дарја Петрова. Побарувањето за кое било поведено извршување кај извршителот Снежана Маролова, кој предмет се води под И.бр.331/18, во целост било пренесено на примачот така што во иднина сите уплати по основ на главен долг и камата на главниот долг освен процесните адвокатски трошоци, камата на трошоци и извршни трошоци се пренесуваат на примачот на побарувањето.

Дејствијата за кои се товарат обвинетите кои според подносителот на кривичната пријава преставуваат реализација на законските елементи на кривичното дело „Оштетување на туѓи права“ од чл.244 ст.2 в.в. чл.22 од КЗ, биле превземени по отстапување на побарувањето, кога во својство на доверител се јавува Дарја Петрова. Оправдана и основана е оценката на второстепениот суд, дека во конкретниот случај нема потребен предлог односно предлогот за гонење не е поднесен од оштетениот. Ова од причина што во својство на оштетен согласно законскиот опис на предметното кривично дело од чл.242 ст.2 од КЗ, може да има само доверителот чии имотни интереси се загрозувани, а согласно договорот за отстапување на побарувањето од 20.03.2019 година, како доверител се јавува Дарја Петрова, ќерката на Стојанче Петров која единствена како оштетена може да стави предлог за гонење.

Пресуда на Основен суд Штип К.бр.213/20 од 28.10.2020 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-262/20 од 02.03.2021 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Кзз.бр.9/21 од 15.09.2021 год.

8. Правилно првостепениот и второстепениот суд прифатиле дека осудениот го сторил кривичното дело „Убиство“ од чл.123 ст.2 т.1 од КЗ, бидејќи ова квалифицирано убиство се состои во лишување од животот на друго лице од безобзирни и егоистични побуди, со цел да се оствари имотна корист, искористувајќи ја беспомошноста и довербата на жртвата – оштетениот.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Струмица К.бр.613/20 од 22.10.2020 година осудениот М.В. е огласен за виновен за кривично дело „Убиство“ од чл.123 ст.2 т.1 од КЗ и е осуден на казна доживотен затвор, а согласно чл.46 и чл.44 ст.2 т.1 од КЗ, ја зел во предвид изречената казна затвор во траење од 20 години со пресудата на Основен суд Струмица К.бр.366/19 од 06.02.2020 год. за утврдена и го осудил на единствена казна доживотен затвор.

Од првостепената пресуда останал незадоволен осудениот преку бранителот и поднел жалба, поради : погрешно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на КЗ и одлуката за казната, со предлог жалбата да се уважи, првостепената пресуда да се укине или преиначи и осудениот да биде ослободен од обвинение.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ-290/20 од 17.02.2021 год. жалбата изјавена од осудениот преку бранителот ја одбил како неоснована, пресудата на Основниот суд Струмица ја потврдил.

Против пресудата на Апелациониот суд Штип осудениот преку неговиот бранител поднел жалба, поради : погрешно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на КЗ и одлуката за казната, со предлог жалбата да се уважи, првостепената пресуда да се укине или преиначи и осудениот да биде ослободен од обвинение.

Врховен суд на РСМ со пресуда Вкж2. бр.28/21 од 22.09.2021 год. жалбата изјавена од осудениот преку бранителот ја одбил како неоснована, пресудата на Апелационен суд Штип ја потврдил.

Врховниот суд на РСМ прифатил дека пониските судови не сториле суштествена повреда на одредбите од ЗКП во смисла на чл.415 ст.1 т.11 од ЗКП, бидејќи изреката на првостепената и второстепената пресуда е јасна, разбирлива во образложението на пресудите се наведени доволно причини за решителните факти за донесување на осудителна пресуда односно потврдување на првостепената осудителна пресуда. Во образложението на второстепената пресуда наведени се доволно причини по однос на постоењето на предметното кривично дело како и по однос на кривичната одговорност на осудениот.

Утврдени се сите решителни факти кои имаат битно влијание за правилна примена на КЗ. Од содржината на материјалните како и на вербалните докази јасно се утврдува дека осудениот критичниот ден во попладневните часови во сопствената работилница во с. Добрејци осудениот свесен за своето дело сакајќи го неговото извршување на подмолен начин го лишил од живот оштетениот А. М. од Струмица, откако претходно истиот ден во 10.00 часот во адвокатската канцеларија на адвокатот Даниела Мафкова од Струмица составиле договор за купопродажба на недвижен имот- деловна просторија во која оштетениот се јавува како продавач, а осудениот како купувач, заминале во с. Добрејци во работилницата на осудениот заради наводна исплата на парите во готовина така што осудениот искористувајќи ја приликата кога останале сами, како и довербата што оштетениот ја имал кон осудениот, додека оштетениот бил свртен со грб, осудениот со огнено оружје со калибар 22 (5,6 мм) испукал два проектила во пределот на главата и тоа првиот на левата страна на главата – позади, и еден проектил во десната страна на главата -одтпозади како резултат на што кај оштетениот А. М. дошло до пореметување и прекин на работата на важните мозочни центри и настапила смрт. Потоа осудениот му се завиткал главата на оштетениот со навлака од перница и полиетиленска фолија, го ставил оштетениот во метален резервоар за гориво, на кој со работен алат- клуч ги завртил штрафовите, резервоарот исто така го завиткал со полиетиленска фолија и со непознато возило го однел на браната Турија на м.в. Рајанци фрлајќи во езерото.

Од изведените докази неспорно се констатирало дека кривичното дело – „Убиство“ осудениот го сторил на подмолен начин, искористувајќи ја блискоста што ја имал со оштетениот. Критичниот ден осудениот и оштетениот склучиле договор за купопродажба со кое е предвидено оштетениот да му продаде на осудениот деловен простор од 120 м2, а купувачот – осудениот на денот на склучување на договорот да му ја исплати на продавачот-оштетениот вкупната продажна цена од 18.200 евра. Меѓутоа, осудениот не ги исполнил своите обврски спрема договорот да ја исплати купопродажната цена, не платил ниту

еден денар за купениот објект.

Првостепениот суд и второстепениот суд правилно утврдил дека осудениот кривичното дело „убиство“ го сторил на подмолен начин, а мотивот за извршување на кривичното дело е материјален. Постапувањето на осудениот се карактеризира со поголем интензитет на потајност и прикриено постапување за да дојде до оштетениот, оштетениот да се лиши од живот со што помалку отпор така што осудениот ја искористува беспомошноста и довербата на оштетениот во конкретниот случај. Осудениот пред да го стори кривичното дело превзел подготовки, во откупниот пункт за стар метал, купил резервоар од товарно возило со намера истиот да го искористи за сокривање на телото на оштетениот после сторувањето на убиството.

Од исказите на сведетелите Ф. К. и Б. С. било утврдено дека осудениот од откупниот пункт купил метален резаервоар со форма големина и боја како и тој во кој е пронајденот телото на оштетениот односно покојниот.

Иако оружјето со кое е пукано во оштетениот сега покоен сеуште не било пронајдено, тоа не го доведува под сомневање фактот дали осудениот го извршил делото или не од причина што на скоро идентичен начин осудениот го лишил од живот и оштетениот Р. И. како по однос на сторувањето на делото така и по однос на криењето на трагите од стореното, за кое дело тој веќе е правовилно осуден. Во двата кривично-правни настани, неспорно е дека е користена идентична муниција, со калибар 22 (5,6 мм) за испалување на огнено оружје на што укажува изготвеното вештачење од вештото лице.

Осудениот и по убиството постапувал крајно умислено и ладнокрвно, продолжил да ги сокрива трагите од извршеното дело, ја вметнал сим картичката од телефонот на оштетениот сега покоен во неговиот телефон и испратил 14 пораки на сведокот Д. А. со цел да прикаже дека покојниот е сеуште жив со цел да го оддалечи вниманието за убиениот да не биде пронајден, да се мисли дека тој отпатувал во странство.

Првостепениот и второстепениот суд правилно нашле дека врз основа на релевантните факти што произлегле од изведените докази и правилно утврдената фактичка состојба од нив, правилно е применето материјалното право кога е прифатено дека во дејствијата на осудениот се содржани сите битни елементи на кривичното дело „Убиство“ од ч л.123 ст.2 т.1 од КЗ.

Првостепениот суд при донесувањето на пресудата ги имал во предвид сите околности при одмерувањето на видот и висината на казната и врз основа на овие околности одмерил казна која е во границите пропишана со Закон изрекувајќи доживотен затвор, особено ценејќи го мотивот на извршувањето на кривичното дело, начинот на кој било извршенокако и однесувањето на осудениот по извршувањето на кривичното дело. Со вака изречената казна по оценка на Врховниот суд на РСМ во целост ќе се исполнат целите на казнувањето како на планот на специјалната така и на планот на генералната превенција.

Пресуда на Основен суд Струмица К.бр.613/2020 од 22.10.2020 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип Кж бр.290/2020 од 17.12.2021 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Вкж 2.бр.28/21 од 22.09.2021 год.

9. Првостепениот суд, го повредил КЗ на штета на осудениот М.С. од Штип, кога со првостепената пресуда го огласил за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“, од чл.215 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ, бидејќи осудениот со решение на комисија за одлучување по прекршоци по МВР Штип, за истите противправни дејствија бил правосилно осуден во прекршочна постапка, со што е повреден принципот non bis in idem – забрана на двојно казнување и судење за исто дело.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.706/20 од 17.03.2021 год. осудениот М.С. од Ш. бил огласил за виновен за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ и му била изречена условна осуда, со утврдена казна затвор во траење од 6 месеци, чие извршување на казната било одложено за време од три години а истата нема да се изврши доклку осудениот за време на рокот за проверување не стори ново кривично дело. Осудениот бил должен да плати трошоци на кривична постапка судски паушал во износ од 5.000,00 денари, а согласн чл.215 ст.7 од КЗ, предметната наркотична дрога била одземена и било одлучено истата да биде уништена во согласност со законот.

Против првостепената пресуда жалби изјавиле Основниот јавен обвинител од Штип, осудениот М. С. од Штип лично и преку неговите бранители адвокат Антонио Саздов и Донче Стаменков од адвокатската канцеларија Саздов- Стаменков од Штип.

Со изјавената жалба од ОЈО Штип првостепената пресуда се напаѓа по основот на одлуката за кривичната санкција со предлог жалбата да се уважи, пресудата да се преиначи во делот на одлуката за кривичната санкција така што за кривичното дело за кое осудениот е огласен за виновен ќе му се изрече ефективна казна затвор во рамките на пропишаните граници.

Со жалбите изјавени лично од осудениот и неговите бранители, првостепената пресуда се напаѓа поради суштествени повреди на одредбите од ЗКП, погрешно утвредена фактичка состојба и повреда на КЗ. Со жалбите се предлага обжалената пресуда да се укине и предметот врати на повторно судење или да се преиначи осудениот да биде ослободен од обвинение.

Апелациониот суд во Штип со пресуда КЖ-130/21 од 02.06.2021 година, жалбите изјавени лично од осудениот и од неговите бранители биле уважени, а првостепената пресуда била преиначена во смисла на чл.402 ст.1 т.5 од ЗКП, (Сл. весник на РМ бр. 150/2010) така што било одбиено обвинението спрема осудениот М. С. од Штип, да сторил кривично дело од чл.215 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ, бидејќи осудениот за истото дело веќе бил правосилно осуден. На осудениот му биле досудени кривични трошоци во износ од 89.950,00 денари од Буџетот на РСМ во смисла на чл.108 в.в. чл.102 ст.1 и ст.2 т.7 и чл.106 ст.1 од ЗКП.

Жалбата изјавена од осудениот била оценета како беспредметна од причини што обвинението било одбиено.

Јавниот обвинител на РСМ поднел барање за заштита на законитоста до Врховниот суд на РСМ, поради повреда на чл.415 ст.1 т.11, чл.415 ст.2 в.в. со

чл.7 од ЗКП и чл.4 ст.1 од Протокол бр.7 од Европската конвенција за заштита на човековите права.

Врховниот суд на Република Северна Македонија со пресуда Кзз.бр.15/21 од 03.11.2021 год. Барањето за заштита на законитоста КОЗ бр.105/2021 од 18.10.2021 година на Јавниот обвинител на РСМ против пресудата на Апелациониот суд во Штип КЖ-130/21 од 02.06.2021 год. го одбил како неосновано.

Правилно Апелациониот суд Штип ја донел пресудата, со тоа што ја преиначил првостепената пресуда, го одбил обвинението против осудениот, за кривично дело од чл.215 ст.2 в.в. ст.1 од КЗ, бидејќи осудениот е веќе осуден за истото кривично дело.

Од увидот во списите во предметот, конкретно во барањето за поведување на прекршочна постапка на РСМ-МВР- СВР Штип, ОКР ОНТ Штип УП бр.22.28.2.3/61/10 од 14.02.2020 година и решението за Комисија за одлучување по прекршоци Штип ПП бр.19.2.13-342/20 од 26.03.2020 година, било утврдено дека против осудениот М. С. била водена прекршочна постапка и била утврдена прекршочна одговорност за прекршок од чл.20 од ЗППЈРМ, за кој му била изречена прекршочна санкција – глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност од 60.150,00 денари.

Од списите во предметот погоренаведени неспорно се утврдува дека дејствијата за кои се терети осудениот а превземени од негова страна и со кои всушност осудениот го сторил прекршокот како и дејствијата кои се опишани во подесениот обвинителен предлог на ОЈО Штип КО.бр.651/19 од 31.01.2020 година, се превземени во исто време, на исто место и на ист начин.

Со оглед на тоа осудениот за превземените дејствија веќе бил осуден и казнет во прекршочна постапка, од што произлегува дека тој не може повторно да биде осуден или казнет за противправни дејствија односно дело за кое веќе бил осуден.

Од описот на дејствијата превземени од осудениот и во прекршочната и во кривичната постапка неспорно е дека постои меѓу нив субјективен и објективен идентитет во прекршочната и кривичната постапка.

Во таа насока е и праксата на Европскиот суд за човекови права која се однесува на забраната на двојно судење и казнување и дека гаранциите на овој член се применливи не само во однос на предметите кои се квалифицирани како кривични туку и по однос на друг вид предмети со оглед на природата на делото и степенот на суровоста на санкцијата и би требало да се третираат како кривично со автономно конвенциско значење, тука вклучувајќи ги дисциплинските и прекршочните предмети. Со санкционирање на прекршоците се штитат и гарантираат истите вредности како човечкото достоинство и општествениот поредок како и со пропишувањето и казнувањето на кривичните дела. Основната цел на казнувањето на прекршоците е казнување и одвраќање што се карактеристични обележја и на кривичните санкции. Кај прекршоците природата на престапот заедно со суровоста на санкцијата се такви што доведуваат до тоа истите да можат да се подведат под гаранциите за кривичната постапка во смисла на чл.4 од Протоколот бр.7.

Принципот non bis in idem забранување гонење и судење за исто дело при што акцентот се става врз идентитетот на фактите или различно постоење на суштинските елементи заеднички за двете дела, независно од нивната правна карактеризација и правна квалификација со оглед дека истите факти можат да покренат постапки ко би се однесувале на различни дела, кое всушност е

утврдено и изразено во одлуките на Европскиот суд за човекови права.

Пресуда на Основен суд Штип К.бр.706/20 од 17.03.2021 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-130/21 од 02.06.2021 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Кзз.бр.15/21 од 03.11.2021 год.

ЗАКОН ЗА КРИВИЧНА ПОСТАПКА

1. Не се сторени суштествени повреди на постапката од чл.415 ст.1 т.8 од ЗКП и чл.415 ст.2 в.в. со чл.250 ст.3 од ЗКП, бидејќи првостепениот суд решавачките факти од кривично-првниот настан ги утврдил од аудиоснимките и транскрипти од следената комуникација, прибавени со ПИМ мерки, а кои докази на главната расправа не биле репродуцирани од стручно лице, од причини што на одбраната и бил доставен примерок од содржината на следената комуникација која ќе биде репродуцирана на главната расправа, како и поради тоа што репродукцијата и слушањето на аудиоснимките и транскриптите на главната расправа било извршено во присуство на одбраната, при што одбраната воопшто не приговарала на начинот на изведувањето на овие докази, не приговарала на содржината на репродуцираната снимка, ниту пак истакнала приговори во однос на начинот на кој била извршена репродукцијата.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.244/19 од 20.12.2019 год. осудените АА и ЕП огласени се за виновни за кривично дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.1 в.в. чл.22 од КЗ, за кое осудениот АА го осудил на казна затвор во траење од 5 години и 6 месеци, а осудениот ЕП го осудил на казна затвор во траење од 3 години и 9 месеци, во кои казни им е засметано и времето поминато во притвор. Осудените се задолжени со паушал. Согласно чл.100-а ст.2 и 3 од КЗ, ПМВ „Фолксваген Туран“, сопственост на осудениот Е.П., како средство за пренос на наркотичната дрога „Хероин“ е одземено во корист на државата. Согласно чл.215 ст.7 од КЗ наркотичната дрога хероин во нето маса од 98,07 грама, е одземена и истата да се уништи согласно законот.

Од првостепената пресуда останале незадоволни осудените кои преку нивните бранители поднеле навремени жалби, со кои првостепената пресуда се напаѓа поради суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка, погрешно утврдена фактичката состојба, погрешна примена на материјалното право и поради одлуката за кривичната санкција. Предложиле жалбите да се уважат, а првостепената пресуда да се укине и предметот врати на повторно судење или пресудата да се преиначи и осудените да се ослободат од обвинение.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ-44/20 од 12.03.2020 год. жалбите изјавени од осудените преку нивните бранители се одбиени како неосновани, а првостепената пресуда е потврдена.

Осудениот А.А. преку неговиот бранител поднел навремено барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, до Врховен суд на РСМ поради сторени суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка од чл.415 ст.1 т.8 од ЗКП в.в. со чл.415 ст.2 в.в. чл.12 ст.2 од ЗКП и повреда на право на одбрана од чл.465 ст.3 в.в. чл.5 од ЗКП и чл.6 од ЕКЧП, со предлог барањето да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се укинат и

предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење или пресудите да се преиначат и осудениот да се ослободи од обвинение.

Врховниот суд на РСМ со пресуда Квп2.бр.82/20 од 24.02.2021 год. барањето на осудениот А.А. поднесено преку неговиот бранител за вонредно преиспитување на правосилна пресуда на Основен суд Штип К.бр.244/19 од 20.12.2019 год. и пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ-44/20 од 12.03.2020 год., го одбил како неосновано.

Согласно чл.250 ст.3 од ЗКП „Доколку поинаку не е пропишано со овој закон, содржината на снимката се утврдува со нејзино репродуцирање. Снимката ја репродуцираат стручни лица“.

Неосновани се жалбените наводи на жалителите дека аудио снимките и транскриптите изведени како доказ не смееле да се користат како доказ, односно не можеле затоа што истите не биле репродуцирани од информатичар, па дека со тоа била сторена суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка од чл.415 ст.2 в.в со чл.250 ст.3 од ЗКП. Имено, од увидот во записниците за главна расправа на Основниот суд Штип од 07.10.2019 година и од 21.10.2019 година и известувањето од обвинителството за достава на копија со вкупно 666 страни од транскрипти од следена комуникација видно е дека на одбраната и било доставено примерок од содржината на следената комуникација која ќе биде репродуцирана на главната расправа. Од записникот за главната расправа од 08.11.2019 година видно е дека при вршењето на репродуцирање и слушање на аудио снимките и транскриптите од разговори прибавени со ПИ мерки, одбраната присутна на расправата од предметниот записник не приговарала воопшто на начинот на изведувањето на доказите од овој тип, на содржината на репродуцираната снимка, ниту пак истакнала некакво барање за начинот на репродукцијата. Имено, правилно првостепениот суд истата ја спровел при што не постои повреда на постапката кога судот во текот на главната расправа применувал или неприменувал некоја одредба, односно истото е сосема законита спроведена постапка, при што во целост е постапено согласно чл.250 ст.3 од ЗКП, при репродуцирањето на аудио снимките и транскриптите.

По оценка на Врховниот суд на РСМ, од увидот записниците за главна расправа на првостепениот суд од 07.10.2019 година и од 21.10.2019 година, како и известувањето од обвинителството за достава на копија со вкупно 666 страни од транскрипти од следена комуникација, правилно е утврдено од пониските судови дека на одбраната и бил доставен примерок од содржината на следената комуникација, која подоцна е репродуцирана на главната расправа.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на РСМ оценува дека во случајот на одбраната во текот на постапката и биле доставени примероци од доказите кои им биле на располагање, истите биле запознаени со нивната содржина и имале можност да ги коментираат доказите и да се произнесат по истите во текот на постапката, при што во целост е постапено согласно чл.250 ст.3 од ЗКП, при репродуцирањето на аудиоснимките и транскриптите.

На овој начин по наоѓање на Врховниот суд на РСМ е постапено и согласно судската пракса на Европскиот суд за човекови права, така што постапката ги задоволрила во најголема можна мера барањата на контрадикторната постапка и заштита на интересите на осуденото лице (Натунен против Финска (Naturanen v. Finland), бр.21022/04, 40-41, 31 март 2009 година, Доусет против Велика Британија (Dowsett v. The United Kingdom),

бр.39482/98, 42-43, ECHR 2003-VII, Мирилашвили против Русија (Mirilashvili v.Russia), бр.6293/04, 203-209, 11 декември 2008 година).

Од овие причини Врховниот суд на РСМ оценил дека во текот на редовната постапка пред пониските судови се изведени релевантни докази, кои се во списите на предметот и кои биле презентирани и дадени на располагање на одбраната, при што во редовната постапка во целина ги задоволрила барањата за фер и непристрасно судење согласно чл.6 ст.1 и 3 од ЕКЧП.

Пресуда на Основен суд Штип К.бр.244/19 од 20.12.2019 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-44/20 од 12.03.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.82/20 од 24.02.2021год.

2. Не е сторена суштествена повреда на чл.415 ст.2 в.в. со чл.424 ст.1 од ЗКП, кога второстепениот суд одлучувал без одржување на расправа на советот, бидејќи не се исполнети законските услови за одржување на расправа, предвидени во чл.424 ст.1 од ЗКП.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Радовиш К.бр.131/19 од 27.02.2020 год. осудените Ц.Л. од Радовиш и В.Ј. од Радовиш, согласно чл. 403 ст.1 т.3 од ЗКП ги ослободил од обвинение да сториле кривично дело „Несовесно работење во службата“ од чл.353-в ст.1 в.в. чл.22 од КЗ, а третоосудениот К.Д. да сторил кривично дело „Кражба“ од чл.235 ст.3 в.в. ст.1 од КЗ. Трошоците во постапката на име награда и нужни издатоци на бранителите на осудените одлучил да паднат на товар на Буџетските средства. Оштетениот ЈП „Македонски шуми“ ПШС „Плачковица“ Радовиш за остварување на имотно-првното побарување по основ на штета согласно чл.114 ст.3 од ЗКП го упатил на спор.

Против првостепената пресуда жалба изјавил ОЈО Радовиш, со која пресудата ја напаѓа поради суштествени повреди на одредбите од ЗКП, погрешно утврдена фактичка состојба и повреда на КЗ. Осудените преку нивниот бранител поднеле дговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип по одржаната јавна седница донел пресуда КЖ-124/20 од 02.07.2020 год., со која ја уважил жалбата на ОЈО Радовиш, пресудата на Основен суд Радовиш К.бр.131/19 од 27.02.2020 год. ја преиначил, така што прво и второ осудените ги огласил за виновни за кривично дело „Несовесно работење во службата“ од чл.353-в ст.1 в.в. чл.22 од КЗ, а третоосудениот за кривично дело „Кражба“ од чл.235 ст.3 в.в. ст.1 од КЗ и ги осудил на казни затвор во траење од по 6 (шест) месеци. Осудените биле задолжени да ги надоместат трошоците на постапката во износ од 42.410,00 денари и паушал 4.000,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Оштетениот за остварување на имотно-правното побарување го упатил на спор.

Против пресудата на Апелациониот суд во Штип КЖ-124/20 од 02.07.2020 год. осудените преку нивниот бранител поднеле две навремени жалби поради: суштествени повреди на одредбите на ЗКП, погрешно утврдена фактичка состојба, повреда на КЗ и одлуката за казната. Јавното обвинителство на РСМ постапувајќи согласно чл.421 ст.2 од ЗКП доставил писмени предлози Кож.бр.78/2020 од 13.10.2020 и 21.01.2021 год., со кои предлага жалбите на осудените да се одбијат како неосновани, пресудата преиначи, така што заради правилна примена на КЗ од осудените солидарно да се одземе имотната корист согласно чл.97 ст.1 од КЗ.

Врховниот суд на Република Северна Македонија со пресуда Вкж2.бр.37/2020 од 16.02.2021 год. жалбите на осудените преку нивниот бранители ги одбил како неосновани, а пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ-124/20 од 02.07.2020 год. ја потврдил.

Жалбените наводи со кои се укажува дека второстепениот суд сторил повреда на одредбите од чл.415 ст.2 од ЗКП, бидејќи при донесувањето на пресудата не ја применил одредбата од чл.424 ст.1 од ЗКП се неосновани, од причина што второстепениот суд правилно прифатил дека првостепениот суд ги утврдил правилно и целосно решавачките факти од кривично-правниот настан од кои причини ја донел пресудата по одржаната јавна седница без да одржува јавна расправа пред второстепениот суд.

Првостепената пресуда е преиначена заради правилна примена на КЗ, врз основа на правилна фактичка состојба од кривично-правниот настан утврдена од првостепениот суд во која смисла при донесување на оспорената пресуда второстепениот суд не сторил повреда на законот на кој се укажува во изјавените жалби од осудените.

Обжалената пресуда на второстепениот суд не е спротивна самата на себе си, содржи доволно образложени причини за решавачките факти, како и за доказите изведени на главната расправа пред првостепениот суд. Наведени се доволно причини за решавачки факти поради кои судот поклонила верба на доказите врз основа на кои се утврдени решавачките факти за времето, местото и начинот на извршувањето на предметните кривични дела во смисла на чл.415 ст.1 т.11 од ЗКП.

Правилно и основано осудените се огласени за виновни и тоа Ц. Л. и В. Ј од Радовиш како соизвршители за кривично дело од чл.353-в ст.1 в.в. чл.22 од КЗ, а обвинеот К.Д. правилно е огласен за кривично дело „Кражба“ од чл.235 ст.3 в.в. ст.1 од КЗ.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-124/20 од 02.07.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Вкж2.бр.37/20 од 16.02.2021 год.

3. Кај кривичното дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. ст.2 и ст.1 в.в. чл.45 од КЗ изнесувањето на карактерните особини на малолетната оштетена: како нејзината национална припадност, дека е лесно подводлива личност од Ромска националност, со низок степен на морал и други вредности, со недоволна доза на самокритичност за сопственото однесување, омажена и бремена на 15 годишна возраст, во изјавена жалба

од осудениот преку неговиот бранител, претставуваат дискриминација по основ на национална припадност, понижувачко и нехумано однесување и обид за дискредитација на исказот на малолетната – оштетена во доказната постапка, за да се доведе во прашање доказната вредност на исказот на малолетната – оштетена, во смисла на чл.385 ст.6 и ст.7 од ЗКП.

Од образложението:

Основниот суд во Кочани со пресуда К.бр.137/17 од 09.01.2018 година под став 1 од изреката, осудениот И.М. од Кочани бил огласен за виновен за едно продолжено кривично дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. ст.2 и 1 од КЗ во врска со чл.45 од КЗ, му била изречена алтернативна мерка – условна осуда, со утврдена казна затвор во траење од 2 години чие извршување било одложено во рок од 5 години по правосилноста на пресуда, осудениот да не стори ново кривично дело. Осудениот бил задолжен со плаќање на паушал во износ од 2.000,00 денари, кривични трошоци во постапката како и надоместување на трошоци на постапката на оштетената Т. М и нејзината законска застапничка за ангажираниот полномошник.

Со решение на Апелационен суд Штип Кж-81/18 од 19.03.2018 година, било одлучено по повод жалбата изјавена од Основниот јавен обвинител во Кочани, а по службена должност првостепената пресуда била укината и предметот вратен на повторно одлучување.

Со пресуда на Основен суд Кочани К.бр.105/18 од 06.11.2018 год. осудениот бил огласен за виновен за предметното кривично дело, погоренаведено и му била изречена алтернативна мерка – условна осуда со утврдена казна затвор во траење од 2 години со рок на проверување во рок од 5 години по правосилноста на пресудата осудениот да не стори ново кривично дело. Осудениот бил задолжен со плаќање на паушал и трошоци на постапката, а оштетената Т. М. преку нејзината законска застапничка била упатена на спор.

Апелациониот суд во Штип со решение КЖ-5/19 од 11.02.2019 година, ја уважил жалбата изјавена од осудениот И. М. од Кочани преку неговиот бранител Зоран Зафировски од Кочани, а пресудата на Основен суд Кочани К.бр.105/18 ја укинал, по предметот била закажана расправа на ден 13.03.2019 година. Пред Апелационен суд Штип биле одржани 3 расправи по овој предмет.

Со пресуда КЖ-5/19 од 13.05.2019 година, осудениот И. М. од Кочани бил огласен за виновен за кривичното дело од чл.186 ст.5 в.в. ст.2 и ст.1 в.в. чл.45 од КЗ, изречена му е алтернативна мерка – условна осуда со утврдена казна затвор во траење од 1 година, одолжена со рок на проверување 3 години по правосилноста на пресудата да не стори ново кривично дело.

Со решение на Врховен суд на РСМ ВКЖ2-39/2019 од 02.07.2019 година, жалбата изјавена од осудениот преку неговиот бранител била уважена, пресудата на Апелационен суд Штип КЖ-5/2019 била укината и предметот вратен на второстепениот суд на повторно судење.

Постапувајќи по укажувањата на Врховен суд на РСМ, во решението ВКЖ2-39/2019 од 02.07.2020 година, Апелациониот суд во Штип по одржаната главна, јавна и усна расправа, со пресуда КЖ-207/20 од 29.12.2020 година, го огласил за виновен осудениот И.М. од Кочани за кривичното дело од чл.186 ст.5 в.в. ст.2 и ст.1 в.в. чл.45 од КЗ и му изрекол алтернативна мерка условна осуда, со утврдена казна затвор во траење од 1 година, која казна нема да се изврши доколку осудениот во рок од 3 години не стори ново кривично дело. Осудениот

бил задолжен да плати паушал во износ од 10.000,00 денари, кривични трошоци во постапката износ од 28.987,00 денари, согласно чл.114 ст.1 и 2 од ЗКП оштетеното дете преку нејзината законска застапничка било упатено на спор.

По донесувањето на горенаведената пресуда од Апелационен суд Штип, осудениот преку неговиот бранител адвокат Зоран Зафировски од Кочани, изјавил жалба против пресудата на Апелационот суд во Штип КЖ-207/20 од 25.12.2020 година, а исто така жалба изјавило и Вишото јавно обвинителство од Штип.

Со пресуда на Врховен суд на РСМ ВКЖ2 бр. 14/2021 од 14.04.2021 година жалбата изјавена од осудениот преку неговиот бранител била одбиена како неоснована, а жалбата изјавена од јавниот обвинител била уважена, пресудата на Апелационен суд Штип била преиначена само по одлуката за кривичната санкција така што обвинетиот бил осуден на казна затвор во траење од 1 година, а во останатиот дел пресудата на Апелационен суд Штип била потврдена.

Апелациониот суд во Штип, ги утврдил решавачките факти по однос на начинот на кој се случил настанот превземените дејствија од обвинетиот кој со намера да ги задоволи своите полови страсти, во два наврати искористувајќи исти прилики и слично околности со сила извршил друго полово дејствие над оштетеното дете Т. М која била на возраст од 14 години и 4 месеци. Апелациониот суд во Штип ги утврдил околностите под кои се случил настанот, местото каде се случил настанот, каде осудениот прв пат и покажувал на оштетената како да го управува возилото, кога оштетената седела на возачкото место во неговиот скут. Кога осудениот излегол од возилото ја повикал, се оддалечила од возилото, ја прашал дали ја сака, а таа изјавила дека сака друг, со сила и го откопчал патентот на тренерката, бакнувајќи ја и допирајќи ја по голите гради. Малолетната оштетена се спротиставувала и давала отпор за цело време, го туркала од себе, да вика, се обидела да побегне по што осудениот ја фатил за рака, повлекувајќи ја кон себе, но таа успеала да побегне кон возилото. Кога осудениот го оставил детето Антонио останале сами со оштетената во возилото при што осудениот наместо да ја однесе дома, ја однел на некое место надвор од градот каде немало куќи, било темно. Оштетената почнала со рацете да удира по стаклото од возилото барајќи помош бидејќи вратите на возилото биле заклучени. Кога пристигнале на критичното место осудениот го отклучил вратите од возилото, оштетената излегла, почнала пеш да се движи, по што осудениот ја фатил со сила, потпирајќи ја на некое дрво, ја откопчал тренерката на горниот дел од телото, почнал да ја допира и бакнува по голите гради, оштетената за цело време давала отпор, барала помош, а тој престанал откако му зазвонил мобилниот телефон.

Во изјавената жалба од осудениот преку неговиот бранител меѓудругото се наведува дека судот не требало да и поклони верба на исказот на оштетената кој бил контрадикторен при што во жалбата се прави обид да се доведе во прашање карактерот на оштетената со наводи дека таа е лесно подводлива личност од ромска националност, со низок степен на морал и други вредности, со недоволна доза на самокритичност на своето однесување, оженета и бремена на 15 годишна возраст.

Во пресудата на Врховен суд на РСМ ВКЖ2 бр. 14/2021 од 14.04.2021 година, се наведува дека Врховниот суд на РСМ оценува дека во текот на редовната постапка пред пониските судови на осудениот му била дадена можност да ја презентира својата одбрана со доследно почитување на

принципот „еднаквост на оружјата“ помеѓу обвинителството и одбраната. На секоја од странките и е дадена можност да го престава својот случај под услови кои не ја ставаат во значително понеповолна положба наспроти спротивната странка.

Според судската пракса на ЕСЧП- Стразбур изразена во донесите пресуди на овој суд, разликата во третманот е дискриминаторска доколку „нема објективно и разумно оправдување“, односно ако не ја остварува „леgitимната цел“, или ако не постои „разумен однос на пропорционалност“ помеѓу употребените средства и целта што треба да се реализира.

Во пресудата на Врховен суд на РСМ се наведува дека во изјавената жалба од осудениот преку неговиот бранител се прави обид да се доведе во прашање карактерот на оштетената во врска со нејзината национална припадност наведувајќи дека таа е лесно подводлива личност од ромска националност, со низок степен на морал и други вредности, со недоволна доза на самокритичност на своето однесување, омажена и бремена на 15 години. Ова претставува дискриминација по основ на национална припадност, понижувачко и нехумано однесување за кое нема место во судската постапка. Ова од причина што на одбраната и биле дадени можности со аргументи и образложени наводи да укаже на евентуални повреди на Законот, а никако истата да ја злоупотребува во насока на омаловажување и деградирачки однос кон жртвата на кривичното дело. Однесувањето на бранителот кој е подносител на жалбата треба да биде професионално и достоинствено, со почитување на Кодексот за етика, Законите и Конвенциите, меѓу кои и Меѓународната конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација, кои се усвоени со цел да се искорени ваквиот нехуман третман кон припадниците на ранливите и маргинализирани поединци и групи.

Пресуда на Основен суд Кочани К.бр.105/18 од 06.11.2018 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-207/20 од 25.12.2020 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Вкж2.бр.14/21 од 14.04.2021 год.

4. Првостепениот суд, не сторил суштествена повреда на одредбите од ЗКП, во смисла на чл.415 ст.1 т.9 од ЗКП, бидејќи не е пречекорено обвинението по однос на дејствијата на осудениот кои произлегуваат од изведените докази и правната квалификација за која се терети осудениот, правилно е прифатено дека во дејствијата опишани во изреката на првостепената пресуда, превземени од обвинетиот критичниот ден, се дејствија кои ги исполнуваат елементите на битието на кривичното дело „Убиство“ од чл.123 ст.1 в.в. чл.19 в.в. чл.12 од КЗ, така што кај осудениот постоел субјективниот елемент, свест и сакање за сторување на предметното кривично дело, во состојба на битно намалена пресметливост – состојба на пијанство, со алкохолемија во крвта од 1,83 промили, што претставува факултативна основа за поблаго казнување.

Од образложението:

Основниот суд Кочани К.бр.58/2019 од 09.01.2020 год. осудениот В. Т. го огласил за виновен за кривично дело „Убиство“ од чл.123 ст.1 в.в. чл.19 в.в. чл.12 од КЗ и го осудил на казна затвор во траење од 2 (две) години и трошоци во постапката, а оштетената ја упатил на спор.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ-109/21 од 20.05.2021 год. жалбата изјавена од осудениот преку неговиот бранител Димче Ристов од Кочани, ја одбил како неоснована, а првостепената пресуда ја потврдил.

По правосилноста на пресудата преку неговиот бранител до Врховен суд на РСМ поднел барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, поради повреда на КЗ на штета на осудениот, повреда на одредбите од ЗКП, со предлог барањето да се уважи, правосилната пресуда да се преиначи и ослободи осудениот од обвинение или укине и врати на повторно одлучување.

Неосновани се наводите истакнати во изјавеното барање за вонредно испитување на правосилната пресуда од страна на бранителот на обвинетиот, по основот на сторена суштествена повреда на одредбите од ЗКП – чл.415 ст.1 т.9 од ЗКП за пречекорено обвинение меѓу дејствијата на обвинетиот што резултираат од изведените докази и правната квалификација за кој се терети обвинетиот.

Во конкретниот случај не станува збор за пречекорување на обвинението, бидејќи меѓу првостепената пресуда и обвинението постои како субјективен така и објективен идентитет. Осудениот знаел точно за кое кривично дело против него се води кривичната постапка во која можел да изнесува факти и докази против таквото обвинение. Во прилог на тоа оди и фактот дека осудениот бил осуден за фактичкиот опис на против правните дејствија по кои била поведена и водена кривичната постапка. Врз основа на изведените вербални и материјални докази, судот ги утврдил решителните факти по однос на превземените дејствија на извршување на кривичното дело, во време, место и начин како тоа е опишано во изреката на правосилната пресуда.

Во дејствијата опишани во изреката на првостепената пресуда превземени од обвинетиот критичниот ден, се дејствија кои ги исполнуваат елементите на кривичното дело „Убиство“ од чл.23 ст.1 в.в. чл.19 и в.в. чл.12 од КЗ.

Од изведените докази неспорно се утврдило дека кај осудениот постоела битно намалена пресметливост, тој се наоѓал во состојба на пијанство, со алкохолемија во крвта од 1,83 промили и таква состојба не можел во целсот да го сфати значењето на своето дело и не бил во целост способен да ги управува своите постапки.

На овој решителен факт не е основа за ослободување од обвинение односно не ја исклучува вината кај осудениот туку само тоа преставува факултативна основа за поблаго казнување.

Пресуда на Основен суд Кочани К.бр.58/2019 од 09.01.2020 год.

Пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-109/21 од 20.05.2021 год.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.157/2021 од 17.11.2021 год.

ГРАЃАНСКИ ОДДЕЛ

ТРГОВСКИ СПОРОВИ

1. Тужителот не ги исполнува законските претпоставки да бара утврдување на правен статус на бесправно изградени објекти на недвижниот имот, во случај кога истиот се стекнал со право на сопственост исклучиво над лозовите насади, купени во отворена стечајна постапка над тужениот, но не и на недвижниот имот кој без правен основ, незаконски и неовластено го користи и владее.

Од образложението:

Основен суд Штип, со пресуда Тс.12/19 од 03.07.2020 година, тужбеното барање на тужителот со кое барал да се утврди дека тужителот има појакно право за утврдување на правен статус на бесправно изградени објекти-помошен објект, зграда 1, влез 1, приземје П со површина во основа од 523 мкв., зграда 1, влез 1, приземје ПП со површина во основа од 790 мкв, зграда 2, влез 1, приземје П со површина во основаа од 174 мкв. и зграда 3, влез 1, приземје П со површина во основа од 4 мкв. изградена на земјоделско земјиште Кп.бр.118 мв. К., кул.ливада, класа 3, содржано во ИЛ.бр.1171 за КО Д. и да се задолжи тужениот да му го признае правото на тужителот за утврдување правен статус на бесправно изградени објекти - згради на земјоделско земјиште по донесувањето на одлуката за утврдување правен статус на бесправно изградени објекти да трпи промена на сопственоста во Јавните книги од свое име на име на тужителот, го одбил како неосновано.

Супсидијарното тужбено барање на тужителот со кое барал да се утврди право на сопственост на бесправно изградени објекти на земјоделско земјиште и тоа: помошен објект, зграда 1, влез 1, приземје П со површина во основа од 523 мкв., зграда 1, влез 1, приземје ПП со површина во основа од 790 мкв, зграда 2, влез 1, приземје П со површина во основаа од 174 мкв. и зграда 3, влез 1, приземје П со површина во основа од 4 мкв. изградена на земјоделско земјиште Кп.бр.118 мв. К., кул.ливада, класа 3, содржано во ИЛ.бр.1171 за КО Д. и да се задолжи тужениот да му го признае на тужителот правото на сопственост на бесправно изградени објекти - згради на земјоделско земјиште и да трпи промена на сопственоста во Јавните книги од свое име на име на тужителот, го одбил како неосновано.

Со решение, предлогот за определување на привремена мерка на тужителот-предлагач, против тужениот-противник со кое барал да се запре покренатата постапка за извршување И.бр.1018/14 на извршител С. К. од Ш. заради обезбедување на непарично побарување, да се забрани на тужителот-противник преку застапникот по Закон стечаен управник В. И. од С. Н. да превзема дејствија што можат да му нанесат штета на тужителот како предлагач како и да се забрани да се извршат промени на предметите - недвижноста кон кое е насочено побаруваето, го одбил како неосновано.

Го задолжил тужителот да му ги надомести на тужениот трошоците во постапката во вкупен износ од 315.957,00 денари, се во рок од 8 дена по приемот

на пресудата.

Во останатиот дел за разликата од досудените 315.957,00 денари на име трошоци во постапката до бараните од 339.457,00 денари, го одбил.

Од пресудата и решението останал незадоволен тужителот, кој во благовремен рок преку полномошникот Т. С., адвокат од С. поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и поради одлуката за трошоците. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи, така што тужбеното барање и предлогот за издавање на привремена мерка ги усвои.

Тужениот преку полномошникот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот. Предлага жалбата да се одбие како неоснована, а пресудата потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалба, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда и решение во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

На вака правилно и целосно утврдена фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил и материјалното право, кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда и решение, од причина што наоѓа поткрепа во одредбите на чл.1 т.10, 11, 12 и 13, чл.13 ст.2, чл.17 ст.3 и чл.14 од ЗИД на Законот за земјоделско земјиште, чл.33 ст.2 и 3 и чл.35 ст.1, 2 и 3 од Законот за обезбедување на побарувањата.

Имено, во отворената стечајна постапка над стечајниот должник АК Џ. АД Л. во стечај, во законски спроведената постапка, сега тужителот З. ДОО» од «Скопје купил лозов насад со површина од 432.8484 ха по пат на непосредна спогодба за цена од 670.000 евра, со што се стекнал со право на сопственост на лозовите насади засадени на земјоделско земјиште сопственост на РМ кое нешто е утврдено со решение на Основен суд Ш. Ст.бр.25/12 од 27.09.2013 година. Тужителот бил воведен во владение на лозовиот насад и е склучен договор за долгорочен закуп на земјоделско земјиште со непосредна спогодба помеѓу РМ-МЗШВ од 29.01.2014 година за време од една година, а потоа и втор договор за закуп на земјоделско земјиште од 22.06.2016 година за време од 14 години и 6 месеци. Со оглед на тоа што на земјоделското земјиште има бесправно изградени објекти детално опишани во изреката на побиваната пресуда, и тужениот и тужителот поднеле барање за одобрение за потврдување на бесправни објекти изградени на земјоделско земјиште. Во врска со ова О. Л. има издадено одобрение за потврдување, а врз основа на решение за ништавност на одобрение, донесен е заклучок за прекин на постапката за потврдување на правен статус на помошни објекти, а за спротивставените барања странките се упатуваат на парнична постапка пред надлежен суд.

Во отворената стечајна постапка, на барање на стечајниот управник, со решение на Основен суд Ш. Ст.бр.25/12 од 21.08.2014 година, на АД Џ. АД Л. во стечај му е определено предавање во владение и управување со недвижен имот - објекти кои се наоѓат на КП.бр.118, КП.бр.55/2 и КП.бр.53/3 КО Д. како дел од стечајната маса со налог сега тужителот, истите да ги отстапи од владение и да ги предаде на владение и управување на АК Џ. АД с.Л. во стечај. За ова решение издаден е и налог за извршување од овластен извршител И.бр.108/14 од 03.10.2014 година, со кое се наложува на должникот (сега тужителот) да ги предаде во владение и управување опишаните објекти. Со ова решение се

забранува должникот да ја оттуѓува и оптоварува наведената недвижност.

При ваква состојба на работите, а имајќи го во предвид основот на тужбеното барање - појако право за утврдување на правен статус на бесправно изградени објекти, и на супсидијарното тужбено барање - утврдување право на сопственост на бесправно изградени објекти на земјоделско земјиште, со право првостепениот суд одлучил како во ст.1 и 2 од изреката на побиваната пресуда одбивајќи ги како неосновани поставените тужбени барања. Ова од причина што прекилот на управната постапка и упатувањето на барателот во случајот тужителот на парнична постапка пред надлежен суд е заради разрешување на спорниот однос - кој е имател на објектот, кое право односно правен однос ќе му послужи на тужителот во управна постапка за остварување на правото на правен статус на бесправен објект во ситуација на поднесени повеќе спротивставени барања за утврдување правен статус на еден бесправен објект од страна на повеќе баратели. Со оглед на ова, а имајќи го во предвид решението Ст.бр.25/12 од 21.08.2014 година, произлегува дека врз основа на судска одлука, која е правосилна и извршна имател на предметните објекти е сега тужениот, за кое нешто во тек е и извршна постапка. Правилно првостепениот суд прифатил дека тужителот без правен основ - договор за купопродажба, ниту било каков договор за управување или користење на останати објекти од стечајната маса (освен лозовите насади) без основ го користи и владее предметниот имот. Ова дотолку повеќе што правниот статус на овој имот веќе е утврден во стечајната постапка и распределен на доверителите согласно Законот за стечај, како начинот на впаричување на имотот на стечајниот должник и намирувањето на доверителите.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 05.03.2021 год. под ТСЖ.бр.127/20 и Врховен суд на РСМ на ден 07.09.2021 година под Рев1.бр.169/2021

2. Тужителот кој не ги заштитил како исклучиви права, ниту пак претставувале деловна тајна рецептурите за производство на огноотпорни материјали, а кои тужениот ги произведува со машини врз кои се стекнал со право на сопственост во извршна постапка, неможе да бара надомест на штета од тужениот поради превземената технологија.

Од образложението:

Основен суд Кочани, со пресуда Тс.5/19 од 23.12.2020 година, тужбеното барање на тужителите Д. за п., з. и п. ,, М. WBI ДОО Б. и Д. за з. и х. р. ,,Б. Х. ,,ДОО Б. со кое се бара да се утврди дека тужениот Д. за п., т., п. и у. ,, Н. Р. ,,ДОО П. , ги користел рецептурите, номенклатурите, KNOW HOW и технологија во сопственоста на тужителите без притоа да поседува лиценца, договор или одобрување за производство и продажба на производите, а не биле извршени трансвери на рецептури, номенклатури на производите, KNOW HOW и технологија, како и да се задолжи тужениот да им исплати на тужителите износ од 154.600.870,00 денари, на име надомест на штета поради превземена технологија за производство на асортиман на прозиводи, го одбил.

Ги задолжил тужителите солидарно да му ги надоместат трошоците во

постапката на тужениот во износ од 740.532,00 ден. во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Од ваквата пресуда останале незадоволни тужителите, кој во благовремен рок поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужениот преку полномошникот адв. Л. К. од К. поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот. Предлага жалбата да се одбие како неоснована, а пресудата потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалбата, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно член 141 став 1 од ЗОО „Тој што со вина ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести.,,

Согласно член 142 став 1 од ЗОО „Штетата е намалувањето на нечиј имот (обична штета) и спречувањето на негово зголемување (испуштена корист), како и повреда на личните права (нематеријална штета),,

Согласно член 145 став 1 од ЗОО „Вина постои кога штетникот причинил штета со намера или со невнимание (крајно, обично или друг степен на невнимание предвиден со закон).

Согласно чл.2 од Законот за индустриска сопственост Права од индустриска сопственост се: патент, индустриски дизајн, трговска марка, ознака на потеклото и географска ознака. Со патент се штити пронајдок. Со индустриски дизајн се штити нова форма на тело, слика, цртеж, контура, композиција на бои или нивна комбинација-дизајн. Со трговска марка се штити трговски знак. Со ознака на потеклото и географска ознака се штити географскиот назив.

Согласно чл.3 од Законот за индустриска сопственост одделени изрази употребени во овој закон го имаат следното значење: “права од индустриска сопственост“ се права од интелектуални творби и економски врски од областа на индустријата и трговијата вклучително и земјоделството.

Согласно чл.8 од Законот за индустриска сопственост исклучиво право на носителот на патентот, индустрискиот дизајн и трговската марка го опфаќа правото на користење, на располагање, правото на надоместок и правото да забрани на трети лица неовластено користење во случаите на начин што се предвидени со меѓународните договори и конвенции, со овој закон, со друг закон и со договор.

Согласно чл.9 од Законот за индустриска сопственост работите во врска со стекнувањето и заштитата на правата од индустриска сопственост ги извршува Државниот завод за индустриска сопственост (во понатамошниот текст Завод).

Имајќи ја во предвид содржината на цитираните одредби, во однос на поставеното тужбено барање на тужителите, по наоѓање на овој суд правилен е заклучокот на првостепениот суд дека тужителите во текот на постапката не доставиле докази за основаноста на поставеното тужбено барање и правилно одлучил првостепениот суд кога тужбеното барање на тужителите го одбил како неосновано.

Со предметната тужба тужителите бараат да се утврди дека тужениот

користи рецептури, номенклатури, KNOW HOW и технологија во сопственост на тужителите, без при тоа да поседува лиценца, договор или слично, при што под слично име на пазарот нудел огноотпорни материјали кои биле развивани според технологија која припаѓа на тужителите, а не било извршено купување односно трансфер на рецептурите и номенклатурите на производитите, KNOW HOW и технологија .

Тужителите во текот на постапката не доставиле докази од кои ќе се утврди дека имаат некое право определено со Законот за индустриска сопственост, дека тоа право од страна на тужениот им е повредено а со тоа и дека имаат право на надомест на штета според одредбите за надомест на штета од Законот за облигационите односи, во висина на поставеното тужбено барање.

Во текот на постапката тужителите не приложиле наод и мислење од вешто лице кое ќе ги потврди нивните наводи дека тужениот во своето деловно работење користел номенклатури, KNOW HOW и технологија, кое право на искористување го имал Р. Б. Р. АД а тужениот во постапката за извршување против должникот Р. Б. Р. АД, како најповолен понудувач се стекнал со право на сопственост само на движниот и недвижниот имот а не и со неговото целокупното техничко знаење и искуство.Тужителите не докажале и дека вработените во Р.Б. Р. АД превземале обврска за чување на деловна тајна.

Од изјавите на сведоците сослушани во текот на постапката произлегува дека тужениот производниот процес го продолжил со машините врз кои стекнал право на сопственот и дека користи други рецептури во однос на суровините и технологија на процесот, извршил адаптација на постројките, ги променил се фрекцентните регулатори на мешалицата како битен елемент при производство на печените и смолно врзаните ефекти или огноотпорните тули.Исто така бил направен ремонт на посторојката - гас генератор која се користи за сушење на смолно врзаните тули и бил извршен комплетен ремонт во поглед на зголемување на температурата на печењето на тулите.

Имајќи го во предвид наведеното правилно првостепениот суд прифатил дека тужителите во текот на постапката не ги докажале фактите врз основа на кои го засновал тужбеното барање и донел правилна и законита одлука.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 19.04.2021 год. под ТСЖ.бр.80/21 и Врховен суд на РСМ на ден 16.11.2021 година под Рев1.бр.205/2021

СПОРОВИ ОД РАБОТНИ ОДНОСИ

1. Одредбите од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (СЛ.весник на РМ бр.120/18) што се однесуваат за рокот за давање изјава за продолжување на договорот за вработување за наредната година, неможат да се применуваат ретроактивно.

Од образложението:

Основен суд Штип со пресуда Ро.бр.1398/19 од 13.07.2020 година, тужбеното барање на тужителот против тужениот со кое бара да се поништи како незаконита одлуката на Управниот одбор бр.02-1007/2 од 18.10.2018 година и решението на директорот на тужениот бр. 04-946/1 од 02.10.2018 година како и за трошоци во постапката во вкупен износ го одбил како неосновано.

Го задолжил тужителот на тужениот да му ги надомести трошоците во постапката во вкупен износ од 56.110,00 денари во рок од 8 дена по приемот на одлуката.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужителот кој преку полномошникот М. М. адвокат од Ш., во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се уважи а пресудата укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужениот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е основана.

Основани се жалбените наводи на жалителот дека првостепениот суд при донесувањето на побиваната одлука погрешно го применил материјалното право ако се има во предвид правилно и целосно утврдената фактичка состојба поради што овој суд согласно чл.361 од ЗПП ја преиначи првостепената пресуда и одлучи како во изреката на оваа одлука.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд применувајќи ги одредбите од чл.13 од ЗИД на ЗРО од 29.06.2018 год, го одбил тужбеното барање на тужителот прифаќајќи дека во моментот на поднесувањето на предметната Изјава во важност биле одредбите од чл.13 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО кои стапиле на сила на 06.07.2018 година според кои писмената изјава за продолжување на договорот за вработување требало да биде поднесена најдоцна до 31 август во годината којашто и претходи на годината во која се исполнуваат условите за старосна пензија, а тужителот изјавата ја дал тековната 2018 година со задоцнување.

Согласно чл.72 од истиот закон „Ако работодавачот го откажува договорот за вработување, е должен да го наведе основот за отказот утврден со закон, колективен договор и акт на работодавачот и да ја докаже основаноста на

причината која го оправдува отказот и истите да ги наведе во образложението.“

Согласно чл.74 од истиот закон „Отказот на договорот за вработување задолжително се изрекува во писмена форма. Работодавачот е должен писмено да го образложи откажувањето на договорот, како и да му укаже на работникот на правната заштита и да го запознае со неговите права од осигурување во случај на невработеност, согласно со закон.“

Согласно чл.104 ст.1 од ЗРО од 2015 год , Работодавачот го прекинува договорот за вработување на работникот кога работникот ќе наполни 64 години возраст и 15 години пензиски стаж. Согласно ст. 2 од истиот член:„ Работникот со писмена изјава до работодавачот може да побара да му се продолжи договорот за вработување најмногу до 67 години возраст, доколку со закон поинаку не е утврдено“.

Согласно чл.13 од ЗИД на ЗРО (Сл.весник бр.120 од 29.06.2018 год.),содржината на чл 104 ст 3 се менува и гласи: „Писмената изјава од ставот (2) на овој член, работникот ја дава најдоцна до 31 август во годината којашто и претходи на годината во која ги исполнува условите од ставот (1) на овој член. За секое натамошно продолжување на договорот за вработување од ставот (2) на овој член, изјавата ја дава еднаш годишно, а најдоцна до 31 август во годината којашто и претходи на годината за која се бара продолжување на договорот за вработување“.

Во конкретниот случај, правото кое го побарува тужителот за продолжување на договорот за вработување до навршување на 67 години било предвидено со ЗРО со последните измени од Службен весник на РМ бр.113/2014 кој се применувал до 08.07.2018 година. Според одредбите на тој закон работникот изјава за продолжување на договорот за вработување можел да поднесе најдоцна до 31 август во тековната година во која ги исполнува условите за старосна пензија. Одредбите од тој закон биле во примена до 08.07.2008 година од кога почнале да се применуваат одредбите од Законот за изменување и дополнување на ЗРО објавен во Сл.весник на РМ бр.120/18. Законските одредби кои биле во важност во периодот кога тужителот поднел изјава за продолжување на договорот за вработување предвидува работникот најдоцна до 31 август во годината која што и претходи на годината во која ги исполнува условите за старосна пензија да поднесе иајзва за продолжување на договорот за вработување.

Во Уставот на Република Северна Македонија во чл.52 ст.4 е предвидено дека:„ Законите и другите прописи неможат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните“.

Со толкувањето на одредбите од Законот за измени и дополнување на ЗРО првостепениот суд ги применил одредбите од тој закон за роковите за давањето на изјава за продолжување на работниот однос и во периодот пред неговото стапување во сила, со што ретроактивно ги применил тие одредби, а што е спротивно на чл.52 ст.4 од Уставот на Република Северна Македонија. Од овие причини овој суд согласно чл.361 од ЗПП ја преиначи побиваната пресуда и одлучи како во изреката на оваа пресуда.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 22.10.2020 год. под РОЖ.бр.464/20 и Врховен суд на РСМ на ден 08.07.2021 година под Рев2.бр.475/2020

2. Не постои основ за надомест на штета согласно одредбата од чл.159 ст.1 од ЗРО а в.в. чл.141 ст.1, чл.159 и чл.163 ст.1 од ЗОО во случај кога тужителот не ја докажал причинско последичната поврзаност помеѓу вршењето на неговите работни задачи, на неговото работно место и здобиениот мозочен удар.

Од образложението:

Основниот суд Штип со пресуда РО-1301/19 од 15.10.2020 година го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот против тужениот за надомест на штета од работен однос во износ од 1.200.000,00 денари со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РСМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени сметано од 15.10.2020 година до денот на исплатата, како и за трошоците во постапката во износ од 120.900,00 денари. Го задолжил тужителот на тужениот да му плати износ од 136.725,00 денари по основ трошоци во постапката во рок од 8 дена по приемот на пресудата, а го одбил како неосновано барањето на тужениот за трошоци во постапката во висина на разликата од бараните 164.337,00 денари до досудените 136.725,00 денари.

Апелациониот суд во Штип со пресуда РОЖ-4/21 од 01.02.2021 година жалбата изјавена од тужителот ја одбил како неоснована и ја потврдил пресудата на Основен суд Штип РО-1301/19 од 15.10.2020 година. Жалбата е неоснована.

Првостепениот суд утврдил дека со договор за вработување на определено работно време бр.04-2371/1 од 25.08.2017 година тужителот бил вработен кај тужениот на работно место ракувач со тролеј и аку-локомотива, одблокувач. На ден 30.08.2017 година тужителот во својство на ракувач со тролеј и аку-локомотивна вршел утовар на руда и нејзин транспорт до рудна сипка до приемен бонкер на хоризонт 350 транспортен ходник. Бидејќи дошло до зачепување на рудната сипка имало потреба истата да биде одблокирана. Одблокирањето започнале да го врат вработени во претходната смена со минирање, па кога дошол тужителот на работа, продолжил со минарењето. Откако била одблокирана рудната сипка, рудата била натоварена и тужителот В. заедно со лицето Х. А. од П. започнале со управување на аку-локомотивата. По тргнувањето на растојание од околу 300 до 500 м., додека аку-локомотивата била во движење, на тужителот В. му се слошило и истиот паднал во несвест. Во тој момент на помош му пријдел Х. А. од П. кој започнал со вода да го мие на лицето и вратот, но В. и понатаму бил во несвест поради што Х. продолжил да ја управува аку-локомотивата до главниот излез. Тогаш дошол до излезот на помош му пришле лицата Д. С. и Ж. А. па сите трошјца на раце го изнеле В. на договор од рудникот по што лицето Д. С. и Ж. А. со возило го однеле тужителот до болницата во П. го оставиле таму и се вратиле назад на работа. Во моментот додека ги извршувал работните задачи тужителот В. носел заштитна опрема и тоа: шлем, ракавици и чизми додека не носел никаква маска. Од страна на државниот инспекторат за техничка инспекција е извршен инспекциски надзор и е составен записник Ил1.бр.07-478 од 05.09.2017 година. Во записникот наведува дека во менетот на вршење на надзорот работите се одвивале нормално на хоризонтот 350 на местото на случката, а извршен е и разговор со

работникот Х. А. кој во време на настанот бил заедно со тужителот. Инспекторот утврдил дека настанот се случил на околу 500 м. од местото на утовар и дека минирањето на сипката се наоѓа на 10 до 15 м. од протокот на чиста воздушна струја. Исто така, утврдил дека проток на чиста воздушна струја се остварува преку ускопи и вентилација кој се наоѓа во транспортниот ходник кој продолжува напред до местото и минирањето. Во моментот кога му се слошило на тужителот тие се наоѓале на место со чиста влезна водушна струја. Инспекторот утврдил дека не биле забележани прекини во работа на главниот вентилатор во моментот кога се случил настанот. Бидејќи тужителот В. Н. сметал дека претрпел штета за време на работа истиот побарал вешто лице психијатар да ја утврди нематеријалната штета кој тој ја претрпел тој ден. Ова вештото лице д-р Н. Ч.-психијатар од С. во своето вештачење утврдило дека тужителот претрпел примарен страв-силен кој е краткотраен и траел дод моментот кога тужителот почнал да чувствува дека му омлитувал телото до моментот кога ја изгубил свеста. Понатаму наведува дека претрпел секундарен страв од моментот кога се освестил до денес бидејќи истиот сеуште трпел последици од претрпениот мозочен удар и имал слабости на движење во лева рака. Во однос на претрпената душевна болка поради намалена општа животна способност ова вешто лице наведува дека првите месец дена тужителот бил зависен од туѓа помош бидејќи не можел да ги извршува своите физиолошки потреби, а во наредните седум месеци благодарение на физикални третмани не бил во можност да ги исполнува во потполност семејните односно брачните обврски. Понатаму, ова вешто лице наведува дека трпи душевно страдање на емоционален страв, поради разочараност и намалена концентрација. Од страна на тужениот доставено е вештачење од вешто лице д-р А. А. која е од областа на неврологија во кое вештачење овој доктор наведува дека нема документација дали е мерена концентрацијата на јаглероден моноксид. Понатаму, наведува дека тужителот дал податок дека е пушач и дека пуши по 20 цигари на ден. Поради ова концентрацијата на карбоксиемоглобин во крвата кај пушачите е повисока од таа кај непушачи, поради што вредноста на карбоксиемоглобин кај тужителот била повисока. По 14 дена од настанот на 19.09.2017 година на тужителот му била земена крв за токсиколошки испитувања, а резултатите покажале незначително зголемување на карбоксиемоглобинот во крвата на тужителот, кое според ова вешто лице е нормално со оглњед на фактот дека тужителот е пушач. На крај ова вешто лице дава заклучок дека кај тужителот не постои поврзаност помеѓу исхемичниот мозочен удар кој настаснал кај тужителот и изложеноста на јаглероден моноксид. Исто така, тужениот достави и вештачење од д-р К. Н. од С. од областа на невропсихијатријата во кое вештачење е наведено дека тужителот како последица на болест - мозочен удар, претрпел нематеријална штета која се состои од примарен страв од јак интензитет во моментот кога почнал да ја губи снагата до моментот кога ја изгубил свеста. Секундарен страв тужителот почна да чувствува во моментот кога дошол при свест и чувствувал слабо движење на леви екстремитети. Стварот со средно јак интензитет траел околу 10 дена по што преиминал со страв со слаб интензитет и траел иоколу 1 година. намалена животна способност според ова вешто лице имало во период од првите 10 дена кога бил неподвижен и имал потерба на нега од друго лице, додека намалената животна активност во наредните 7 месеци била присутна со среден интензитет. Од страна на тужениот е доставено вештачење од д-р А. Ч. од Универзитетска клиника за токсикологија С. во кое вештачење овој доктор дал мислење дека не постои

поврзаност помеѓу исхемичниот мозочен удар кој настанал кај тужителот и изложеноста на јаглероден моноксид. ова од причина што ова вешто лице наведува дека резултатите од земената крв на тужителот за токсиколошки испитувања покажуваат незначителна зголемена вредност на карбоксихемоглобин во крва на тужителот и овие вредности се вообичаени бидејќи тужителот бил пушач. Исто така, наведува дека не постои документација дали е мерена концентрацијата на јаглероден моноксид, каде се случил инцидентот и нема податок дали во вакви ситуации тужителот имал кислородна поддршка. Вештото лице наведува дека не се направени вообичаени протоколарни клинички иследувања како што се распираторни тестови, ацидобазен статус, парцијален притисок на кислород, одредување на кисилост на крвата, при што смета дека ваквите испитувања би помогнале во правилна и стручна процена на овој случај. На крај ова вешто лице дава заклучок дека нема стручна процена на овој случај. На крај ова вешто лице дава заклучок дека нема стручно издржани релевантни факти кои би потврдиле дека настанатата состојба кај тужителот настанала заради изложеност на покачена концентрација на јаглероден моноксид. До судот е доставен и вешт наод и мислење од вешто лице за безбедност и здравје при работа, Д. К. од С. Ова вешто лице, по разгледување на целокупна документација и разгледување на изјавите на лицата З. Д. и К. А. утврдило дека доколку имало некакви штетни консеквенции тој ден, истото ќе му се случило и на другиот работник К. кој за цело време бил со тужителот. Ова вешто лице утврдил дека тужителот бил соодветно обучен за извршување на работни задачи, тужениот ги имал превземено сите мерки за безбедност при работа од аспект за утврдување на ризик и превенција и дека не биле забележани прекини на главен вентилатор за дотур на чист воздух.

На вака правилно и целосно утврдена фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил и материјалното право.

Согласно чл.159 ст.1 од ЗРО, ако на работникот му е предизвикана штета при работа или во врска со работата, работодавачот е должен да му ја надомести штетата, според општите правила на одговорност за надоместок на штетата.

Согласно чл.141 ст.1 од ЗОО, тој што ќе му причини штета на друг должен е да ја надомести, доколку не ќе докаже дека штетата настанала без негова вина.

Согласно чл.159 од истиот закон, штетата настаната во врска со опасен предмет, односно опасна дејност се смета дека произлегува од тој предмет, односно дејност, освен ако се докаже дека тие не биле причина за штетата.

Согласно чл.163 ст.1 од ЗОО, имателот на предметот се ослободува од одговорноста ако докаже дека штетата произлегува од некоја причина што се наоѓала надвор од предметот, а чие дејство не можело да се предвиди, ниту да се избегне или отстрани.

Првостепениот суд правилно ги применил цитираните законски одредби кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда, бидејќи утврдил дека во конкретниот случај тужителот не ја докажал причинско последичната врска помеѓу вршењето на работните задачи, односно неговата изложеност на јаглероден моноксид и здобиениот мозочен удар. Имајќи ги во предвид доставените вештачења, првостпениот суд од истите можел да ја утврди состојбата на тужителот по претрпениот мозочен удар, односно штетата која истиот ја претрпел од ударот, но не и поврзаноста на концентрацијата на јаглеродниот моноксид на работното место со претрпениот мозочен удар.

Имено, тужителот во текот на постапката не докажал дека тој ден на работното место имало зголемена концентрацијата на јаглеродниот моноксид, а од друга страна пак инспекторите од Државниот инспекторат за техничка инспекција кои извршиле надзор на местото на настанот утврдиле дека на местото на минирањето имало дотур на свеж воздух и дека не се забележани прекини во работата на главниот вентилатор. Од овие причини и покрај тоа што тужителот неспорно претрпел нематеријална штета од здобиениот мозочен удар, со тоа што истиот претрпел страв, како и намалена општа животна способност и душевна болка во врска со неа неспорно утврдени од доставеното вештачење, поради тоа што не е утврдено дека претрпениот мозочен удар е како резултат на труење со јаглероден моноксид, не постои основ да тужителот согласно чл.159 ст.1 од ЗРО побарува надомест на штета од тужениот. Согласно наведеното, правилно првостепениот суд одлучил како во изреката на побиваната пресуда, одбивајќи го тужбеното барање на тужителот како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 01.02.2021 година под РОЖ-4/21 и Врховен суд на РМ на ден 26.10.2021 година под Рев2.бр.337/2021

СПОРОВИ ОД ИМОТНИ И ОБЛИГАЦИОНИ ОДНОСИ

1. Тужителите по основ на наследување не можат да бидат сопственици на предметниот недвижен имот согласно чл.112 ст.1, чл.153 ст.1 и 2 и чл.154 ст.1 и 2 од Законот за сопственост и други стварни права доколку истата спорна недвижност веќе била предмет на експропријација во законска спроведена управна постапка и во која веќе се извршени промени во катастерската евиденција во однос на носителите на правото на сопственост.

Од образложението:

Основниот суд Штип со пресуда П1-28/19 од 17.09.2018 год. го усвоил тужбеното барање на тужителите и утврдил спрема тужениот дека покојнатадека дека покојната В Т од с.В мајка и баба на правните претходници на тужителите по основ на наследување е сопственик на 5/7 идеален дел, како и дека правниот претходник на тужителот Ц Т - нејзиниот татко покојниот М Т од с.В по основ на наследување е сопственик на 1/7 идеален дел а тужителот Д Т од Ш по основ на наследување е сопственик на 1/7 идеален дел од недвижниот имот означен како нива КП.бр. , во м.в. Т п во пов. од 2000м.кв., класа 8 за КО В (стар премер), нов КП.бр. во м.в. В , шума класа 3 со површина од 2300 м.кв. запишана во Ил.бр. за КО В со граници и мери од север во должина од 29,47 +2,29 + 22,26 м, од исток во должина од 21,77+19,91+38,70+22,71м, од југ во должина од 20,22м и од запад во должина од 67,00м., и да се задолжи тужениот да им го признае ова право на тужителите и да трпи промени во Агенцијата за катастар на недвижности на РМ да недвижниот имот се запише на име на тужителите, како и да му ги надомести трошоците на постапката на тужителите во вкупен износ од 253.312,00 денари, во рок од 15 дена од приемот на пресудата, одбиено е како неосновано поголемото барање на тужителите за надомест на трошоци сторено во постапката за разлика од досудениот до побаруваниот износ до 315.563,00 денари.

Апелациониот суд во Штип со пресуда Гж.бр.1081/19 пд 03.12.2019 год. Жалбата изјавена од туженито ја усвоил и пресудата на Основен суд Штип П1.бр.28/19 од 17.09.2018 год. ја преиначил и одлучил така што го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителите спрема тужениот, со кој барал да се утврди дека покојната В.Т. од с.В. мајка и баба на правните претходници на тужителите Д.Т., Т.Т., Б.К., Г.Е., К.Т. и Ц.Т. сите од Ш. По основ на наследување е сопственик на 5/7 идеален дел, како и дека правниот претходник на тужителот Ц Т - нејзиниот татко покојниот М Т од с.В по основ на наследување е сопственик на 1/7 идеален дел а тужителот Д Т од Ш по основ на наследување е сопственик на 1/7 идеален дел од недвижниот имот означен како нива КП.бр. , во м.в. Т п во пов. од 2000м.кв., класа 8 за КО В (стар премер), нов КП.бр. во м.в. В , шума класа 3 со површина од 2300 м.кв. запишана во Ил.бр. за КО В со граници и мери од север во должина од 29,47 +2,29 + 22,26 м, од исток во должина од 21,77+19,91+38,70+22,71м, од југ во должина од 20,22м и од запад во должина од 67,00м., и да се задолжи тужениот да им го признае ова право на тужителите и да трпи промени во Агенцијата за катастар на недвижности на РМ да недвижниот имот се запише на име на тужителите, како и да му ги надомести

трошоците на постапката на тужителите во вкупен износ од 253.312,00 денари, и дополнителни трошоци за одговор на жалба во износ од 40.867,00 ден. Задолжени се тужителите да му платат на тужениот на име трошоци сторени во постапката износ од 49.400,00 ден. во рок од 15 дена од приемот на пресудата, како и да му плати на тужениот на име дополнителни трошоци за жалба износ од 11.700,00 ден. сето тоа во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Жалбата е основана.

Основани се жалбените наводи на жалителот да првостепениот суд донесувајќи ја побиваната одлука погрешно го применил матријланото право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Првостепениот суд утврдил дека тужителите се деца или внуци на покојните М и В Т и дека со оставинското решение О.бр.120/78 од 02.03.1979 год. за единствени законски наследници на оставината на покојниот Маринко биле огласени на 1/7 идеален дел неговата сопруга В и неговите деца А, М, Т, Г, Б и Д и тоа на недвижниот имот евидентиран во ИЛ.бр. за КО В предмет на конкретното тужбено барање. Во образложението на решението било утврдено дека учесниците во постапката дале свои изјави пред судот, така што учесничката сега покојната В се прифатила за наследник за дел од оставината што и припаѓа во свое име и во име на тогаш малолетниот тужител Д, додека наследникот сега покоен М се прифатил за наследник на оставината што му припаѓала согласно ЗН, а синовите А, Т и ќерките Б и Г изјавиле дека се прифаќаат за наследници на дел од оставината, а тој дел го остапуваат на својата мајка В. Утврдил дека вака донесеното решение во 1979 год. било спроведено во пописниот катастер и во тогаш ПЛ бр. за КО В, така што парцелите биле запишани на законските наследници и тоа 5/7 на сега покојната В, а по 1/7 идеален дел на сега покојниот М и 1/7 на тужителот Д. Синовите на оставителот и тоа М починал на 21.06.2011 год. и со оставинското решение О.бр.147/13 УДР.бр.22/13 од 22.04.2013 год. за негова зак. наследник бил огласен сега тужителот Ц, како негова ќерка, а синот А починал на 23.08.2003 г. и со оставинското решение О.бр.178/13 УДР.бр.26/13 од 03.03.2014 год. за негова зак. наследник бил огласен сега тужителот К. Согласно уверението за историски преглед на извршени запишување во 1954 год. судот утврдил дека предметната парцела Кп.бр. по Пл.бр. за КО В, била запишана на име на покојниот К Т, а во 1975 год. била запишана врз основа на решение за наследување на име на Д и М на по 1/7 идеален дел и В на 5/7 идеален дел, а во 1980 год. врз основа на решение за експропријација била запишана на име на Собрание на Општина Штип и денес на име на тужениот. На 13.07.1979 год. со решението на Оделението за имотно правни односи при СО-Ш., судот утврдил дека предметната Кп.бр. била експроприрана од М Т претходно починат на 21.02.77 и била пренесена во општествена сопственост на О. Ш., а за која експропријација бил утврден надоместок. Согласно решението било одлучено корисникот на експропријацијата да се стекне со правото на посед и владение на недвижноста по правосилноста на решението и откако странките ќе се спогодат за висината на надоместокот во посебна постапка. Иако решението никогаш не станало правосилно, ниту било спогодбено утврден и исплатен надоместок за експроприраната парцела на наследниците, како сопственик била запишана О. Ш., па потоа и тужениот кој ден денес е запишан како сопственик на КП.бр. м.в. В култури 17000 класа 2 во површина од 371.829 м.кв. во ИЛ.бр. за КО В. Судот утврдил дека правните претходници на тужителите од моментот на стекнување и сопственост на предметниот недвижен имот, па се до својата смрт, а потоа и

нивните законски наследници сега тужителите предложиле континуирано фактички да го владеат имотот сметајќи се себе за сопственици и за целото време не биле попречувани од страна на трети лица. Согласно извршеното вештачење по спорот, судот утврдил дека стариот Кп.бр. сега дел од КП.бр. е означен како КП.бр. во м.в. В шуми кл.3 во површина од 2300 м.кв. за КО В , а со поконкретно наведени мери и граници како во образложението на пресудата.

Имајќи ја во предвид вака утврдената фактичка состојба од страна на првостепениот суд и овој суд согласно чл.361 ст.1 т.4 од ЗПП ја преиначи побиваната одлука така што предметното тужбеното барање го одби како неосновано, а поради следните причини:

Имено, со побиваната одлука првостепениот суд тужбеното барање на тужителите го усвоил и утврдил спрема тужениот дека правниот претходник на тужителите Д , Т , и К Т , Б К , Г Е и Ц Т - нивната мајка и баба покојната В Т од с.В , додека правниот предходник на тужителот Ц Т -нејзиниот татко покојниот М Т од с.В и тужителот Д Т од Ш по основ на наследување се сопственици на спорниот недвижен имот означен како нива КП.бр. , лоцирана во м.в.Т п , во површина од 2.000 м2, класа 8 за КО В ,(стар премер), а нова Кп.бр. во м.в. В , шума класа 3 со површина од 2300 м.кв. запишана во ИЛ.бр. за КО В , со поконкретно наведени граници и мери како во ст.2 од изреката на пресудата. Воедно го задолжил тужениот да им го признае ова право на тужителите и да трпи промена во Агенцијата за катастар на недвижности на РМ овој недвижен имот се запише на име на тужителите.

Во образложението на одлуката што ја донел како поткрепа на истата, судот прифатил дека во конкретниот случај предметниот недвижен имот од моментот на наследување во Март месец 1979 год. па се до денес претрпел промени како во површина, така и во број на парцела, односно неговата катастерска идентификација и дека тужителите се наследници на оставителите М и В и тие предметната парцела непречено ја владеат се до ден денес, иако истата во 1980 год. била запишана на име на тужениот, поради што и им утврдил на истите право на сопственост врз спорниот недвижен имот. Ова и од причини што тужениот до завршувањето на постапката тужениот не докажал дека решението за експропријација станало правосилно, како би произвело правно дејство и би имало својство на извршна исправа, ниту пак бил договорен и исплатен на претходниците на тужителот надоместок за експропријација, поради што и врз основа на истото тужениот и не можел да биде запишан во катастерската евиденција како сопственик на спорниот недвижен имот.

По мислење на овој суд првостепениот суд во конкретниот случај погрешно прифатил дека тужителите по основ на наследување се сопственици на предметниот недвижен имот. Ова посебно од причини што предметното земјиште не можело да биде во непречено владение на страна на сега тужителите, па и на нивните правни претходници, бидејќи од изведените докази во текот на доказната постапка неспорно произлегува дека спорната недвижност во една законито спроведена постапка пред надлежен управен орган била предмет на експропријација, како резултат на која и биле извршени промени во катастерската евиденција во однос на носителите на правото на сопственост, поради што и судот погрешно утврдил дека во конкретниот случај се исполнети законските претпоставки за утврдување право на сопственост на тужителите а согласно Законот за сопственост и други стварни права. Ова и од причини што судот при одлучувањето по спорот посебно не го имал во предвид официјално издаденото уверение од катастерот за недвижности, за историски преглед на

извршените запишувања за Кп бр. КО В бр. 1107-235/2014 од 07.04.2014 г., каде се запишани сите промени кои настанале за недвижностите, како во поглед на површината, така и во поглед на промените на правата на истите, исклучиво врз основа на релевантни правни основи и врз основа на кое уверение експропријацијата на земјиштето предмет на тужбеното барање е неспорна. Согласно Уверението недвижноста означена со Кп бр. била запишана во поседовниот лист бр. за Ко В на име на претходниците на тужителите, меѓутоа во 1980 г. истата била експроприрана и врз основа на решение за експропријација била запишана на ОС Собрание на Општина Штип, додека денес е запишана на име на тужениот. Оттука и не е јасно зошто судот содржината на Уверението за историјат на спорната парцела не ја прифатил како веродостојна и не и поклонил верба, поради што и погрешно постапил кога го уважил предметното тужбено барање, иако во конкретниот случај не се исполнети законски пропишаните услови за тоа.

Од овие причини и сосема основано овој суд ја преиначи побиваната одлука така што тужбеното барање на тужителите со кое барале да се утврди дека истите се стекнале со право на сопственост по основ на наследување на спорниот недвижен имот и да се задолжи тужената да им ги признае тоа право на тужителите, како и да трпи напред наведениот недвижен имот да се избрише од нејзин имотен лист од нејзино име и во Агенцијата за катастар на недвижности истиот се запише на име на тужителите, го одби како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 03.02.2019 год. од ГЖ.бр.1081/19 и Врховен суд на РСМ на ден 06.04.2021 год. Под Рев2.бр.116/2020 год.

2. Тужителот кој изградил бесправен објект има појако право во соодветна управна постапка да бара да се утврди правен статус на бесправно изградениот објект.

Од образложението:

Основен суд Кочани со пресуда П1.19/19 од 31.01.2020 година, тужбеното барање на тужителот, го усвоил.

Утврдил према тужените дека тужителот има појако право, во соодветна управна постапка, да бара да се утврди правен статус на бесправно изградениот објекти КП.бр5303., број на згр.1, намена Г2, м.в.,Ч., вл.1, кат ПР, намена ДП, број на просторија 1, во површина од 132,48 м2 и КП.бр. број на згр.1, намена Г2, м.в.,Ч., вл.2, кат ПР, намена ДП, број на просторија 1, во површина од 57,74 м2 и број на просторија 2, во површина од 11,78 м2 за КО С., а бесправно изградени на КП.бр5303 со п-973 м2, заведени во И.Л.бр.1163 за КО С. има право на легализација тужителот. Ги задолжил тужените да го признаат тоа право на тужителот.

Се задолжуваат тужените солидарно да му ги надоместат на тужителот трошоците во постапката во вкупен износ од 230.071,00 денари, во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Од ваквата пресуда останале незадоволни тужените, кои во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната

постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се уважи а пресудата укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужителот, преку полномошник Т. Ј. адвокат од В., поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Врз основа на утврдената фактичка состојба првостепениот суд повикувајќи се на одредбите од чл. 112,чл.154 ст.2 и чл.160 ст.2 од Законот за сопственост и други стварни права, одлучиле на начин како во изреката на побиваната пресуда.

Од изведените докази првостепениот суд утврдил дека предметниот објект преставува бесправно изграден објект, изграден од тужителот. Имајќи во предвид дека првотужениот со ништо не докажал дека го изградил предметниот објект, а притоа имајќи го во предвид и фактот дека тужителот остварила судска заштита во поглед на ништовност на Договорот за купопродажба на предметната недвижност склучен на 10.04.2012 година помеѓу сега тужените П. од Б. како продавач и Б. од С. како купувач, а потврден-солемнизиран со нотарски акт на нотар Т. М. од Б. под ОДУ.бр 224/12 од 04.05.2012 година, по однос на објекти заведени во лист В од ИЛ.бр. 1163 КО С. како КП.бр,5303 м.в.,Ч. , згр.1, намена 570, вл.1, кат ПР, во површина од 56 м2 и КП.бр. 5303 м.в.,Ч. “, згр.1, намена 570, вл.2, кат ПР, во површина од 132 м2, а бесправно изградени на КП.бр.5303 и заведени во ИЛ.бр.1163 КО С. и истиот не произведува правно дејство, правилно постапил првостепениот суд кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

По наоѓање на овој суд, тужителот во смисла на чл.5 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти, е имател на бесправниот објект на кој се однесува тужбеното барање, како услов да биде барател во постапката за утврдување на правен статус на бесправно изграден објект.

Овој суд ги имаше во предвид наводите на тужените за непостоење на страначка способност на тужителот, но најде дека истите се неосновани од причина што предметната постапка е започната од страна на тужителот во текот на стечајната постапка, а согласно решението Ст.бр.82/04 стечајниот управник бил овластен да ги превзема сите потребни дејствија во заведените судски предмети каде стечајниот должник е странка,а тоа значи дека овластувањата за стечајниот управник на тужителот продолжиле во веќе започнатата постапка и тоа во име и за сметка на стечајната маса и стечајните доверители.

Овој суд го ценеше жалбениот навод дека не постоел правен интерес на страна на тужителот за водење на ваков спор и дека истиот отпаднал согласно одредбите од Законот за заклучување на стечајните постапки отворени согласно со Законот за присилно порамнување стечај и ликвидација,но смета дека не е основ за поинакво одлучување.

Согласно чл.2 ст.1 од од Законот за заклучување на стечајаните постапки отворени согласно со Законот за присилно порамнување стечај и ликвидација и Законот за стечај (Сл.весник бр.12/14 од 22.01.2014 година) е утврдено „ Предмет на постапката за утврдување на правен статус на бесправен објект во стечајна постапка претставува недвижниот имот кој го презел стечајниот

управник по отварањето на стечајната постапка, а кој не е впишан во јавните книги во кои се врши впишување на правата на недвижностите“.

Од содржината на цитираната одредба произлегува дека предмет на постапката за утврдување на правен статус на бесправен објект во стечајна постапка претставува недвижниот имот кој го презел стечајниот управник по отварањето на стечајната постапка, а кој не е впишан во јавните книги.

Согласно чл.10 ст.3 од Законот за постапување со бесправно изградени објект, во случај на поднесени повеќе спротиставени барања за утврдување на правен статус на еден бесправен објект од страна на повеќе баратели, надлежниот орган во рок од 10 работни дена од приемот на барањето донесува заклучок за прекин на постапката, а ги упатува барателите на парничната постапка пред надлежниот суд.

Од изведените докази произлегува дека тужителот има поднесено барање за утврдување на правен статус на бесправно изградена недвижност пред влегувањето на сила на Законот за заклучување на стечајните постапки отворени согласно со Законот за присилно порамнување стечај и ликвидација и Законот за стечај, а спорниот објект веќе бил запишан во јавните книги на име на второтужениот.

Имено, во конкретниот случај, тужителот преку стечајниот управник до О. Б. поднел барање за легализација на бесправно изграден објект, каде што со заклучок за прекинување на постапката Уп1 бр23-154 од 22.02.2013 година покренатата постапка е прекината се додека надлежниот орган не го решил претходното прашање, а со образложение дека биле поднесени две спротиставени барања за утврдување на правен статус на еден бесправен објект. Исто така првотужената до О. Б. поднела барање за легализација на бесправно изграден објект по кое барање О. Б. донела решение Уп1 бр.23-87 од 14.03.2012 година со кое што се утврдува правен статус на бесправно изградениот објект, кој со договор за продажба на недвижен имот заверен со нотарска исправа - потврдување (солемнизација) на приватна исправа Оду.бр.224/12 од 04.05.2012 година на нотар Т. М. од Б. го продала во второтужениот и во катастарот на недвижности истиот е запишан на име на второтужениот. Градоначалникот на О. Б. со решение Уп1 бр.23-138 од 22.02.2013 година, решението Уп1 бр.23-87 од 14.03.2012 година го огласил за ништавно и предметот е вратен на повторно одлучување при што истовремено донел и заклучок за прекинување на постапката Уп1 бр.23-138 од 22.02.2013 година со кои постапката покрената по предметот Уп1 бр.23-2994 од 02.09.2011 година по барањето за постапување со бесправно изграден објект што се води на име првотужената, се прекинува. Со оглед на тоа што бесправно изградениот објект и понатаму е запишан на име на второтужениот иако решението за утврдување правен статус на бесправно изградениот објект на првотужената е огласено за ништовно, тужителот остварила судска заштита во поглед на ништовност на Договорот за купопродажба на предметната недвижност склучен на 10.04.2012 година помеѓу сега тужените П. како продавач и Б. како купувач.

Тужителот врз основа на чл.10 ст.3 од Законот за постапување на бесправно изградени објекти, ја повела предметната постапка, па од тука овој суд смета дека истиот има правен интерес за водење на ваквиот спор, а врз основа на чл.177 ст.2 од ЗПП и чл.10 ст.3 од Законот за постапување на бесправно изградени објекти. Притоа, првостепениот суд од изведените докази утврдил дека предметната недвижност е градена од сега тужителот. Од изведените докази произлегува дека предметната недвижност е запишани во

јавните книги на име на второтужениот, а кое нешто произлегува од ИЛ.бр. 1163 за КО С. и дека со пресуда П1.бр.46/16 од 28.11.2016 година на Основен суд К. се поништува Договорот за купопродажба на недвижност склучен на 10.04.2012 година помеѓу сега тужените и тоа во делот на предметните објекти.

Имајќи го во предвид наведеното, содржината на чл.2 ст.1 од Законот за заклучување на стечајните постапки отворени согласно со Законот за присилно порамнување стечај и ликвидација и Законот за стечај, фактот дека се води управна постапка за утврдување на правен статус на бесправно изградениот објект во согласност со одредбите од Законот за постапување со бесправно изградени објекти, која е прекината, тужителот има правен интерес за водење на ваквиот спор.

Со оглед на тоа дека предметната недвижност прецизно опишана во изреката е градена од сега тужителот, тој има приоритетно право на утврдување на правен статус на предметната недвижност а прашањето дали ќе биде легализиран бесправно изградениот објект, се уредува со Законот за постапување на бесправно изградени објекти, бидејќи согласно чл.1 од истиот закон, предмет на законот се уредувањето на условите, начинот и постапката за евидентирање утврдување на правен статус и санкционирање на бесправно изградени објекти.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 07.10.2020 год. под ГЖ.бр.333/20 и Врховен суд на РСМ на ден 13.03.2021 година под Рев2.бр.94/2021

3. Со раскинување на договорот за продажба поради неисполнување на обврската од страна на тужениот, истиот поради отпаѓање на правниот основ станува несовесен владетел на бесправно изградениот објект и нема право на спроведување на постапка за утврдување на правен статус на бесправен објект, спрема тужителите на чие име е запишана недвижноста од која е дел спорниот објект за кој што истите имаат појако право на спроведување на постапка за утврдување правен статус на бесправен објект према тужениот.

Од образложението:

Основен суд Кочани со пресуда П1.1/19 од 12.03.2019 година, тужбеното барање на тужителките го усвоил.

Утврдил дека тужителките према тужениот имаат појако право на спроведување на постапка за утврдување правен статус на безправен објект згр.1, изграден на Кп.бр.11115 и тоа кат2, со вкупен корисен простор П=101.43 м2., како и тераси (8 Т-11Т) со вкупна П=23.36 м2. или вкупна П=124.79 м2., евидентиран во Е-лист бр.15165 од 15.07.2011 година на име С. П. од К., во постапката УП.1.бр.22-374 што се води пред Општина К. -Сектор за урбанизам.

Противтужбеното (тужбено) барање на тужениот - противтужителот С. П. од К., со кое бара да се утврди спрема тужителите - противтужените С. С. и Ј. С. и двете од О. и тужената Б. С. од К. дека тужениот - противтужителот (тужител) има право на спроведување на постапка за утврдување на правен статус на безправниот објект -кат 2 од зградата, стан со П=97 м2., тераса на кат 2 со П=23

м2. и стан на МА со П=86 м2., како и тераса на МА со П= 3 м2., како и тераса на МА со П=34 м2., евидентирани на име на тужениот- противтужителот С. во евидентен лист бр. 15165 за КО К., пред органот за легализација -О. К.-Сектор за урбанизам и тоа во постапката УП 1.бр.22-374 поведена по барање на тужениот -противтужителот С. под УП1.бр.22-677 од 25.07.2011 год., а тужителите - противтужените С. С. и Ј. С. и двете од О. и тужената Б. С. од К. немаат такво право и да се задолжат тужителите - противтужените да му го признаат правото на тужениот - противтужителот С. под став 2 од изреката, како и да се задолжат тужителките-противтужените да му ги надоместат трошоците во постапката во износ од 213.230,00 денари се во рок од 15 дена по приемот на пресудата, го одбил како неосновано.

Го задолжил тужениот-противтужителот С. да ги надомести трошоците на постапката на тужителките-противтужените С. С. и Ј. С. и двете од О. во износ од 164.250,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителките-противтужените за разликата од досудените 164.250,00 денари до бараните 198.750,00 денари за износ од 34.500,00 денари на име трошоци во постапката го одбил.

Од ваквата одлука останал незадоволен тужениот-противтужител кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите од ЗПП, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се усвои, а побиваната пресуда укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужителките-противтужените преку полномошникот поднел одговор на жалбата со кој ги побива жалбените наводи на тужениот-противтужител, па предлага жалбата да се одбие, а побиваната пресуда потврди. Бара дополнителни трошоци за одговорот на жалбата.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалбата и сите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл. 354 од ЗПП па најде:

Жалбата е неоснована.

Првостепениот суд правилно одлучил како во изреката на побиваната одлука согласно чл. 112, чл 160 ст.2 и чл.179 од ЗСДСП и чл. 10 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти.

Во случајот од изведените и правилно ценети докази јасно произлегувала основаноста на тужбеното барање на тужителите. Од изведените докази во текот на постапката произлегува дека тужениот владението врз предметниот недвижен имот го остварува врз основа на договорот за продажба склучен на 09.06.2008 година солемнизиран под ОДУ бр.336-2008 од 06.06.2008 година на нотар С.Т. од К., ова се ако се има во предвид изјавата на противтужената Б. дадена на 08.02.2012 година на записник пред судот во предметот П.бр.180/11. Од нејзината изјава произлегува дека предмет на овој договор биле и 2-от кат и поткровјето на куќата но истите поради нивниот правен статус на бесправно изградени објекти не биле наведени во писмениот договор. Со правосилна пресуда П.бр.271/2008 од 13.10.2010 година на Основен суд К. било утврдено дека сега тужениот -противтужителот не ја исплатил слојата обврска односно не ја платил договорената купопродажна цена, поради што овој договор за продажба бил раскинат. Неспорен е фактот дека со склучувањето на договорот за продажба тужениот станал законски владетел на предметната недвижност, но во моментот на раскинувањето на договорот отпаднал и полноважниот правен основ според кој тужениот го држел

спорниот недвижен имот, па првостепениот суд правилно прифатил дека во моментот тужениот е незаконски владетел на предметната недвижност. Освен ова, неспорно е дека тужениот и по раскинувањето на договорот продолжил да го владее спорниот имот иако знаел дека истиот не е негов бидејќи во меѓувреме отпаднал правниот основ. Одредбите од чл.179 ст.5 од ЗСДСП предвидуваат дека совесноста треба да трае за цело време на владеењето на ствартата, што значи дека совесноста треба да постои не само во време на прибавувањето на владението, туку за цело време на владеење на ствартата. Во моментот кога ќе дознае дека ствартата што ја држи не му припаѓа совесноста престанува и совесниот држател станува несовесен држател. Ова што значи дека по отпаѓањето на правниот основ, односно со раскинување на договорот тужениот станал и несовесен владетел, а посебно поради фактот што истиот бил повикуван од страна на тужителите да го предаде предметниот недвижен имот во нивно владение.

Имајќи го ова во предвид фактот дека тужениот е несовесен владетел на предметниот бесправно изграден објект, фактот дека куќата заедно со спорниот кат за кој што е поднесено барањето за утврдување статус на бесправно изграден објект, била изградена за времетраењето на брачната заедница на сега тужителката С. и покојниот С. С. на КП која во ИЛ.бр2868 за КО К.е запишана на име на тужителите, првостепениот суд правилно постапил кога одлучил како во дел I од изреката на побиваната одлука.

Имајќи го во предвид наведеното, правилно постапил првостепениот суд кога противтужбеното барање на тужениот го одбил како неосновано.

Овој суд при одлучувањето ги имаше во предвид жалбените наводи на жалителот дека тужениот е законит и совесен владетел на спорниот имот, со оглед на фактот дека истиот ја има платено договорената купопродажна цена за куќата, но ваквите жалбени наводи не ги прифати. Ова од причина што од изведените материјални и вербални докази, а пред се од изјавата на противтужената Б. дадена на записник пред судот на 08.02.2012 година во предметот П.бр.180/11 изведен како доказ, произлегува дека тужениот како купувач својата договорна обврска не ја има исполнето што било причина договорот за продажба да биде раскинат, а со раскинувањето на договорот владението на тужениот-противтужител врз предметната недвижност прибавено со овој договор станало незаконито и несовесно.

При одлучувањето овој суд ги имаше во предвид и останатите жалбени наводи на жалителот, но истите не ги прифати бидејќи не се од влијание за поинакво одлучување во конкретниот спор.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 12.11.2019 год. под ГЖ.бр.498/19 и Врховен суд на РСМ на ден 07.07.2021 година под Рев2.бр.140/2020

4. Тужителот кој како оштетен во кривична постапка го насочил имотноправното барање во вид на надомест на штета во вредност на акциите, нема право во граѓанска постапка да бара и сопственост на истите акции како реституција од ништовноста на договорите.

Од образложението:

Основен суд струмица со пресуда П4.бр.52/14 од 28.12.2018 година, тужбеното барање на тужителот со кое бара да се утврди дека Договорот за купопродажба на акции од 14.11.2006 година во делот кој е склучен помеѓу првотужениот З. Т. како продавач на 160 обични акции издадени од Т. О. АД С., второтужениот Ѓ. Т. во делот каде се јавува како продавач на 336 обични акции издадени од Т. О. АД С. и третотужениот Позаваровалница Сава Д.Д.Акционерско Друштво како купувач, е ништовен и не произведува правно дејство;

Да се утврди дека трансакцијата број ЦЦБД040107164186 од 4.01.2017 година со која третотужениот П. С. Д.Д.Акционерско Друштво, купил 160 обични акции, сопственост на првотужениот З. Т. издадени од Т. О. АД С. за цена од 140.684,33 денари по акција, е ништовна и не произведува правно дејство; да се утврди дека трансакцијата бр.ЦЦБД040107164185 од 4.01.2007 г., со која третотужениот П. С. Д.Д. А. Д. купил 550 обични акции сопственост на второтужениот Ѓ. Т., издадени од Т. О. АД С. за цена од 140.684,33 денари по акција, е делумно ништовна и не произведува правно дејство, за купени 336 обични акции издадени од Т. О. АД С.

Да се утврди кон првотужениот Загорец Тумбовски дека тужителот М. Б. бил сопственик на 536 обични акции издадени од Т. О. АД С. и тоа 316 обични акции издадени од Т. О. АД С., стекнати со трансакција бр.1ТКТК27120477716 од 27.12.2004 година, преку Берза, и 220 обични акции издадени од Т. О. АД С. стекнати со договор за купопродажба на акции од 6.06.2005 година, а реализирани преку Берза на 7.06.2005 г., со трансакција бр.ФРФР07060592031 и да се задолжат тужените ова право на сопственост да му го признаат на тужителот;

Да се утврди дека кон второтужениот Ѓ.Т. дека тужителот М. Б. бил сопственик на 336 обични акции издадени од Т. О. АД С. стекнати со трансакција од 17.03.2005 година, преку Б. и да се задолжат тужените ова право на сопственост да му го признаат на тужителот;

Да се утврди дека кон третотужениот дека тужителот е сопственик на 496 обични акции издадени од С. О. АД С. и да се задолжат тужените ова право на сопственост да му го признаат на тужителот и оваа пресуда да претставува основ за промена на правото на сопственост и имател на 496 обични акции издадени од С. О. АД С. во Акционерска книга од третотужениот на тужителот која промена на сопственост согласно пресудата да се евидентира во Акционерската книга на С. О. АД С. и Депозитар, како и да се задолжат тужените солидарно да на тужителот му ги надоместат трошоците по постапката во вкупен износ од 766.618,00 денари го одбил како неосновано.

Го задолжил тужителот. да на третотужениот му надомести трошоци по постапката во вкупен износ од 452.836,00 денари, сето тоа во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Барањето на третотужениот да се задолжи тужителот. да му плати на име трошоци по постапката уште сума од 116.584,00 денари сето тоа во рок од 15 дена по приемот на пресудата го одбил како неосновано.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужителот кој преку полномошникот Г. Р. адвокат од С., во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право, и поради одлуката за трошоците во постапката, па предлага жалбата да

се уважи а пресудата укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно одлучување или преиначи.

Тужениот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.95 ст.1 од ЗОО договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен ако целта на повреденото правило не упатува на некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго.

Согласно чл.80 ст.1 од ЗОО Договорот што некое лице ќе го склучи како полномошник од името на некој друг без негово овластување го обврзува неовластено застапуваниот само ако тоа дополнително го одобри договорот.

Првостепениот суд правилно ги применил цитираните законски одредби кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда, бидејќи од изведените докази, утврдил со сигурност дека со кривичната пресуда на Апелационен суд Штип Кж бр.258/12 од 23.5.2012 г., прво и второ тужениот се огласени за виновни за три кривични дела поврзани со предметните трансакции со акции на тужителот, на кои што тужителот бара со предметната тужба да се утврди ништовност, како и да се утврди ништовност на договорот од 14.11.2006 година. Со оваа кривична пресуда прво и второ тужениот се задолжени да му платат на тужителот паричен износ на име оштетно побарување како надомест за продажбата на спорните акции. Во предметната постапка наводите на тужителот кои се однесуваат за утврдување на ништовност на трансакциите, правилно првостепениот суд не ги прифатил, имајќи во предвид дека тужителот во конкретниот случај нема правен интерес да ја води предметната постапка за ништовност на трансакции и склучените договори за продажба на акции. Ова од причина што со наведената кривична пресуда, тужителот си ја добил купопродажната цена за спорните акции, поради што истиот не може повторно да бара покрај веќе досудениот износ како противвредност на акциите и сопственост на истите. Тужителот со самото истакнување на имотно правното побарување во кривичната постапка произлегува дека изразил волја со која дополнително го одобрил договорот и трансакциите за продажба на 496 акции. Согласно напред наведеното, поради тоа што тужител е веќе обештетен во кривичната постапка за спорните акции, првостепениот суд неможел да го усвои тужбеното барање на тужителот и да утврди ништовност на договорот и спорните трансакции, па правилно одлучил како во изреката на побиваната одлука кога тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 11.09.2019 год. под ГЖ.бр.314/19 и Врховен суд на РСМ на ден 26.01.2021 година под Рев2.бр.53/2020

5. Во случај кога станува збор за трајна пренамена на шумско земјиште за изградба на објект од јавен интерес - пат одобрен од страна на надлежен министер со посебно решение и во случај кога од сопственикот не е прибавена согласност за проширување на патот, ваквото барање претставува основ за надомест на материјална штета во висина определена според Правилникот за начинот на утврдување на надоместокот на трајна пренамена на шуми и шумско земјиште донесен од страна на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со Законот за шумите во вредност утврдена согласно наод и мислење на вешто лице.

Од образложението:

Жалбата е неоснована.

Неосновани се жалбените наводи за тоа дека првостепениот суд при донесувањето на побиваната одлука сторил суштествена повреда од чл.343 ст.2 т.14 од ЗПП која според жалителот се состои во тоа што пресудата има недостатоци поради кои не може да се испита, изреката на пресудата е противречна сама на себе и на причините на пресудата, а во однос на решителните факти пресудата не содржи причини.

По наоѓање на овој суд, изреката на пресудата е јасна, разбирлива не противречи сама на себе, ниту на причините на пресудата, не постои противречност помеѓу причините на пресудата и доказите изведени во текот на постапката, поради што истата е подобна за испитување.

Неосновани се жалбените наводи на жалителот за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба. Ова од причина што по оценка на Апелациониот суд фактичката состојба е правилно и целосно утврдена, истата содржи образложени причини за решителните факти од кои се раководел првостепениот суд и се темели на изведените и правилно ценети докази во текот на постапката, па како таква овој суд во целост ја прифаќа онака како што е утврдена во првостепената пресуда.

Така, првостепениот суд утврдил дека тужителките се сосопственички на Шума на кп.бр. м.в.,К Р “ во пов. од 22034 м.кв. во КО С , а кој имот е опишан во ИЛ.бр. за КО С . По поднесено барање од страна на тужениот до Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство под бр. од 30.04.2004 година било донесено Решение бр. од 17.11.2004 година со кое е одобрен Посебниот план за стопанисување со шуми за шумскостопанска единица „С река-Л р “ на тужениот со важност за периодот од 2005 година до 2014 година. Со овој план е планирано отварање односно изведување на шумско камионски патишта за потребите на тужениот, а кој ја опфаќа и парцелата на тужителките. Низ парцелата на тужителките на лице место постоела патека во ширина од два до три метра, па согласно планот оваа патека требало да се прошири по стандард од 5м за да може да поминуваат товарни возила-камиони за транспорт на дрвна маса, техничко и огревно дрво од државните шуми. Уште во 2012 година се започнало со вршење на дознака во планираните оддели за сеча во ШС С река-Л р по што се пристапило кон утврдувањето на статусот на сопственоста односно дали се работи за приватна или државна сопственост. Од страна на сведокот Д С кој е вработен како геодетски инженер при тужениот Подружница Радовиш, било извршено снимање на состојбата од лице место и при утврдувањето дека местото каде треба да се изведе планираниот шумски пат е во сопственост на

тужителките поточно местото каде била трасирана патеката која требало да се прошири за да се изведе планираниот шумски пат, било во сопственост на тужителките, па тој за ваквата околност го известил Директорот при тужениот, Подружница Р , Љ П , бидејќи пред да се отпочне со проширувањето на патеката, било потребно да се прибави согласност од сопственичките на тој имот. Тужителката Г во месец октомври 2013 година била повикана да оди на разговор во просториите на Подружницата односно кај Директорот од кого дознала дека тие немале податоци за нејзината сестра, па таа им го дала нејзиниот телефонски број. Ја известиле дека од нивна страна им била потребна согласност за да се отвори планираниот шумски пат, односно да дадат согласност да се прошири нивната патека. Меѓутоа, таа не сакала да даде согласност од канцеларијата и инсистирала да се излезе на лице место за да увиде точно каде бил планиран патот. Без прибавена писмена согласност од тужителките односно без претходно да обезбеди одобрение од сопственичките на шумата на која била трасирана патеката која плански требало да ја прошират како шумски пат за премин на камиони и други возила, тужениот започнал со отварање на патот кое се одвивало во 2013 година и 2014 година и биле направени шест ситуации за сите превземени дејствија, експлозиви и трошоци на работењето на луѓе и багерист и машинисти. Буковите дрвја од шумата на тужителките кои биле отсечени за да се прошири патеката и да се изведе патот, биле оставени на лице место, односно во фаза кога биле отсечени за проширувањето на патеката, не биле однесени од лице место. Во месец јануари 2014 година тужителката Г од вработено лице при тужениот разбрала дека патот бил отворен, а во летото истата година таа со својата сестра отишле на лице место. После тоа, таа одела кај Директорот Љ П за да се договорот околу плаќањето на причинетата штета со отварањето на патот, но како не се договориле, ја поднеле предметната тужба, со која барат вкупна штета од 3.441.321,00 денари, причинета со бесправна сеча и сеча направена во шума каде не е предвидена сеча со шумско стопанска основа односно програма за унапредување на шумите, врз основа на вештачење извршено од вештото лице Д М . Врз основа на извршено вештачење доставено од тужениот, а кое е изготвено од страна на Проф.д-р шум.инж.К К , првостепениот суд утврдил дека на ден 02.12.2014 година од негова страна е направен увид на лице место на предметната парцела, каде е извршена сеча на букови стебла и едно стебло јасика. На лице место, вештото лице извршило мерење на дебелината на стеблата на т.н. градна височина, како и мерење на височината односно должината на соборените стебла, така што дрвната маса на посечените стебла изнесувала вкупно 14,58 м3 или околу 237 м3/ха. Пресметаната дрвна маса на изгубен прираст во количина изнесувала 6,00 м3, а вкупната посечена површина изнесувала 616 м2. Вкупната вредност односно надомест, по однос на посечените шумски дрвја, како трајна пренамена на шума изнесува вкупно 50.270,00 денари. Според вештото лице, претпоставената стварна вредност за надомест (обештетување) која може да се утврди со Правилникот за начинот на утврдување на надоместок за трајна пренамена на шуми и шумско земјиште, а која изнесува 50.270,00 денари се применува за вршење на работи од јавен интерес утврден со закон. Според тоа, како причинета штета во конкретниот случај претставува вредноста од 50.270,00 денари.

На вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд правилно ги применил одредбите од чл.141 ст.1 и чл.142 од ЗОО, кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

Во конкретниот случај од изведените докази во текот на постапката првостепениот суд правилно утврдил дека тужителките се сосопственички на Шума на КП.бр. во м.в.К Р во површина од 22034м² во КО С . По поднесено барање од страна на тужениот до Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, било донесено Решение бр. од 17.11.2004 година со кое било одобрен Посебен план за стопанисување со шуми за шумскостопанска единица С река-лева река на тужениот со важност за периодот од 2005 година до 2014 година. Со овој план било планирано отварање односно изведување на шумско камионски патишта за потребите на тужениот, а во кој план била опфатена и парцелата на тужителките низ која постоела патека во ширина од два до три метра. Тужениот согласно одобриениот план извел планско проширување на патеката која се наоѓала во шумата сопственост на тужителките, меѓутоа претходно не обезбедил согласност односно одобрение од страна на тужителките како сосопственички на предметната недвижност кое одобрение ќе му овозможело на тужениот основано и оправдано да го оствари планското изведување на камионскиот пат. Бидејќи тужениот не обезбедил согласност од тужителките за изведба на камионскиот пат на приватниот имот на тужителките, правилно суот утврдил дека тужениот е одговорен за причинетата штета на тужителките сторена со сеча на букови стебла од нивната шума и правилно постапил кога го задолжил да им ја надомести штетата во висина од 50.270,00 денари определена од вештото лице шум.инж.К К по утврдена фактичка состојба од лице место.

Жалбениот навод на жалителот дека образложението на побиваната одлука е контрадикторна и противречна од причина што првостепениот суд го извел како доказ вештачењето изготвено од вештото лице Д М , но не го имал во предвид при одлучувањето, судот го ценеше но не го прифати. Правилно првостепениот суд постапил кога при донесувањето на побиванаа одлука не го ценел ова вештачење и не го зел во предвид при одлучувањето од причина што овој доказ не бил доставен согласно чл.235 од ЗПП, па правилно првосгтепениот суд при одлучувањето по тужбеното барање на тужителот во однос на утврдувањето на висината на штетата го прифатил вештчењето доставено од тужениот.

Овој суд го ценеше жалбениот навод на жалителот дека во конкретниот случај се работи за бесправна сеча, но судот не го прифати. Имено, во конкретниот случај не станува збор за бесправна сеча, бидејќи истата е планирана и извршена согласно Решението бр. од 17.11.2004 година донесено од надлежниот министер. Во конкретниот случај станува збор за обична штета причинета на имотот на тужителките, па првостепениот суд правилно ја утврдил висината на истата во износ од 50.270,00 денари, а согласно вештачењето доставено од страна на тужениот

Од погоре наведеното, а согласно чл.357 од ЗПП, се одлучи како во изреката на оваа одлука.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 04.11.2019 год. Под ГЖ.бр.537/19 и Врховен суд на РСМ Рев.2.бр.118/2020 од 10.02.2021 год.

6. Полномошното заверено кај Нотар кој извршил заверка на потписите на властодавецот и ополномоштеното лице, а не и на самата содржина на полномошното, не ги исполнува условите по пат на конверзија да му се признае правна сила на судски тестамент, ако не е составено во форма утврдена во закон и под условите предвидени со закон.

Од образложението:

Основен суд Струмица со пресуда П4.бр.9/16 од 25.09.2018 година, тужбеното барање на тужителката го усвоил.

Утврдил дека изјавата на изразена волја во писмено полномошно УЗП.бр. 980/03 од 30.10.2003 година заверено пред А. М. -Нотар за подрачје на Основен суд С. ги исполнува условите да биде прифатено за полноважен тестамент под која и да е од формите, за кои е определено со закон дека може да се состави во нив тестаментот и истото преставува тестамент во постапката заведена под О.бр. 797/08 пред А. М. - нотар за подрачјето на Основен суд С.

Решението О.бр. 797/08 УДР.бр. 100/08 од 09.02.2015 година донесено од А.М. -Нотар за подрачјето на Основен суд С., со кое решение е расправана оставината на оставителот В. В., бивша од С. и тоа движниот имот на оставителот кој се состои од парични средства кои се наоѓаат на три различни сметки во С. Б. АД С., Ф. С. го поништил како незаконито.

Ја задолжил тужената да на тужителката и ги надомести трошковите по постапката во износ од 36.761,00 денари во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Од ваквата пресуда останала незадоволна тужената застапувана од Државно правобранителство за подрачје С., која во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се уважи а пресудата укине или преиначи.

Тужителката преку полномошникот А. В. адвокат од трумица, поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е основана.

На вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд погрешно го применил материјалното право кога одлучил како во изреката на побиваната одлука, поради што овој суд согласно чл.361 ст.1 т.4 од ЗПП ја преиначи првостепената пресуда и одлучи како во изреката на оваа одлука, а од следните причини:

Согласно член 86 ст.3 од ЗОО, полномошното престанува со престанувањето на правното лице, односно смртта на лицето кое го дало, освен ако започнатата работа не може да се прекине без штета за правите следбеници или ако полномошното важи и во случај на смрт на давателот, по негова волја или со оглед на природата на работата,„

Согласно член 62 ст.1 од Законот за наследување, тестамент може да состави секое лице способно за расудување кое што наполнило 15 години.

Согласно член 65 од истиот закон, полноважен е оној тестамент кој е составен во форма утврдена со закон и под условите предвидени со закон.

Согласно член 96 ст.3 од Законот за наследување, како наследник ќе се смета и лице на кое со тестаментот му е оставено еден или повеќе определени предмети или права, ако се утврди дека волјата на завештателот била тоа лице да му биде наследник.

Имајќи ја во предвид утврдената фактичка состојба и цитираните законски одредби, овој суд утврди дека во конкретниот случај првостепениот суд погрешно заклучил дека предметното полномошно поради тоа што во себе содржи изјава на последната волја на В. В. иако не е составено во строго пропишана форма ги исполнува условите по пат на конверзија да му се признае правна сила на важечки тестамент кој ќе претставува правна основа за тестаментално наследување од страна на тужителката на имотот на В. В., па и Решението О.бр.797/08 УДР.бр.100/08 од 09.02.2015 година со кое на тужената РМ и се предава предметната оставина е незаконито. По мислење на овој суд, вака донесениот заклучок од страна на првостепениот суд е погрешен и истиот при донесување на побиваната одлука погрешно ги применил цитираните законски одредби, бидејќи видно од содржината на предметното полномошно истото не ги исполнува условите по пат на конверзија да му се признае правна сила на важечки тестамент. Ова од причина што предметното полномошно не е составено пред надлежен суд за да истото би имало правна сила на судски тестамент, ниту пак е составено своерачно да би имало правна сила на своерачен тестамент. Овој суд не го прифати мислењето на првостепениот суд дека тоа што полномошното е составено во постапка пред Нотар кој постапува како повереник на судот, па ценејќи ја содржината на истото се смета дека има правна сила на судски тестамент. Ова пред се поради тоа што полномошното со тоа што е заверено од страна на нотар на истото не му дава форма на нотарски акт, бидејќи нотарот извршил заверка на потписите на В. и тужителката на предметното полномошно, потврдувајќи го нивниот идентитет, а не и самата содржина на полномошното. Поради напред наведеното првостепениот суд донел погрешен заклучок дека во конкретниот случај предметното полномошно може да се смета дека претставува полноважен тестамент само поради содржината на изјавата во издаденото полномошно на покојната В., бидејќи согласно чл.65 од Законот за наследување не е составено во форма и под услови предвидени со закон. Согласно напред наведеното овој суд ја преиначи побиваната одлука и одлучи како во изреката на оваа пресуда одбивајќи го тужбеното барање на тужителката да се утврди дека предметното полномошно има правна сила на тестамент на покојната Вера.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 06.05.2019 год. под ГЖ.бр.1017/18 и Врховен суд на РСМ на ден 17.02.2021 година под Рев2.бр.366/19

7. Тужителот има право да бара регрес од законските наследници на покојниот доколку покојниот имал утврдена обврска кон него во моментот на смртта, па тужените како законски наследници немаат пасивна легитимација доколку покојниот немал утврдена обврска во моментот на неговата смрт за исплата на регрес или некоја друга обврска кон тужителот.

Од образложението:

Основен суд Кочани со пресуда П4.5/18 од 04.07.2018 година, тужбеното барање на тужителот со кое бара да се задолжат тужените на име регресен долг да му исплатат на тужителот износ од 5.646.400,00 денари со законска казнена камата сметано од денот на поднесување на тужбата до денот на исплата во висина на референтната станка на Народна Банка на РМ, што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени, во рок од 15 дена од приемот на пресудата го одбил.

Го задолжил тужителот да им ги надомести трошоците во постапката на тужените во износ од 190.523,00 ден. во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Од ваквата одлука останал незадоволен тужителот кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите од ЗПП, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се усвои, а побиваната пресуда укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужениот преку полномошникот поднел одговор на жалбата со кој ги побива жалбените наводи на тужителот, па предлага жалбата да се одбие, а побиваната пресуда потврди. Бара дополнителни трошоци за одговорот на жалбата.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалбата и сите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл. 354 од ЗПП па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот Бирото има право на регрес во висина на исплатената штета заедно со каматата и трошоците од сопственикот на неосигуреното возило, воздухоплов, пловен објект и сопственик на превозно средство во јавен сообраќај. Сопственикот односно лицето кое ја предизвикало штетата се подеднакво одговорни кон бирото.

Согласно чл.175 од ЗОО обврската за надомест на штетата се смета за стасана од моментот на настанување на штетата.

Согласно чл.83 од ЗСДСП наследникот одговара за долговите на оставителот до висината на вредноста на наследениот имот. Кога има повеќе наследници тие одговараат солидарно за долговите на оставителот, и тоа секој до висината на својот дел од наследениот имот, без оглед на тоа дали е извршена делба на наследството.

Во конкретниот случај првостепениот суд утврдил дека се случила сообраќајна незгода во која што сега покојниот родител на тужените управувал неосигуран трактор во кој што се превезувале повеќе лица. Утврдил дека лицата кои се превезувале со тракторот во незгодата претрпеле телесни повреди и на нивно барање О. п. АД С. исплатила одредени износи на име надомест на нематеријална штета. По барање на О. п. АД С. тужителот му ги вратил исплатените средства од средствата на гарантниот фонд.

Наведените околности се неспорни за странките. Спорно меѓу нив е дали тужителот има право на регрес на исплатените износи од сега тужените кои се наследници на М. Д. од с.Г. кој што го управувал тракторот со кој што е предизвикана штетата и кој што починал во сообраќајната незгода.

Првостепениот суд застанал на став дека тужените немаат обврска за

плаќање на регерс кон тужителот од причини што во моментот на смрта на М. тој немал обврска кон сега тужителот и не била утврдена обврска на починатиот М. кон сега тужителот.

Овој суд наоѓа дека правилен е заклучокот на првостепениот суд, дека тужените немаат обврска за враќање на средствата исплатени на оштетените од сообраќајната незгода, бидејќи во моментот на смртта на нивниот претходник тој немал никаква обврска кон сега тужителот, а немал обврска ни кон оштетените од сообраќајната незгода.

Согласно одредбата од чл.83 од ЗСДСП наследникот одговара за долговите на оставителот до висината на вредноста на наследениот имот. Долгови на оставителот за кои би одговарале неговите наследници во смисла на наведената одредба се долговите кои што постојат во моментот на неговата смрт.

Во конкретниот случај во моментот на смртта на покојниот М., тој немал никаква обврска кон тужителот и кон оштетените патници. Исплатите на сумите кои што тужителот ги бара се извршени по неговата смрт, а наследниците согласно наведената одредба одговараат само за долгови кои што ги има во моментот на смртта.

Што значи со оглед на тоа што исплатите од О. к. О. п. се исплатени по смртта на возачот на неосигураното возило, покојниот М. додека бил жив немал никаква обврска кон тужителот, по неговата смрт обврска за плаќање не останува за неговите наследници.

Одредбата од чл.175 од ЗОО на која што се повикува жалителот не му дава право тој да бара од тужените регрес на исплатената штета, бидејќи согласно таа одредба штетата се смета за стасана од моментот на настанувањето на штета. М.- покоен можеби причинил штета на лицата кои што се превезувале во неговиот тректор, но таа штета во моментот на неговата смрт не постоела. Осигурителната компанија исплатила штета на оштетените по смртта на М. Ова значи дека М. во моментот на неговата смрт немал обврска кон тужителот по основ на надоместување на некаква штета, па затоа и неговите наследници немаат обврска да одговараат за долгови на нивниот претходник кои што не постоеле во моментот на неговата смрт.

Правилен е заклучокот на првостепениот суд дека тужените немаат пасивна легитимација во овој спор поради тоа што во моментот на смртта нивниот татко немал обврска кон тужителот, па од овие причини овој суд како неосновани ги оцени жалбените наводи на тужителот за тоа дека во овој дел првостепениот суд погрешно ја утврдил фактичката состојба. Тужителот би имал право да бара регрес од сега тужените до колку покојниот М. имаше утврдена обврска во моментот на неговата смрт за исплата на регрес, или некоја друга обврска кон тужителот.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 18.11.2020 год. под ГЖ.бр.517/20 и Врховен суд на РСМ на ден 11.05.2021 година под Рев2.бр.150/2021

8. Не е ништовен договорот за кредит за ликвидност и анексот на договорот склучен помеѓу банка од една страна како договорна странка овластена за кредитно работење и правно лице или физичко лице како друга договорна странка во однос на начинот на кој се пресметува и плаќа камата во случај на доцнење со плаќање и во однос на ставање на хипотека на недвижен имот сопственост на должникот со сите нивни придружни дејствија и последници -во случај кога предметниот договор за кредит бил склучен со согласна изјава на вољите на двете договорни странки и во време на важност на одредбите од чл.400 ст.1 и ст.3 од ЗОО (Сл.весник на СФРЈ бр.29/78) а во врска со чл.1138 од ЗОО (Сл.весник на РМ бр.18/01) според кој одредбите од овој закон нема да се применат врз облигациони односи кои настанале пред денот на влегување во сила на овој закон (13.03.2001 г.).

Од образложението:

Основниот суд Берово со пресуда П4.бр.10/18 од 09.05.2019 година тужбеното барање на тужителите против тужените со кое барале да се огласи за ништовен договорот за кредит за ликвидност склучен помеѓу тужениот и ППС З. к. Б. заведен кај тужениот под бр.08-312 од 26.04.1996 година во делот од ст.2 на чл.4 кој гласи: „Врз основицата за пресметката и наплата на камата покрај редовниот долг влегува и пресметаната камата и неблагоприятно платена редовна и казнена камата по овој договор“ и во делот од чл.3 кој гласи „Хипотека на семејна зграда“, како и алтернативното тужбено барање со кое барале да се утврди само за одредбите од чл.3 од договорот за кредит за ликвидност склучен помеѓу тужениот и ППС З. к. Б. заведен кај тужениот под бр.08-312 од 26.04.1996 година која гласи „Хипотека на семејна зграда“ дека не се однесува на недвижен имот заведен во имотен лист бр.643 за КО Б. сопственост на тужителите, да се утврди дека анексот на договорот заведен кај тужениот под бр.0202-1329-17 од 31.12.1998 година не се однесува на ништавни одредби од основниот договор, да се утврди дека тужителите немаат долг ниту хипотекарни обврски спрема тужениот С. б. АД С. кои се насочени и се однесуваат на целиот недвижен имот заведен во ИЛ.бр.643 за КО Б., да се утврди дека решението на Основен суд Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година не произведува правно дејство од 03.10.2008 година па во иднина, да се утврди дека решението на Основен суд Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година не претставува извршна исправа и да присилното извршување спроведено во извршната постапка И.бр.2966/11 водена при извршител М. Г. е недозволено и противзаконито, и да се поништи како незаконита во целост извршната постапка И.бр.2966/11 водена од извршител М. Г. именуван за подрачје на Основните судови Кочани, Берово, Веница и Делчево, како и да се задолжат тужените да на тужителите им платат трошоци по постапката ги одбил како неосновани. Ги задолжил тужителите солидарно да му ги надоместат трошоците во постапката на првотужениот во вкупен износ од 263.888,00 денари во рок од 15 дена од правосилноста на пресудата. Ги задолжил тужителите солидарно да му ги надместат трошоците во постапката на второтужениот во вкупен износ од 200.942,00 денари во рок од 15 дена од правосилноста на пресудата. Барањето на првотужениот да се задолжат тужителите солидарно да му платат на име трошоци на постапката уште износ од 123.688,00 денари како разлика од бараните 387.576,00 денари до досудените во износ од 263.888,00 денари го

одбил. Барањето на второтуженито да се задолжат тужителите солидарно да му платат на име трошоци на постапката уште износ од 247.342,00 денари како разлика од бараните 448.284,00 денари до досудените во износ од 200.942,00 денари го одбил.

Апелациониот суд Штип со пресуда ГЖ-675/19 од 23.12.2019 година жалбата на тужителите ја одбил како неоснована. Пресудата на Основен суд Берово П4.бр.10/18 од 09.05.2019 година ја потврди.

Жалбата е неоснована.

Првостепениот суд утврдил дека првотужителот З. била законски застапник на ППС З. К. Б. и за потребите на фирмата поднела барање до сега првотужениот, за користење краткорочен кредит за ликвидност. Со Договорот за кредит на ликвидност бр.08-3/2 од 26.04.1996 година С. б. Ад С. Ад ф. Б. на правното лице ППС З. К. Б. претставувана од сега првотужителот З., му одобрила краткорочен кредит за ликвидност во износ од 400.000,00 денари со рок на враќање од 3 месеци, а кредитот да се користи веднаш. Согласно член 1 од Договорот точка 6, договорните страни се согласиле дека „кредитот ќе се стави на корисникот врз основа на следната документација: барање, одлука за задолжување и инструменти за обезбедување. Согласно член 2 од договорот, договорните страни ја договориле и каматната стапка во случај на задоцнување на кредитокорисникот, така што се согласиле дека каматата ќе се пресметува според важечките одлуки за каматни стапки на банката. Со договорот е предвидено да во колку во договорениот рок не се врати кредитот, корисникот на кредитот се обврзува да плаќа законска казнена камата. Во член 3 од договорот е предвидено дека корисникот на кредитот на банката и доставува „акцептни налози, меница и хипотека на семејна зграда“. На 29.04.1996 година до Општински суд Б., С. б. Ад С., Ад ф. Б. како доверител и ППС З. К. Б. како должник, согласно чл.251/б од ЗИП, поднеле предлог за укнижување на заложно право врз недвижност, заверен во С. б. под бр.03-314 од 29.04.2006 година, а кај ППС З. К.Б. под бр.06 - 152 од 29.04.1996 година, во кој наведуваат дека меѓу доверителот и должникот бил склучен Договор за кредит бр.08-312 на износ од 400.000,00 денари, со услови и рок за враќање како во Договорот, и дека за обезбедување на паричното побарување се спогодиле да над недвижниот имот на должникот опишан во ПЛ бр.3953 на КО Берово, се спроведе укнижување на заложно право од прв степен во корист на доверителот за главен долг од 400.000,00 денари, со камата како во Договорот. Во прилог на предлогот го доставиле ПЛ бр.3953 на КО Берово, заведен во РГУ Одделение за премер и катастер бр.1203/1416 од 19.04.1996 година, во кој недвижниот имот КП бр.189/6 план 2, скица 12 на ул.Г. Д. куќа 110 м2 и двор на иста КП со 278 м2, или вкупно 388 м2, за кој се бара укнижување на заложно право, како носители на правото на сопственост на по 1/2 идеален дел се запишани сека тужителката З. Г. Б. и нејзиниот сопруг К. Е. Б. Бидејќи имотот со кој кредитокорисникот ППС З. К. Б. требал да гарантира дека ќе го врати кредитот, со ставање на истиот под хипотека во корист на банката не бил сопственост на правното лице туку на законскиот застапник на ова правно лице, сега првотужителката до Основен суд Берово доставила заложна изјава, дадена во својство на залогодавач и потпишана од неа лично. Во изјавата меѓу другото навела дека во корист на банката, заради обезбедување на кредитот по договорот бр.08-312, во износ од 400.000,00 денари, го заложува недвижниот имот нејзина сопственост, опишан во П.Л. бр.3953 за КО Б., се до конечното намиравање на долгот по кредитот и други трошоци, согласно одредбите на договорот и доколку кредитот не биде

вратен, ја овластува банката да го раскине договорот и со продажба на заложниот објект го наплати кредитот и сите трошоци. По така дадена изјава од страна на сега првотужителката, во Основен суд Берово на 08.07.1996 година е составен Записник Р.бр.44/96 ИНО бр.15/96, во кој е констатирано дека во судот без покана се јавило лицето „З.-К., Б. и изјавило дека ги признава условите означени во актот на С. б. Ад С. Б. договорот бр.03-314 од 29.04.1996 година, и условите за обезбедување на долгот од 400.000,00 денари со законска камата под услови назначени во договорот, кое обезбедување е заведено во инабулациониот протокол на страна 15 под реден број 1, инабулација од 1 степен, со забрана на отуѓување без претходно одобрение на банката на имотот заведен во ПЛ бр.3935 КО Б. Врз основа на ваквата изјава на првотужителката на овој записник, извршено е прокнижување на заложно право, инабулација, во корист на С. б. С. и е констатирано дека доставениот документ за ставање на инабулација на недвижен имот по ПЛ 3953, кој го поднесува сопственикот на имотот, по прочитувањето пред судот во се го признал за свое и потпишал сопственикот на заложниот имот, сега првотужителката, дека овој недвижен имот се заложува за обезбедување на долг од 400.000,00 денари, на кој имот е ставена инабулацијата со забелешка со забрана на отуѓување на заложениот имот од должникот опишан во ПЛ 3953 на КО Б. и тоа во прв степен, а заверен во ИНО на страна 15 под ИНО бр.15/96. Исто така е констатирано и дека истата е примена во судот на 29.06.1996 година. Од страна на Основен суд Берово било донесено Решение Р бр.44/96, ИНО бр.15/96, со кое се одобрува укнижување, инабулација од прв степен, заради обезбедување на долг во износ од 400.000,00 денари, на должник З. к.-Б., а врз недвижен имот по наведениот ПЛ. Во извлечокот на инабулациониот протокол ИНО бр.15, покрај наведените субјекти, Р бројот и ИНО број, во рубриката на опис на должниковите недвижни имоти било запишано „забрана на отуѓување на куќа и двор на ул.Г. Д. КП бр.189/6 во површина 388 м2 по ПЛ бр.3953 на КО-Б. Со Анекс на договорот бр.0202-1329-17 од 31.12.1998 година С. б. Ад С. ф. Б. и ППС З. К. Б. извршиле прецизирање на договорот на начин што во чл.1 од Договорот бр.08-312 од 26.04.1996 година е прецизиран износот на кредитот и рокот на враќање, и овој член се менува и гласи: „одобрен кредит за ликвидност во износ од 315.203,00 денари, со рок за враќање од 6 месеци, кредитот ќе се користи од 01.01.1999 година, а другото останува како во основниот договор. Од страна на доверителот С. б. Ад С., Ад ф. Б. под бр.0306-185 од 29.03.2001 година, поради ненавремено враќање на кредит и камата, против должникот ППС З. К. Б. и Б. З. од Б. до Основен суд Б. бил поднесен Предлог за извршување врз основа на веродостојна исправа, вредност 455.928,00 денари. Во прилог на предлогот биле доставени: Договорот за кредит бр.08-312 од 26.04.1996 година, Анекс на договорот бр.0202-1329/17 од 31.12.1998 година и веродостојни исправи книговодствени картици за главен долг и пресметана камата и каматна листа за месец март 2000 година. Со предлогот С. б. Ад С., побарала судот да донесе решение за присилно извршување врз основа на веродостојна исправа, книговодствени картици и каматни листи со состојба на 31.03.2000 година, заради намирање на пристигнато побарување во износ од 455.928,00 денари, со законска камата сметано од 01.04.2000 година до конечната исплата, а со дозвола присилното извршување да се спроведе со продажба на недвижноста неведена во ПЛ бр.3953 за КО Б., со кој имот е обезбедено паричното побарување. Со решение И.бр.76/2001 било дозволено бараното извршување врз основа на веродостојна исправа врз недвижниот имот, сопственост на Зора

и тоа на 1/2 од куќа и двор на КП бр. 189/6 по ПЛ бр.3953 на КО Б. за наплата на долг од 455.928,00 денари. Вешто лице ДОО А. с. Б. ја определил вредноста на 1/2 од куќа и двор на КП бр. 189/6 по ПЛ бр.3953 на КО Б. на износ од 1.438.734,00 денари, за што е донесен и Заклучок И.бр.76/01 од 12.11.2003 година. Сега првотужителката во овој предмет има дадено полномошно со кое го овластува нејзиниот син, сега второтужителот, да во нејзино отсуство ја застапува по предметот И.бр.76/2001. Во текот на постапката е донесен Заклучок за продажба И.бр.76/2001 од 22.03.2004 година, истиот е објавена на Огласна табла во Основен суд Берово и до РТБ Б., а по протекот на рокот за објава било закажано рочиште за продажба со усно, јавно надавање на недвижноста, предмет на заклучокот од 22.03.2004 година. На Записникот од 30.04.2004 година е констатирано дека од оправдани причини не присуствуваат доверителот и полномошникот на должникот, Б. Г., на кој му е доставен заклучокот од 22.03.2004 година, а примен на 19.04.2004 година и дека на првото рочиште за јавна продажба не се јавил ни еден кандидат- заинтересиран купувач, поради што е донесено Решение со кое првото рочиште за продажба со усно, јавно надавање на недвижноста, предмет на извршувањето се смета за неуспешно. Судот закажал е второ рочиште за продажба на 31.05.2004 година во 13 ч, донесен е Заклучок И.бр.76/01 од 30.04.2004 година. Продажбата е објавена во истите гласила но и на оваа продажба не се јавил никој, поради што судот донел решение со кое второто рочиште за продажба се смета за неуспешно. На истото рочиште полномошникот на доверителот изјавил дека доверителот не се јавува како купувач, а постапката да продолжи согласно ЗИП. Со чл.169 став 3 од ЗИП е донесено Решение И.бр. 76/01 од 21.10.2005 година, со кое било запрено извршувањето со продажба на 1/2 идеален дел од КП бр. 189/6 на ул. Ѓ. Д. под објект 110 м² и двор на истата КП со површина 278 м² по ПЛ бр.3953 на КО Б. Од страна на доверителот С. б.Ад С., АД ф. Б., до Основен суд Берово бил поднесен нов предлог за извршување врз основа на веродостојна исправа бр.02-101 од 10.02.2006 година, поради ненавремено враќање на кредит и камата, против должникот ППС З. К. Б. и хипотекарниот должник Б. З. Б., вредност 1.081.763,50 денари. Во прилог се доставени докази-веродостојни исправи, договор, анекс на договор, картици и каматни листи. Со предлогот доверителот побарал судот да издаде решение врз основа на веродостојна исправа со кое ќе дозволи присилно извршување заради наплата на побарувањето на С. б. АД С., од должникот ППС З. К. Б. и тоа на главен долг во износ од 315.203,00 денари, камата во износ 750.942,00 денари, како и извршни трошоци во износ од 15.618,00 денари, кое извршување да се спроведе со продажба на недвижниот имот на заложниот доплжник З. ставено под хипотека како гаранција за наплата на долгот на правното лице. Постапувајќи по предлогот Основен суд Б. како извршен суд донел Решение И. бр.271/2006 од 10.05.2006 година, со кое било дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа, и тоа со продажба на заложениот недвижен имот сопственост на З., и тоа на 1/2 од куќа и двор на КП бр. 189/6 по ПЛ бр.3953 на КО-Б., а за наплата на долгот на ППС З. К. Б. по договорот за кредит, во вкупен износ од 1.081.763,50 денари. Од страна на ДЗГР Одделение за премер и катастар под бр.37-1235/3 од 24.05.2006 година до Основен суд Берово било доставено известување во врска со Решението И.бр.271/2006 од 10.05.2006 година, со кое се одредува извршување на недвижен имот во сопственост на хипотекарниот должник З. сопственик на 1/2 идеален дел од КП бр. 189/6 на ул. Ѓ. Д. под објект 110 м² и иста КП двор со

површина 278 м², со кое судот е известе дека во Решението е направена грешка при цитирањето на ПЛ и наведените податоци во Решението ги има во ПЛ бр.3960, а не како што е цитирано во Решението за извршување во ПЛ 3953 на КО Берово за што е доставен препис од ПЛ 3960 на КО Б. Согласно доставеното Уверение за историски преглед и извршени запишувања за КП бр.715 на КО Б., според пописниот катастер од 1955 година фактички е формирана парцелата на З. и К. Б. и со Список на промени 88/96 од 1996 година им се запишува во ПЛ бр. 3960 на по 1/2 од КП бр.189/6, а врз основа на Решение за преотстапување бр. 07-876 од 16.06.1083 година.Судот донел Заклучок И.бр.271/06 од 07.06.2006 година за определување на вредноста на 1/2 од куќа и двор на Кп. бр.186/6 по ПЛ 3960 на КО-Берово сопственост на З.Б. од Б. Вештото лице ДОО А. с. Б., направил процена на индивидуална стамбена куќа, на 1/2 идеален дел, и определена вредност на износ од 1.473.058,00 денари, и 1/2 од дворно место на износ од 62.550,00 денари или вкупно 1.535.608,00 денари.На записник од И. бр.271/06 за утврдување на вредноста, кога била присутна и првотужителката З., изјавила дека таа немала никаков приговор и дека „смета дека извршувањето е направено по правила на градежната струка на вештото лице и е согласна од нејзина страна да вредноста на предметот на извршување на индивидуалната стамбена куќа КП бр.186/6 да биде како што го утврдило вештото лице“.Од страна на судот било донесено Решение И.бр.271/06 од 01.10.2007 година, за определување на вредноста на недвижниот имот, на 1/2 од куќа и двор со наведени површини, заведени по ПЛ бр.3960, сопственост на должникот З., и утврдена вредност од 1.535.608,00 денари. Доверителот, сега првотужениот С. б. Ад против Решението И.бр.271/06 од 01.10.2007 година изјавил жалба, затоа што првостепениот суд погрешно заклучил во своето Решение и ја утврдил вредноста на предметната недвижност и тоа на 1/2 од куќа и двор од причини што во обезбедувањето на паричното побарување по основ на одобрен кредит, доверителот и хипотекарниот должник имаат воспоставено заложно право, хипотека, на целиот недвижен имот, куќа и двор на ул. Ѓ. Д. Б. КП 189/6 во површина од 388 м² по ПЛ бр.3953 на КО Берово, а не како што утврдил првостепениот суд само на 1/2 идеален дел. Во одговорот на жалбата, должникот ППС З. К. Б. и заложен должник З. Б. од Б., навела дека 1/2 од куќата и дворносот место е сопственост на заложниот должник З. Б. а другата идеална половина е сопственост на нејзиниот сопруг К. Б..Апелациониот суд Штип со Решение Гж.бр.2217/2007 од 20.11.2007 година ја усвоил жалбата на доверителот С. б. Ад С., го укинал Решение И. бр. 271/06 од 01.10.2007 година на Основен суд Берово и предметот го вратил на првостепениот суд на повторно одлучување и укажал дека првостепениот суд погрешно одлучил кога утврдил вредност на само 1/2 идеален дел од предметната недвижност, бидејќи тоа противречи со содржината на доказите приложени во списите на предметот, и тоа Р.бр.44/96 и ИНО бр.15/96 од 08.07.1996 година на Основен суд Берово, со кое решение е укината интабулација од прв степен на целиот недвижниот имот наведен во ПЛ 3953 од 19.04.1996 година. Тоа противречи и со содржината на доказот- извлечок од интабулациониот протокол, каде е видно дека е ставена забрана на отуѓување на куќа и двор во површина од 388 м².Првостепениот суд на одржаното рочиште на 04.06.2008 година, донел нов Заклучок за вештачење, и го определува вешто лице град.инг. С. М. за утврдување на вредност на недвиженоста и тоа: куќа во Берово на ул. Ѓ. Д. КП бр. 189/6 со површина од 110 м², и дворно место во иста КП бр. со површина 278 м², заведено во ПЛ бр.3960 на КО Б., сосопственост на должникот З. и нејзиниот сопруг. Во вештачењето на

вештото лице дадена е вкупната цена на чинење на објект и дворно место, која изнесуваат 3.780.457,00 денари и било донесено ново Решение И.бр.271/06 од 24.09.2008 година, со кое вредноста на недвижноста и тоа: куќа во Берово на ул. Ѓорѓи Димитров КП бр. 189/6 со површина од 110 м² и дворно место во иста КП бр. со површина 278 м², заведено во ПЛ бр.3960 на КО Б., сосопственост на должникот З. и нејзиниот сопруг, е утврдена на вкупен износ од 3.780.457,00 денари. На записникот од 24.09.1998 година, од доверителот не е оспорена проценката и истиот се согласил со утврдената вредност, додека од страна на полномошникот на должникот е укажано дека во однос на извршената проценка немаат забелешка, но имаат забелешка што вештото лице не искажало колку е 1/2 од проценетата куќа, од причина што сметаат дека предмет на извршување треба да биде 1/2 од куќата, и дека постои правосилно Решение спортед кое предмет на извршување е 1/2 од куќата сопственоста на должникот, додека другата 1/2 идеален дел е сопственост на нејзиниот сопруг, и дека погрешн во интабулационата книга е забележана целата куќа, што треба да биде исправено, а предмет на извршување остане само 1/2 идеална сопственост на должничката, на кое правосилно Решение од 10.06.2006 година доверителот не вложил жалба и го прифатил како такво. Против Решението И.бр.271/06 од 24.09.2008 година од заложниот должник З. била поднесена жалба и бил поднесен и приговор од трето лице, Б. Г. од Б. (сега второ тужениот) во кој се наведува дека недвижноста: куќа во Б. на ул. Ѓ. Д. КП бр.189/6 со површина од 110 м² и дворно место во иста КП бр. површина 278 м², заведено во ПЛ бр.3960 на КО Б., чија вредност е утврдена во Решението, не е исклучива сопственост на заложниот должник З., туку е сосопственост на него и на должникот по 1/2 идеален дел, која што ја стекнал со Договор за дар на недвижен имот, склучен меѓу него и неговиот татко К. Б., сопруг на должникот З.. На овој приговор од трето лице доверителот С. б. Ад С., дала Одговор во кој се наведува дека приговорот е неблагоприятен, согласно чл.56 ст. 2 од ЗИ, каде се предвидува дека приговорот може да се поднесе во рок од 30 дена од узнавањето на дозволата за извршување, а најдоцна до завршувањето на извршната постапка. Наведува дека Б. Г. , живее со своите родители во предметнат недвижност и не може да не бил запознаен дека недвижниот имот чиј сопственик е на 1/2 идеален дел, е предмет на продажба од м. февруари 2006 година, а истиот и бил присутен на рочиштето по извршниот предмет на 04.06.2008 година, како и при увидот на недвижноста, извршена од вештото лице С. М. на 04.07.2008 година. Судот утврдил дека со Решение Гж.бр.2002/08 од 12.12.2008 година, Апелациониот суд Штип, ја одбива како неоснована жалбата изјавена од жалителот- заложниот должник З., а Решение на Основен суд Берово И.бр.271/06 од 24.09.2008 година, се потврдува. Доверителот С. б. Ад С., врз основа на чл.240 од ЗИ доставув Изјава од 13.09.2011 година до Основен суд Берово во врска со предметот заведен под И.бр.271/2006 и го известува судот предметот да се доваве до Г. М. од К. за понатамошно постапување, и предлага на судот да донесе заклучок за доставување на предметот со И.бр.271/06 со сите списи до Извршител Г. М. од К., со напомена дека во временскиот период од поведувањето на постапката до денот на поднесувањето на овој предлог, според евиденцијата на доверителот, побарувањето не е намирено, ниту се намирени трошоците по постапката. Основниот суд Берово на 15.11.2011 година донесува Заклучок и извршниот предмет И.бр.271/06 заведен по предлог на доверителот Стопанска банка Ад С., против должникот ППС З. К. Б. и хипотекарен должник З. Б. од Б. за присилноизвршување на парично

побарување по кој постапката заклучно со 30.06.2011 година не е целосно завршена, да се достави на Извршител Г. М. од К. Кај извршителот предметот бил заведен под И.бр.2966/11 и на 16.01.2012 година е донесен налог за извршување на недвижен имот: „Се спроведува извршување врз недвижноста на должникот ППС З. К. Б. и хипотекарен должник З. Б., означена како во ПЛ бр.3960 на КО Берово : КП бр.189/6, ПЛ 2, скица 12. М.в. Ѓорги Димитров под објект со површина од 110 м² и КП бр.189/6, ПЛ 2, скица 12. М.в. Ѓорги Димитров двор со површина од 278 м², за наплата на побарување на доверителот С. б. Ад С., главен долг 1.081.763,50 денари со камата, согласно извршна исправа сметано од 01.06.2006 година до исплатата и трошоци за извршување. Да се стави и прибелешка на налогот за извршување во јавните книги, т.е. во АKN Б. Од страна на хипотекатниот должник и третото лице-учесник, Г. Б., бил поднесен приговор за утврдување неправилности при извршувањето во постапката И.бр.2966/11, против вака издаденото решение од страна на Извршител Г. М., со предлог да се стават вон сила сите преземени извршни дејства од Извршителот во предметот. Од страна на Извршителот бил доставен одговор на приговорот, во кој истакнува дека приговорот на хипотекарните должници е неоснован по сите основи, предметот е воден пред Основен суд Берово и согласно измените на ЗИ е преотстапен во негова надлежност а по однос на приговорот на должниците на околноста дека предмет на извршување треба да биде само 1/2 од недвижниот имот, укажува дека судот веќе претходно одлучувал, а кое решение е потврдено со Решение на Апелационен суд Штип Гж.бр.2002/08 од 12.12.2008 година, па не е спорно дека предмет на продажба е целиот недвижен имот евидентиран во ИЛ бр.643 на КО Б. Одлучувајќи по приговорите, Претседателот на Основен суд Берово донел Решение ППНИ-5/12 од 22.03.2012 година, со кое поднесените приговори од хипотекарниот должник З. Б. и учесникот- третото лице Г.Б., за сторени неправилности при спроведување на извршувањето врз недвижност И.бр.2966/11 на Извршител Г. М., за доверителот С. б. Ад С. за наплата на парично побарување во износ од 1.081.763,50 денари, ги одбил како неосновани. Понатаму, судот од изведените докази-Решение за извршена промена кај деловни субјекти под бр.21-17456/2 од 21.04.1999 година, утврдил дека називот на деловниот субјект Претпријатието за трговија на големо и мало „З. к.“, увоз-извоз е променет во Друштво за транспорт и трговија на големо и мало ЗОКИ увоз- извоз, К. и З. ДОО, па тој назив на 26.06.2002 година бил сменет и новиот назив на субјектот Друштво за транспорт и трговија З. ДООЕЛ увоз-извоз Б. Исто се констатирало дека во прилог 2 како основачи на фирмата се јавуваат З. Б. и К. Б. Судот констатирал дека со Решение Ст.бр.212/2006 од 22.10.2007 година на Основен суд Кочани била отворена и заклучена стечајна постапка над Друштво за транспорт и трговија З. ДООЕЛ увоз- извоз Б. Со Договор за дар на недвижност, склучен меѓу К. Е. Б. и Г. К. Б., потврден со потврда на приватна исправа заверен кај Нотар Татјана Миовоска под ОДУ бр.83/08 од 17.04.2008 година 1/2 од недвижен имот под објект КП бр.189/6, план 2, скица 12, во површина од 0.01.10 ха и траен корисник на една идеална половина од двор на КП бр.189/6, план 2, скица 12, во површина од 0.02.78 ха, по ПЛ бр.3960, како поклонодавател К. му го поклонил на неговиот син Г. Б., сега второтужителот.Првостепениот суд утврдил дека до Основен суд Берово било поднесено барање за интабулација, извршен упис, а предлогот бил поднесен од С. Б. и од З. Б. потпишан од нејзина страна, како должник, од која се доставени документи- поседовен лист, бил составен записник на кој е наведено дека се присутни преставник на С. б. и за ППС З. К. Б.,

дека е извршено укнижување, ставена е интабулација со забелешка со забрана за отуѓување на заложниот имот од должникот, назначен во ПЛ бр.3953 од 19.04.1996 година а во заложната изјава, кој е потпишан од З. Б. како заемодавач, пишува имот по ПЛ бр.3953, согласна сум ваквиот објект да го заложам до конечно измирување на долгот по кредит. Во меѓувреме првотужителката, во име и за сметка на правното лице Зора Комерц корисник на кредит од првотужениот, во целост го подмирила долгот на правното лице по договорот за кредит. Така, со Налог ПП30 на 16.12.2016 година бил уплатен износ од 550.000,00 денари, а со Налог ПП30 на 24.01.2017 година бил уплатен и останатиот дел од долгот на износ од 1.112.099,00 денари. Бидејќи долгот на кредитокорисникот бил целосно платен кон кредитодавателот-доверителот АД С. б. второтужениот на 25.01.2017 година донел Заклучок И.бр.2966/11, со кој го запрел извршувањето за наплата на побарувањето на доверителот АД С. б., по што хипотеката над недвижниот имот на сега тужителите во ИЛ бр.643 за КО Б. била избршана, така што над овој имот на тужителите, предмет на ова тужбено барање, повеќе не постои хипотека, а побарувањето на тужената АД С. б. по основ на сега спорниот договор за кредит, чие поништување се бара во оваа постапка, бил целосно намирен.

На вака правилно и целосно утврдената фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

Согласно член 18 од ЗОО: „Договорот е склучен кога договорните страни се спогодиле за суштествените состојки на договорот“.

Согласно член 95 став 1 од ЗОО: „Договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништавен, ако целта на повреденото правило не упатува на некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго“.

Согласно член 101 став 1 од ЗОО: „На ништавноста судот внимава по службена должност и на неа може да се повикува секое лице кое има правен интерес“.

Согласно член 102 од овој закон: „Правото на истакнување на ништавност не се гаси“.

По наоѓање на овој суд првостепениот суд правилно ги применил цитираните законски одредби кога го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителите за ништавност на договорот за кредит заведен кај првотужениот под бр.08-312 од 26.04.1996 година во член 2 став 4 од истиот кој гласи: „Врз основицата за пресметката и наплатата на каматата покрај редовниот долг влегува и пресметаната камата и неблагоприятно платена редовна и казнена камата по овој договор“ и во делот од член 3 кој гласи „хипотека на семејна зграда“. Имено, од изведените докази, а пред се од увидот во спорниот договор и анекс на договорот, неспорно може да се утврди дека сега првотужителката З. како законски застапник на правното лице З. К. Б. го потпишала договорот за кредит, со што се согласила со сите услови во договорот меѓу кои и со начинот на кој ќе се пресметува и плаќа каматата во случај на доцнење и се согласила заради обезбедување на кредитот да стави хипотека над својот недвижниот имот-семејната куќа. Тргувајќи од вака утврдените факти, овој суд смета дека предметниот договор за кредит бил склучен со согласна изјава на волјата на двете договорни страни, односно истиот претставува израз на волјата на договорните страни. Имајќи го ова во предвид правилно првостепениот суд

прифатил дека одредбата од член 2 став 4 од договорот не е ништавна, бидејќи не била спротивна на Уставот и одредбите од ЗОО кој важел во тоа време.

Имено, во одредбите од чл. 400 став 1 од тогашниот ЗОО било предвидено: „Ништовна е одредбата на договор со кој се предвидува дека на каматата кога ќе втаса за наплата ќе почне да тече камата доколку не биде исплатена,.. Во став 3 од истиот член било предвидено дека „Одредбите на претходните ставови не се однесуваат на кредитното работење на банката и на други банкарски институции,.. Со новиот ЗОО (Сл. На РМ 18/01) во делот на одредбите чл. 1138 е наведено: „Одредбите од овој закон нема да се применуваат врз облигационите односи кои настанале пред денот на влегувањето во сила на овој закон“ (13.03.2001 година). Од содржината на цитираните законски одредби произлегува дека наводите на тужителите по основ за ништавност на одредбите од чл.2 став 4 од Договорот за кредит за ликвидност се неосновани, бидејќи склучениот договор за кредит потпаѓа под кредитното работење на првотужениот, кој во случајот како договорна странка има статус на банка од една страна, а од друга страна договорот е склучен во време на важност на одредбите на стариот ЗОО(Сл. весник на СФРЈ бр.29/78) и новиот ЗОО не може да се применува ретроактивно и да се огласуваат за ништавни одредби од договорот, кои во времето на склучување на истиот биле во согласност со тогаш важечкиот ЗОО.

Првостепениот суд правилно постапил кога го одбил како неосновано тужебното барање на тужителите со кое се бараат да се утврди дека делот од чл. 3 од спорниот договор, кој гласи „хипотека на семејна зграда“ е ништовен од причина што предметниот договор е израз на воља на договорните страни, уредно е потпишан и заверен од страна на истите па од тие причини не постојат законски услови да се утврди дека договорот во тој дел е ништовен, односно од ниту еден од изведените докази не може да се утврди дека овие договорни одредби се спротивни на Уставот или некој закон.

По наоѓање на овој суд, правилно првостепениот суд го одбил и алтернативното тужбено барање на тужителите со кое барале да се утврди дека одредбите од чл.3 од договорот за кредит за ликвидност склучен помеѓу тужениот и ППС З.-К.Б., заверен при тужениот С. б. АД С. под бр.08-312 од 26.04.1996 година која гласи „хипотека на семејна зграда“, не се однесува на недвижен имот заведен во Имотен лист бр.643 за КО-Б., сопственост на тужителите.

Од содржината на одредбата од чл.3 од договорот произлегува дека заради обезбедување на паричното побарување кое произлегува од договорот за кредит договорните страни се согласиле кредитокорисникот да достави при банката хипотека на семејна зграда и во истиот не се наведени КП, обележјата на недвижноста и поседовниот односно имотниот лист во кој истата е запишана. Фактот што во договорот поконкретно не се наведени податоците на семејната зграда за која сега првотужителката прифатила да ја стави под хипотека како гаранција дека ќе се врати кредитот, ваквата одредба не ја прави ништовна како што е наведено во жалбата на жалителот. Од изведените докази произлегува дека тужителката Зора, заедно со првотужениот поднеле предлог до Основен суд Берово за укнижување на заложно право над недвижен имот нејзина сопственост, а во прилог на предлогот првотужителката доставила и заложна изјава со која изјавува дека се согласува да се воспостави хипотека над недвижен имот опишан во П.Л бр.3953 кој бил приложила во судот, а во истиот има податоци за имотот што се става под хипотека, куќа на КП бр.189 во пов. од

110 м² и двор на истата парцела во пов. од 278м², со што било конкретизирано кој имот се става под хипотека, а за обезбедување на побарувањето на доверителот -првотужениот по договорот за кредит. Во изведениот доказ записник составен во Оновен суд Берово на 08.07.1996 година, сочинет во врска во предлогот за укнижување на заложно право заверен во С. б. под бр.03-314 од 29.04.2006 година, а кај ППС З. к. Б. под бр.06-152 од 29.04.1996 година, е наведен договорот за кредит, обврската и согласноста за запишување на заложно право на недвижноста евидентирана во ПЛ бр.3953 на КО Б.за обезбедување на паричното побарување на доверителот и истиот е потпишан од страна на првотужителот, кое нешто упатува на заклучокот дека првотужениот се согласил со содржината наведена во него.

Од друга страна пак, од изведениот доказ Уверение за историски преглед и извршени запишувања за КП бр.715 на КО Б. произлегува дека со пописниот катастар од 1955 година била формирана парцелата на З. и К. Б. и со Список на промени 88/96 од 1996 година од ПЛ.бр.3953 им се запишува во ПЛ бр.3960 по 1/2 од КП бр.189/6, а врз основа на решение за преотстапување бр.07-876 од 16.06.1083 година, додека со стапување во сила на катастарот на недвижност добива нов КП.бр.715. Фактот дека станува збор за еден ист недвижен имот произлегува и од тоа што во ПЛ.бр.3960 површината на земјиштето под објект е 110м² и двор 278м², а според ИЛ.бр.643 површината на земјиште под објект е 109 м² и двор 278м², а освен ова и во лист Г во ИЛ.бр.643 е прибележано заложното право на овој имот во корист на првотужениот пренесено од интабулационите книги запишано врз основа на Решение Р.бр.44/96 ИНО бр.15/96 од 29.04.1996 година на Основен суд Берово. Имајќи го ова во предвид, овој суд ги одби жалбените наводи на жалителите дека првотужениот засновал заложно право на недвижност запишана во ПЛ. бр.3953 за КП Б. и нема воспоставено заложно право на недвижност која е запишана во ПЛ бр.3960 односно во ИЛ. 643 за КО Берово како што прифатил првостепениот суд со побиваната одлука, односно неосновани се наводите дека во случајот хипотеката не се однесува на недвижниот имот заведен во И.Л. бр.643 за КО-Б., сопственост на тужителите.

Правилно првостепениот суд постапил кога тужбеното барање на тужителите со кое бараат да се утврди дека анексот на договорот заведен кај првотужениот под бр.0202-1329/17 од 31.12.1998 година не се однесува на ништовните одредби од основниот договор, го одбил како неосновано.Ова од причина што со цитираниот анекс договор е извршено прецизирање на износот на кредитот и рокот на враќање а во останатиот дел останале да важат одредбите од основниот договор за кредит како и инструментите за обезбедување на побарувањето до конечно исполнување на обврската по кредитот.

Правилно првостепениот суд тужбеното барање на тужителите со кое бараат да се утврди дека тужителите немаат долг ниту хипотекарна обврска спрема првотужениот кои се насочени и се однесуваат на целиот недвижен имот заведен во ИЛ бр.643 за КО-Берово, го одбил како неосновано. Поради неисполнување на пристигнатите обврски по договорот за кредит и анекс кон договорот склучен помеѓу првотужениот и правното лице ППС З. К. Б. кредитокорисник, во кој тужителот се јавува како заложен должник, првотужениот отпочнал постапка за присилна наплата.Првотужителката, како законски застапник на ова правно лице, предметниот недвижен имот слободно и по своја волја го ставила под хипотека, како гаранција дека доколку правното лице не го

врати кредитот истиот да се наплати со продажба на недвижниот имот. За обезбедување на паричното побарување постои спогодба да над недвижниот имот опишан во ПЛ бр.3952 на КО Б. се спроведе укнижување на заложно право од прв степен во корист на доверителот -првотужениот за главен долг од 400.000,00 денари, со камата како во Договорот. Освен ова првотужителката има дадено и заложна изјава, лично потпишана, која се однесува за обезбедување на побарувањето по кредитот одобрен од страна на првотужениот со што го заложила недвижниот имот. Имајќи го сето ова во предвид, првостепениот суд правилно прифатил дека во извршната постапка првотужителката се јавува како хипотекарен должник од чиј имот може да се намири побарувањето на доверителот АД С. Б. АД С. кое го имал од правното лице ППС З. К. Б. Со тоа што сега второтужителот примил на дар недвижен имот од својот татко кој бил оптоварен со хипотека, истиот сега се јавува како хипотекарен должник, бидејќи товарот на недвижноста од претходниот сопственик се пренесува на новиот сопственик заедно со пренесувањето на правото на сопственост. Освен ова, од сите изведени материјални докази во текот на постапката неспорно произлегува дека заложното право било воспоставено на целиот недвижен имот запишан во Ил.бр.643 за КО Берово, а не само на 1/2 идеален дел од истиот.

Правилно првостепениот суд тужбеното барање на тужителите со кое бараат да се утврди дека Решението на Основен суд-Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година не претставува извршна исправа и дека не произведува правно дејство од 03.10.208 година, дека присилното извршување спроведено во извршната постапка И.бр.2966/11 водена при Извршител М. Г. врз основа на истото е недозволено и противзаконито и да се поништи како незаконита во целост извршната постапка И.бр.2966/11 водена кај овој извршител, го одбил како неосновано.

Од изведените докази правилно првостепениот суд прифатил дека Решението на Основен суд-Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година не претставува извршна исправа туку со истото се одобрува укнижба - интабулација од прв степен за обезбедување на долгот на должникот З. к. Б. спрема првотужениот по основ на договор бр.03-314 од 29.04.1996 година. Основ за дозволеното извршување пред Основен суд Берово биле веродостојните исправи кои првотужениот како доверител ги оставил во прилог на предлогот за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа, согласно член 21 од Законот за извршна постапка кој бил во сила во тоа време и се применувал во времето кога се поднел предлогот за извршување врз основа на веродостојна исправа, односно картици за главниот долг и каматни листи.

Тргувајќи од погоренаведеното, овој суд не ги прифати жалбените наводи на жалителот дека извршувањето е дозволено врз основа на Решението на Основен суд-Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година од причини што во случајот извршувањето е поведено врз основа на веродостојни исправи, картици и каматни листи, а врз основа на Решението на Основен суд-Берово Р.бр.44/96, И.бр.15/96 од 08.07.1996 година во извршната постапка само е дозволено извршувањето да се спроведе, односно наплати со продажба на недвижниот имот што со ова решение е ставен под хипотека токму заради гаранција за наплата на побарувањето на банката.

Имено, поради неисполнување на обврската од страна на кредитокорисникот по предметниот договор, првотужениот поднел предлог за извршување до надлежниот суд кој бил заведен под И.бр.76/2001. Судот со решение поради неуспешна втора продажба согласно чл. 169 од ЗИП, го запрел

извршувањето за продажба на недвижноста, а подоцна првотужениот поднел нов предлог за извршување заведен под И.бр.271/2006 во кој наведува дека за обезбедување на побарувањето спрема неговиот должник има воспоставено заложно право кое било запишано во интабулационите книги. Согласно измените и дополнувањата на ЗИ, извршниот предмет И.бр.271/06 по барање на доверителот бил пренесен кај второтужениот кој ја продолжил започнатата постапка за присилно извршување која се водел во Основен суд Берово под И.бр.И.бр.271/2006, во која постапка веќе било дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа. Тоа значи дека сите дејствија кои претходно во таа извршна постапка биле превземани од страна на судот останале во сила, што значи и дозволата за извршување врз основа на веродостојна исправа, а извршителот превзел дејствија со кои се продолжува веќе започнатата постапка за извршување, односно да изврши наплата на веќе дозволеното извршување на главниот долг и каматата по пат на продажба на имотот на хипотекарните должници со кое било обезбедено паричното побарување на банката како доверител. Видно од списите на предметот во текот на постапката за извршување сега тужителите биле запознаени со сите превземени дејствија на извршување, со донесените Решенија и Заклучоци и биле известувани за сите рочишта за јавна продажба што значи истите знаеле што било предмет на извршување. Освен ова во текот на извршната постапка која се водела пред надлежниот суд и во текот на спроведувањето на извршувањето од страна на извршителот, кој согласно чл.240 од ЗИ ја продолжил започнатата постапка пред судот, првотужителот и второтужителот како трето лице во текот на извршната постапка ги искористиле сите правните средства од ЗИП и од чл.77 од ЗИ, но не успеале да докажат дека се сторени неправилности при спроведувањето на извршувањето, имено сите правни лекови што ги поднеле им биле одбиени како неосновани.

Имајќи го ова во предвид, правилен е ставот на првостепениот суд дека второтужениот како извршител при донесување на налогот за извршување, постапил согласно чл.154 од ЗИ и истиот ја спроведувал постапка за извршување согласно одредбите од ЗИ, а по претходно дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа од страна на Основен суд Берово, па според тоа неможе да се поништи како незаконита во целост извршната постапка И.бр.2966/11 водена кај овој извршител како што бараат тужителите со предметната тужба.

Поради погоре наведените причини, овој суд смета дека првостепениот суд правилно постапил кога тужбеното барање на тужителите во целост го одбил како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 23.12.2019 година под ГЖ.бр.675/19 и Врховен суд на РСМ Рев2.бр.138/2020 од 29.09.2021 година

ЗАКЛУЧОЦИ

Од работната средба на кривичните оддели на Апелационите судови во РСМ и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската пракса, одржана на 06.10.2021 година во Скопје

Во текот на 2021 година Кривичниот оддел на Апелациониот суд Штип има завземено повеќе правни ставови и мислења по однос на повеќе спорни правни прашања, по барање на судовите од другите Апелациони судови и по сопствена иницијатива.

На работната средба на преставници на Апелационите судови и Врховен суд на РСМ што се одржа на 06.10.2021 година во Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“ во Скопје беа поставени следните правни прашања и беа донесени следните заклучоци по истите:

1. „Дали кога за кривичното дело како најмала мера затвор е предвидена казна затвор од најмалку 12 години затвор, истата може да се ублажи?“ (прашање на АС Битола)

ЗАКЛУЧОК

Кога за кривичното дело како најмала мера казна затвор е предвидена казна затвор од намалку 12 години затвор, истата може да се ублажи имајќи предвид дека во чл.40 од КЗ, не е предвидено дека за некои кривични дела може да има ублажување, а за некои кривични дела да не може да се ублажи казната. Имено, кога за конкретно кривично дело како најмала мера казна затвор е предвидена казна затвор од најмалку 12 години затвор се применува чл.40 од КЗ, каде јасно е предвидено дека казната може да се ублажи под границата пропишана со закон и истата може да се ублажи во границата предвидена во чл.41 ст.1 т.1 од КЗ.

2. „Дали судовите во прекршочната постапка се должни по службена должност да внимаваат на тоа дали барањето за поведување на прекршочна постапка е поднесено во рокот од чл.83 ст.4 од Законот за прекршоците (Сл.весник на РСМ бр. 96 од 17.05.2019 година) и како треба да постапи првостепениот суд, а како второстепениот суд, во прекршочните предмети во кои од страна на овластените органи од чл. 83 ст.2 од Законот за прекршоците е поднесено барасе за поведување на прекршочната постапка по истекот на рокот од чл.83 ст.4 од Законот за прекршоците (Сл.весник на РСМ бр. 96 од 17.05.2019)?“ (прашање на АС Битола)

З А К Л У Ч О К

Рокот од 30 дена за поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка од чл.87 ст.4 од Законот за прекршоците е инструктивен рок, односно дека по констатирањето на прекршокот, со неговото пропуштање не се губи правото за превземање определено дејствие, како што впрочем се постапува и при поднесување на обвинителен предлог, бидејќи нема одредба во Законот за прекршоците која предвидува последица од непостапувањето во тој рок, како што е предвидено во одредбите од Законот за кривичната постапка.

3. „Кога од страна на Апелационен суд е донесена одлука со која првостепената пресуда е укината и е наредено одржување на расправа пред второстепениот суд и притоа е донесено решение за продолжување на мерката притвор, кој е надлежен да одлучува за мерката притвор по истекот на 30 дена од донесеното решение за продолжување на мерката притвор, дали Кривичниот совет на првостепениот суд или Кривичниот совет на второстепениот суд?“ (прашање на АС Скопје)

З А К Л У Ч О К

Кога од страна на Апелациониот суд е донесена одлука со која првостепената пресуда е укината и е наредно одржување расправа пред второстепениот суд и притоа е донесено решение за продолжување на мерката притвор, надлежен за продолжување на мерката притвор по истекот на 30 дена од донесеното решение за продолжување на мерката притвор, е Кривичниот совет на второстепениот суд.“

4. „ Дали советот на второстепениот суд е надлежен да одлучува по жалба против решение за продолжување на мерката притвор во која жалба е поднесен и предлог за определување на гаранција?“ (прашање на АС Скопје)

Присутните судии од сите апелациони судови на територијата на Република Северна Македонија се согласија дека по однос на ова правно прашање треба да се произнесе Врховниот суд на РСМ поради различните мислења и ставови на судиите од Апелациониот суд Скопје и Гостивар кои сметаат дека кривичниот совет на второстепен суд треба да се впушти и одлучува по изјавените жалби во кои е истакнат предлог за обезбедување гаранција со судиите од Апелационен суд Штип и Битола, кои по однос на ова поставено правно прашање сметаат дека второстепениот суд не е надлежен да постапува во наведената ситуација туку надлежен да постапува и

одлучува за понудена гаранција е првостепениот суд.

При ваква состојба на работите бидејќи нема услови за донесување на Заклучок по ова поставено правно прашање со цел да се заземе заеднички определен став за постапување по овие предмети, се заклучи по ова правно прашање да се произнесе Врховен суд на РСМ

5. „Дали одредбата од чл.108 ст.1 од КЗ за почетокот на застарувањето на кривичното гонење се применува во сите случаи кога дете се јавува како оштетено со кривичното дело или пак истата наоѓа примена само кај оние кривични дела кои се сторени со умисла према дете, односно со намера пасивниот субјект- оштетениот спрема кого е сторено делото да биде дете?“ (прашање на АС Скопје)

Преставниците од сите апелациони судови ги изнесоа своите мислења по ова прашање, разгледувани на седниците на кривичните оддели во своите судови, а свое размислување изнесе и преставникот на Врховен суд на РСМ.

По исцрпната дискусија се констатираше дека поради различните размислувања на судиите од АС Скопје и Гостивар кои сметаат дека одредбата од чл.108 ст.1 од КЗ за почетокот на застарување на кривичното гонење наоѓа примена само кај оние кривични дела кои се сторени према усмисла према дете односно каде кривични дела каде што објектот на дејствие односно пасивниот субјект спрема кого е сторено делото е со намера тоа да биде дете, односно малолетно лице како што е случај со т.н. лични кривични дела (Полов напад врз дете, Трговија со дете), а не и во други случаи каде детето сосема случајно се јавува како оштетено (кривично дела против безбедноста на јавниот сообраќај) со судиите од Апелационен суд Битола и Штип, кои по однос на поставеното правно прашања ја подржуваат стриктната примена на чл.108 ст.1 од КЗ и секогаш кога е оштетено дете без оглед дали кривичното дело како објект на дејствие го има токму детето, или истото е оштетено со кривичното дело, без притоа да биде посебен објект на дејствие. Притоа присутните се согласија дека по однос на ова правно прашање треба да се произнесе Врховниот суд на РСМ, со цел да се заземе определен став за постапување по овие предмети.

6. „Дали е казнив обидот за кривичното дело „Тешка кражба“ од чл. 236 ст.5 в.в. ст.1 т.1 од КЗ? (прашање на АС Скопје)

Преставниците на Апелационите судови од подрачјето на РСМ ги изнесоа своите ставови и мислења по однос на ова спорно прашање, изнесено на седниците на кривичните оддели во своите судови, свое мислење изнесе и преставникот на Врховен суд на РСМ.

Се констатираше дека постојат различни ставови и мислења на

судиите од сите апелациони судови така што судиите од Апелационен суд Скопје, Гостивар и Штип, сметаат дека казнив е обидот за кривичното дело „Тешка кражба“ од чл.236 ст.5 в.в. т.1 од КЗ со оглед на тоа да ова кривично дело е квалифициран облик на кривичното дело „Кражба“ со законски обележја содржани во чл.235 ст.1 од КЗ, а обидот за ова кривично дело е казнив од што произлегува дека е казнив и обидот на привилегираниот облик односно на кривичното дело „Тешка кражба,“ од чл.236 ст.5 в.в. ст.1 т.1 од КЗ.

Судиите од Апелационен суд Битола сметаат дека со одредбата од чл.236 ст.5 в.в. ст.1 од КЗ не е предвидено казнување за обид на ова кривично дело што е во духот на чл.19 ст.1 од КЗ, каде е регулирано казнувањето за обид на кривичното дело при што казнувањето за обид на друго кривично дело е предвидено само кога законот изречно пропишува казнување и за обид, а за конкретното кривично дело, законодавецот не пропишал казнување за обид, при што нема услови за донесување на заклучок.

Присутните се согласија дека по однос на ова правно прашање треба се произнесе Врховен суд на РСМ заради заземање на определен став за постапување по овие предмети.

7. „Како вид на постапка да се спроведе при решавањето на прекршочен предмет кој веќе еднаш е укинат, а потребно е да се преиначи првостепената пресуда од ослободителна во осудителна, при што е потребно да се утврди поинаква фактичка состојба од онаа која ја утврдил првостепениот суд? (прашање на АС Штип)

По однос на ова поставено правно прашање од АС Штип, преставникот на Апелационен суд Скопје истакна различно мислење по однос на постапувањето на другите апелациони судови, истакна мислење дека кога еднаш е укината првостепената пресуда повторно се сторени суштествени повреди пресудата треба да се укине, второстепениот суд ќе ја укине првостепената пресуда, ќе закаже претрес со повикување на подносителот на барањето и обвинетиот, а претресот може да се одржи и во нивно отсуство доколку се уредно повикани, при што нема да се применуваат одредбите за директно и вкрстено испитување, на претресот судот ќе ги изведе доказите, ќе сослуша сведоци согласно одредбите за претрес. Апелациониот суд Скопје веќе имал одржано претреси, по прекршочни предмети и нивните пресуди биле потврдени со пресуди на Врховен суд на РСМ и тоа одлуките ВКЖ-18/19 и ВКЖ-33/18.

Поради различните ставови по ова правно прашање се констатираше дека е потребно за истото да се произнесе Врховен суд на РСМ со цел да се заземе определен став за постапување по овие предмети.

8. „Дали јавниот обвинител против првостепената пресуда (ослободителна или осудителна) има право да поднесе жалба по жалбениот основ за досудените трошоци во првостепената постапка, ако се има предвид дека во случај кога е донесена ослободителна пресуда или пресуда со кое обвинението се одбива, трошоците на постапката паѓаат на товар на Буџетот на РСМ односно кога е донесена осудителна пресуда трошоците на постапката паѓаат на товар на обвинетиот.“ (прашање на АС Штип)

З А К Л У Ч О К

Јавниот обвинител има право да поднесе жалба во делот на одлуката за досудните трошоци во првостепената постапка и треба се поттикнува да учествува во тој дел на постапката, дотолку повеќе што и јавното обвинителство согласно новиот ЗКП предјавува трошоци на постапката, а доколку не е поднесена жалба, првостепениот одлука нема да се испитува во тој дел.

ЗАКЛУЧОЦИ

Од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во РСМ и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската пракса, одржана на 06.10.2021 година во Скопје

Во текот на 2021 година, Граѓанскиот оддел на Апелациониот суд Штип има завземено повеќе правни ставови во однос на повеќе спорни прашања по барање на судовите и по сопствена иницијатива.

Така, на Работната средба на преставници на Апелационите судови и Врховен суд на РСМ што се одржа во период од 06.10.2021 година во просториите на Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатов“ Скопје беа поставени следните правни прашања и беа донесени следните заклучоци по истите:

1. „Дали во постапката за определување на надоместок на експроприран имот, судот може да определи надоместок за прирастоци на недвижноста (насади, градежни објекти и слично) кои не се опфатени во решенијата за експропријација донесени во органот на управата и за кои не се вршела проценка во управната постапка?“ (прашање на АС Битола)

ЗАКЛУЧОК

Во постапката за определување на надоместок на експроприран имот, судот не може да определи надоместок за прирастоци на недвижноста (насади, градежни објекти и слично) кои не се опфатени во решенијата за експропријација донесени во органот на управата и за кои не се вршела проценка во управната постапка. Беше одлучено ова правно прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

2. „На која основица треба да се пресметуваат трошоците на постапката во спорови за издршка?“ (прашање на АС Битола)

Со оглед да на работниот состанок не дојде до усогласување на мислењата на судиите присутни на работниот состанок од сите апелациони судови, по однос на ова прашање не се донесе заклучок.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

3. „Дали на активниот и цивилниот воен персонал покрај додатоците на плата предвидено во чл.148 од Законот за служба во Армијата, Пречистен текст бр. 77/2012 како и измените и дополнувањата на овој закон, имаат право на додатоци на плата согласно чл.72 и чл.73 од Колективните договори на Министерството за одбрана?“ (прашање на АС Битола)

По наведените излагања и услогласување на преставниците на 4-те Апелациони судови едногласно бил донесен следниот:

З А К Л У Ч О К

Активниот и цивилниот воен персонал покрај додатоците на плата предвидени во чл.148 од Законот за служба во армијата пречистен текст бр. 77/12 како и измените и дополнувањата на овој Закон, имаат право на додатоци на плата согласно чл.72 и чл.73 од Колективните договори на Министерството за одбрана.

Правото прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и појаснување.

4. „Дали во случај кога налогот за извршување е донесен врз основа на чл.210 од Законот за извршување кога налозите за извршување ги задолжуваат трезорските сметки односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки, Претседателот на судот постапувајќи по барањето за определување на минимални средства за вршење дејсност на должник – Општина, има право да ја примени одредбата од чл.218 од ЗИ која се однесува на извршување врз подвижни предмети и права спрема РСМ и нејзините органи и Единиците на локалната самоуправа и јавните претрпријатија и да определи лимит за извршување врз парични средства на сметката на должникот на трезорските сметки односно сметката на должникот која се наоѓа во рамките на трезорските сметки?“ (прашање на АС Гостивар)

Со оглед дека не се усогласени мислењата на 4-те апелациони судови, по однос на ова правно прашање не се донесе Заклучок. Правното прашање да се доследи во Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

5. „Дали на вработените на ЈП Национални шуми ПО Скопје им припаѓа право на надомест на име теренски додаток во услови кога вработените извршуваат работи и работни задачи на работно место во расадник, кое работно место се извршува на терен?“ (прашање на АС Гостивар)

З А К Л У Ч О К

На вработените во ЈП Национални шуми ПО Скопје им припаѓа право на надомест на име теренски додаток во услови кога вработените извршуваат работи и работни задачи на работно место во расадник, кое работно место се извршува на терен.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

6. „Дали на работникот вработен со договор за вработување во АД ЕЛЕМ подружница РЕК Осломеј на одредено работно место со утврден коефициент на плата му следува разлика на плата во случај кога со писмено задолжение се упатува покрај своите работи и работни задачи предвидени со договорот за вработување времено да ги извршување и да ги обучува работни задачи на друго работно место со утврден повисок коефициент, од работно место согласно договорот за вработување до работно место на кое е упатен да извршува работни задачи согласно писменото задолжение на кое постојано работи и ги извршува работните задачи кои произлегуваат од тоа работно место?“ (прашање на АС Гостивар)

Со оглед на тоа дека не дојде до усоласување на мислењата на судиите од 4-те Апелациони судови по однос на ова правно прашање не се донесе заклучок.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

7. „Дали осигурителната компанија е пасивно легитимирана и дали истата е должна да исплати надомест на инвалидитет, смртен случај, преодна неспособност за работа и нужни трошоци за лекување врз основа на полиса за задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од незгода во случај кога осигуреникот не доплатил 100% премија за патување во странство?“ (прашање на АС Скопје)

З А К Л У Ч О К

Осигурителната компанија е пасивно легитимирана и истата е должна да исплати надомест на инвалидитет, смртен случај, преодна неспособност за работа и нужни трошоци за лекување врз основа на полиса за задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од незгода во случај кога осигуреникот не доплатил 100% премија за патување во странство.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

8. „Дали на странката и следуваат трошоци на име надомест за изготвено вештачење во услови кога странката во прилог на тужбата или одговорот на тужба не доставува доказ дека е платено вештачењето туку приложува фактура изготвена од вешто лице. Во иста насока е и прашањето дали на странката и следуваат и трошоци на име надомест за фотокопирање, административни такси пред управни органи за поднесени барања за доставана одредени докази, а сите сторени во функција за поднесување на тужбата, а за кои не се доставени никакви докази дека истите се платени поточно нема фискални сметки и сл.“ (прашање на АС Скопје)

На странката и следуваат трошоци на име надомест за изготвено вештачење и покрај тоа што не е доставен доказ дека е платено за изготвеното вештачење. На странката не и следуваат трошоци надомест за фотокопирање, административни такси и слично пред управните органи за поднесени барања за достава на одредени докази, а сите сторени во функција за поднесување на тужбата, со оглед да истите влегуваат во паушалот предвиден во Адвокатската тарифа на РСМ како споредни дејствија кои се тарифирани.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ, на разгледување и изјаснување.

9. „Кој е активно легитимиран да поднесе тужба за регресен долг од неосигурано возило -неосигурано такси возило за 30% доплата која не е направена за такси возило, дали Националното биро за осигурување или осигурителната компанија која ја надоместила штетата на третото оштетено лице?“ (прашање од АС Скопје)

З А К Л У Ч О К

Националното биро за осигурување е активно легитимиран да поднесе тужба за регресен долг од неосигурано возило -неосигурано такси возило за 30% доплата која не е направена како за такси возило.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

10. „Во вонпарнична постапка за надомест на експроприрана недвижност при утврдување на пазарна вредност на градежното земјиште во смисла на чл.12, односно на пазарната вредноста на земјоделско земјиште, шуми и пасишта во смисла на чл.13 од Методологијата за процена на пазарна вредност на недвижен имот, која година се смета дека и претходи на годината за која се врши процена на земјиштето, дали тоа е годината која и претходи на годината во која е извршена експропријацијата на земјиштето или годината која и претходи на годината во која се врши

процената?“ (прашање од АС Штип)

Со оглед на тоа дека не дојде до усогласување на мислењата и ставовите од судиите од 4-те Апелациони судови, по однос на ова правно прашање не се донесе заклучок.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ на разгледување и изјаснување.

11. „Дали по измената на чл.128 од ЗРО, а согласно ЗИД на ЗРО (Сл.весник на РМ бр. 120/18) работникот може директно пред суд да истакне парично побарување за исплата на трошоци за храна за ноќна работа и трошоци за превоз до и од работа, или во смисла на чл.181 од ЗРО, работникот ова право треба да го оствари-заштита кај работодавачот, па ако не е отстрането кршењето на правото да поведе судски спор?“ (прашање од АС Штип)

З А К Л У Ч О К

Согласно измената на чл.128 од ЗРО, а согласно ЗИД на ЗРО (Сл.весник на РМ бр. 120/18) работникот може директно пред суд да истакне парично побарување за исплата на трошоци за храна за ноќна работа и трошоци за превоз до и од работа, со оглед да се работи за парично побарување.

Правното прашање да се достави до Врховен суд на РСМ заради разгледување и изјаснување.

На работниот состанок по иницијатива на претседавачот -модераторот на работната средба било прифатено правните прашања за кои не се донел заклучок и правните прашања за кои се донел заклучок да се достават до Врховен суд на РСМ со цел во Врховен суд на РСМ да се донесат правни мислења за овие прашање.

**Избор на содржини од пресуди на Европскиот суд за човекови права
Кривична област**

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Број 0901-133/6
Скопје,

03-11-2021

До
Собрание на Република Северна Македонија
Уставен суд на Република Северна Македонија
Апелационен суд Скопје
Апелационен суд Гостивар
Апелационен суд Штип
Основен граѓански суд Скопје
Основен кривичен суд Скопје
Виш управен суд
Управен суд
Судски совет на Република Северна Македонија
Јавно обвинителство на Република Северна Македонија
Вишо јавно обвинителство Скопје
Вишо јавно обвинителство Битола
Вишо јавно обвинителство Гостивар
Вишо јавно обвинителство Штип
Основно јавно обвинителство Скопје
Народен правобранител на Република Северна Македонија
Државно правобранителство на Република Северна Македонија
Адвокатска комора на Република Северна Македонија
Академија за судии и јавни обвинители на Република Северна Македонија
Здружение на судии на Република Северна Македонија
Здружение на јавни обвинители на Република Северна Македонија
Министерство за правда

ПРЕДМЕТ: Бајик против Северна Македонија А.бр. 2833/13, пресуда на ЕСЧП од 10.6.2021 година

Почитувани,

Согласно обврската од членот 22 од Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права („Службен весник“ број 67/2009 и 43/2014), Ве известуваме дека Европскиот суд за човекови права (во понатамошниот текст: ЕСЧП, Судот) на 10 јуни 2021 година донесе пресуда во случајот Бајик против Северна Македонија А.бр. 2833/13 во која констатираше повреда на членот 6 став 1 од Европската конвенција за основните човекови права и слободи (во понатамошниот текст: ЕКЧП, Конвенцијата), кој го гарантира правото на правично судење. Пресудата стана правосилна на 10 септември 2021 година¹.

Факти на случајот

Апликантот бил инженер за изработка на бродови и овластен инспектор во германска компанија за класификација на бродови, која според договор со државата склучен во 2007 година, била овластена да врши надзор дали пловните објекти биле спремни за управување и пловидба. Апликантот бил назначен за

¹ Согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, со оглед дека ЕСЧП ја донесе предметната пресуда во судска формација од седум судии, пресудата стана правосилна по истекот на три месеци од денот на дејзиното донесување.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

овластен инспектор кој вршел надзор на бродот кој на 5 септември 2009 година потонал поради технички пропуст при што петнаесет бугарски туристи кои биле на бродот се удавиле во Охридското Езеро.

Против апликантот била отворена истрага под сомнение за сторено кривично дело „Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот“. За време на истрагата, апликантот најпрвин бил испитуван само во својство на сведок по кој повод како докази поднел два извештаи што ги составил на 7 септември 2009 година, два дена откако се случила несреќата, а се однесувале на инспекцијата која тој ја извршил во 2008 и 2009 година и на сертификатите (уверенија) кои истиот ги издал во 2008 и 2009 година со кои била потврдена способноста на бродот безбедно да плови во охридските води. Сепак, во извештаите изготвени по несреќата, меѓу другото, апликантот изјавил дека капетанот бил информиран дека „во времето кога бродот бил во движење, било дозволено патниците да бидат сместени само во затворениот салон под горната палуба“.

Основниот суд во Охрид ги прогласил капетанот на бродот и апликантот за виновни, заклучувајќи врз основа на претходно изготвеното судско вештачење, дека два фактори биле клучни поради кои настанала несреќата: техничкиот пропуст на бродот и фактот дека бродот бил преоптоварен со патници кои не биле позиционирани на соодветно место на бродот, односно седеле на клупите на отворената задна палуба, место на кое не било дозволено патниците да бидат сместени додека бродот пловел.

Вината на апликантот се засновала на фактот дека тој несовесно го извршил надзорот помеѓу 2007 и 2009 година бидејќи ги издал сертификатите без притоа да наложи клупите и тендите за заштита од сонцето кои биле сместени на отворената задна палуба да бидат отстранети, а исто така не го ограничил бројот на патници на триесет и пет, без оглед на фактот дека знаел за релевантниот дел што требало да се отстрани и дека ваквиот начин на пловидба влијаел на стабилноста на бродот.

Апликантот поднел жалба против пресудата, тврдејќи дека „образложението во оспорената пресуда било неточно и дека судечкиот суд се потпрел и ги користел неговите писмени извештаи од 7 септември 2009 година кои тој ги доставил како доказ во времето кога бил испитуван како сведок, кои во случај да бил обвинет не би ги изнел, со што било повредено неговото право да се брани со молчење, а било повредено и неговото право на заштита од самоинкриминарање“.

Откако Апелациониот суд Битола ја одбил жалбата на апликантот, не наоѓајќи основ за отстапување од утврдените факти или од образложението утврдено во првостепената пресуда, апликантот поднел барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда пред Врховниот суд, повторувајќи ги аргументите изнесени во жалбата во кое навел дека капетанот знаел дека патниците не смееле да бидат сместени на отворената задна палуба додека бродот пловел. Лиценцата за регистрација на бродот во 1989 година, како и извршениот надзор од 2003 и 2006 година, прецизирале дека патниците можеле да се превезуваат само во одделите под горната палуба. Со надзорот извршен во 2003 и 2006 година, изрочно било забрането за време на пловењето патниците да пристапуваат и да ги користат клупите на отворената палуба, сè додека не биле сигурни дека бродот бил стабилен. Тој понатаму тврдел дека во отсуство на какви било измени на бродот, таа забрана била применлива и за време на несреќата. Покрај тоа, немало законска одредба според која апликантот требало повторно да ја издаде забраната и во последователните сертификати за извршен надзор кои датираат од 2007, 2008 и 2009 година.

Барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда било доставено до Јавниот обвинител на Р.М. кој поднел писмен одговор барајќи од Врховниот суд да го одбие тоа барање. Овој писмен одговор не му бил доставен на апликантот. На 5 јуни 2012 година, Врховниот суд, прифаќајќи го писмениот одговор на

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Јавниот обвинител, го одбил барањето за вонредно преиспитување и утврдил дека пропустите на апликантот идентификувани од пониските судови покажале дека тој постапувал несовесно во извршувањето на својата должност при извршениот технички надзор на бродот.

Жалбени наводи пред Судот

Жалбените наводи поднесени од апликантот се однесуваат на недоволно образложени причини на домашните пресуди; дека писмениот одговор од Јавниот обвинител на Р.М. доставен како одговор на неговото барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда пред Врховниот суд не му бил доставен и дека извештаите од 7 септември 2009 година кои тој ги доставил за време на неговото испитување како сведок, биле употребени како докази во кривичната постапка подоцна кога бил обвинет, со што било повредено неговото право на заштита од самоинкриминација.

Оценка и образложение на Судот

Во однос на првиот жалбен навод во врска со тоа дека домашните судови не ги образложиле доволно своите пресуди за неговата кривична одговорност, Судот утврди дека не била сторена повреда на членот 6 од Конвенцијата, со оглед на фактот дека домашните судови екстензивно ги образложиле своите фактички и правни причини.

Во делот од жалбените наводи дека бил направен пропуст да се достави писмениот одговор од Јавниот обвинител поднесен пред Врховниот суд, Судот утврди повреда на членот 6 од Конвенцијата бидејќи не било запазено начелото на еднаквост на оружјата и контрадикторност во постапката. Имено, со оглед дека Врховниот суд одлучувал во полна јурисдикција за случајот на апликантот по неговото поднесено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, писмениот поднесок од Јавниот обвинител требало да биде доставен до апликантот со цел негово информирање и евентуално произнесување. Особено, имајќи предвид дека, спорниот писмен одговор поднесен од страна на Јавниот обвинител во конкретниот случај бил со намера да изврши влијание Врховниот суд да го одбие барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесено од апликантот, Врховниот суд требало да му овозможи на апликантот да биде запознаен со содржината на тој поднесок и поради тоа било повредено неговото право на правична постапка кое е гарантирано согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата. Со оглед на горенаведеното, Судот утврди дека, како резултат на отсуството на изречна одредба во домашното законодавство со која би се овозможило одбраната да има можност да одговори на поднесоците на обвинителот откако поднел вонреден правен лек, постапката пред Врховниот суд се водела на начин кој што не бил во согласност со критериумите за контрадикторна постапка.

Исто така, апликантот се жалеше дека во кривичната постапка против него биле користени и ценети докази (извештаите од 7 септември 2009 година) кои тој ги доставил кога давал изјава кога сè уште бил сведок во случајот, со што било повредено неговото право на заштита од самоинкриминација и правото да се брани со молчење. Судот, меѓутоа, во овој дел од жалбените наводи, утврди дека домашните органи немале намера, ниту имало било какви

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

знаци на присила од нивна страна, со цел апликантот да изнесе докази и да се инкриминира себеси. Од друга страна, апликантот имал доволно процесни гаранции. Така, имал можност да се спротивстави на употребата на извештаите како докази, имал право на молчење, не се спротивставил на сослушувањето како сведок. Исто така, записникот од изјавата која ја дал за времето кога бил во улога на сведок, согласно домашните законски одредби, бил затворен во плик и одвоен од списите во кривичниот предмет против него и кривичната осуда не се засновала на информациите добиени за време на неговото испрашување како сведок, а спорната документација можела да се прибави и на друг начин. Од овие причини, Судот заклучи дека во случајот не било повредено правото на апликантот да се заштити од самоинкриминација.

Правичен надомест

Судот во делот на правичното обештетување утврди постоење само на нематеријална штета и со својата пресуда ја задолжи државата во рок од три месеци од правосилноста на истата на апликантот да му исплати износ од 1.500 евра за претрпената нематеријална штета.

в.д. Директор на Бирото за застапување
на Р. Северна Македонија пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Џонова

Прилог: Пресуда на ЕСЧП од 10 јуни 2021 година, во превод на македонски јазик

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ БАЈИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 2833/13)

ПРЕСУДА

Член 6 став 1 (кривичен аспект) • Фер судење • Недоставувањето на писмениот одговор од Јавниот обвинител поднесен до Врховниот суд на апликантот, не соодветствува со правото на контрадикторна постапка и еднаквост на оружјата • Соодветно образложени пресуди на домашните судови • Нема повреда на суштината на правото на апликантот да се брани со молчење, ниту на правото на заштита од самоинкриминација

СТРАЗБУР

10 јуни 2021 година

ПРАВОСИЛНА

10 септември 2021 година

Оваа пресуда стана правосилна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде и предмет на редакциски измени.

Во случајот Бајик против Северна Македонија,
Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи како совет составен од:
Síofra O'Leary, *Претседател*,
Mārtiņš Mits,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Jovan Ilievski,
Lado Chanturia,
Arnfinn Bårdsen,
Mattias Guyomar, *судии*,
и Victor Soloveytchik, *Секретар на оддел*,

Имајќи ги предвид:

апликацијата (бр.2833/13) против Република Северна Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на основните човекови права и слободи („Конвенцијата“) од страна на г. Бранко Бајик („апликант“), српски државјанин, на 3 јануари 2013 година;

одлуката за информирање на Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи во врска со наводно отсуство на образложени причини во пресудите на домашните судови, недоставување до апликантот на писмениот одговор кој Јавниот обвинител го поднел во постапката пред Врховниот суд и наводна повреда на правото на заштита против самоинкриминација, а остатокот од апликацијата да се прогласи за недопуштен во согласност со правилото 54 став 1 од Деловникот на Судот;

одлуката на Владата на Република Србија да не го искористи своето право да се вмеша во постапката (член 36 став 1 од Конвенцијата);

произнесувањата на странките;

Заседавајќи на нејавна седница на 18 мај 2021 година,

Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена истиот ден:

ВОВЕД

1. Случајот се заснова на жалбени наводи согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата, во врска со наводно неправична кривична постапка против апликантот поради наводно отсуство на образложени причини во пресудите на домашните судови, недоставување до апликантот на писмениот одговор кој Јавниот обвинител го поднел во постапката пред Врховниот суд и наводна повреда на правото на заштита од самоинкриминација.

ФАКТИ

2. Апликантот е роден во 1951 година и живее во Белград.
3. Апликантот беше застапуван од г. Ц. Винтерхоф и г. Г. Швендингер, адвокати кои работат во Хамбург. Владата беше застапувана од нејзиниот агент, г-ѓа Д. Џонова.
4. Фактите за случајот, поднесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

А. Позадина на случајот

5. Апликантот бил инженер за изработка на бродови и овластен инспектор на Герман Лојд (ГЛ), компанија за класификација на бродови, која, според договорот склучен во 2007 година со тужената држава, имала овластување да проверува дали пловните објекти на Охридското Езеро биле способни за управување. Апликантот бил назначен за овластен инспектор на ГЛ за вршење надзор на бродови и издавање на сертификати - уверенија со кои се

потврдува нивната способност за пловидба. Бродот *Илинден* (во натамошниот текст „бродот“) бил еден од пловните објекти на Охридското Езеро што биле предмет на ваков надзор.

6. На 5 септември 2009 година бродот се превртел и потонал, предизвикувајќи смрт на петнаесет бугарски туристи, кои биле меѓу педесет и четирите патници на бродот. Трагичниот инцидент го привлекол и домашното и меѓународното внимание.

Б. Кривична постапка против апликантот

7. На 6 септември 2009 година, истражен судија отворил истрага против капетанот на бродот, под сомнение за сторено кривично дело „Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот“.

8. За време на истрагата, апликантот бил сослушан од страна на истражниот судија во улога на сведок. По тој повод, тој како докази поднел два извештаи од 7 септември 2009 година (два дена по несреќата), а во врска со надзорот на бродот извршен во 2008 и 2009 година. Во тие извештаи, тој напишал:

„[Капетанот] беше известен дека престојот на патниците за време на пловењето е дозволен само во затворениот салон, под горната палуба.“

9. Според последователен судски извештај за техничко вештачење издаден од Машинскиот факултет, несреќата настанала како резултат на кинење на дел од челична жица која била дел од управувачкиот систем за пловење, со што предизвикало ненадејна промена во насоката на движење на бродот и негов наклон кон десно. Бродот потоа се навалил кон лево, најверојатно заради паничната реакција на триесет и четири до триесет и шест патници, кои биле на отворената задна палуба. Според пресметките и извршениот надзор во врска со стабилноста на бродот, експертите заклучиле дека, ако најмалку дванаесет патници од таа палуба се преместеле на пристанишната страна на бродот, тие би го зголемиле наклонот со што би дошло до зголемување на аголот во споредба со критичниот агол на наклон од 16,6°. Како резултат на тоа, навлегла вода во бродот, најпрвин преку еден од страничните прозорци кој што бил отворен за време на пловењето, предизвикувајќи бродот брзо да потоне. Во техничкиот извештај било утврдено дека, бројот на патници во одделите под палубата требало да биде ограничен на триесет и пет.

10. На 8 април 2010 година јавниот обвинител поднел обвинителен акт против капетанот и апликантот за кривичното дело „Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот“ (член 300 став 4 во врска со член 299 став 3 и став 1 од Кривичниот законик - види параграфи 29 и 30 подолу). Апликантот бил обвинет дека постапил несовесно при извршениот надзор на бродот во 2007, 2008 и 2009 година издавајќи сертификати за тие години без да му наложи на капетанот да отстрани дел од опремата (крупите и тендата) поставена на горната палуба на бродот и да го ограничи бројот на овластени патници на триесет и пет, наместо на четириесет и три (последната бројка е онаа што е наведена во сертификатите). Во тие сертификати се вели дека бродот „бил правилно прегледан“ и дека „состојбата на трупот, машините и опремата била задоволителна“. Сертификатите не содржеле други наоди. Обвинението, *inter alia*, се потпираше на двата сертификати за извршен надзор изготвени од апликантот, кои тој ги доставил кога бил сослушан како сведок (види параграф 8 погоре). Сепак, во согласност со одредбите на домашното право, усната изјава што апликантот ја дал кога бил сослушан како сведок, била запечатена во посебна обвивка и била одвоена од списите на предметот.

11. Апликантот не присуствувал на судењето иако бил уредно повикан. Две судски инстанции (по жалба на апликантот) одлучиле да му се суди *in absentia*. Апликантот бил застапуван од двајца локални адвокати по негов избор.

12. На 5 јули 2011 година, Основниот суд во Охрид ги прогласил за виновни и капетанот и апликантот и секој од нив го осудил на затворска казна во траење од една година. Судот утврдил дека, според дозволата на бродот издадена во 1989 година, тој бил регистриран за превоз на четириесет и три патници, кои требало да престојуваат само во салоните под горната палуба. Таа информација била валидна за време на несреќата. За време на техничката проверка на бродот извршена од локална комисија во 2003 година, капетанот бил информиран дека максималниот дозволен број на патници на бродот бил триесет и пет (имајќи ги предвид измените што биле направени во одделите под горната палуба) и дека патниците не можело да бидат сместени на отворената задна палуба, сè додека не биле сигурни дека бродот, со оглед на опремата, бил стабилен (види параграф 10 погоре). Понатаму, се утврдило дека апликантот во 2006 година ја испитал техничката способност на бродот за пловидба и издал потврда со белешка во која навел дека „[патниците мора да се превезуваат] само во затворени простории, само под горните палуби. Останувањето на патниците на отворената задна палуба за време на пловењето не е дозволено, сè додека не се сигурни дека бродот е стабилен, со оглед на состојбата на бродот”. Потпирајќи се на судското вештачење (види параграф 9 погоре), судот утврдил дека клучни биле два фактора што довеле до несреќата: техничкиот недостаток на бродот и фактот дека бил преоптоварен со патници кои не биле сместени во соодветниот дел на бродот, бидејќи повеќето од нив седеле на клупите на отворената палуба, кои не биле означени како дел од бродот во кој патниците можат да се превезуваат додека бродот пловел. За време на судењето, судот го сослушал вештакот кој бил вклучен во изготвувањето на наведеното вештачење, кој изјавил дека ништо не би се случило доколку на бродот имало еквивалентна тежина од четириесет и три патници, односно осум патници повеќе од дозволената граница од триесет и пет.

13. Апликантот бил осуден за несовесно извршување на работата при надзорот на бродот извршен во периодот помеѓу 2007 и 2009 година, затоа што пропуштил да му нареди на капетанот на бродот да ги отстрани клупите и тендите за заштита од сонцето од горната палуба и да го ограничи дозволеният број патници на триесет и пет. Судот ги одбил аргументите на апликантот дека немало никаква несовесност од негова страна при извршувањето на должностите, дека бродот бил во добра состојба кога тој го издал сертификатот за 2009 година, дека по тој датум, какви било технички пропусти не можело да му се припишат нему и дека локалната пристанишна власт имала одговорност да го следи бројот на патници кои се превезуваат со бродот. Судот утврдил дека апликантот требало да му наложи на капетанот да ја отстрани споменатата опрема која била надградена на палубата и дека требало да ги повлече сертификатите од 2007, 2008 и 2009 година, сè додека капетанот не ги исполнил должностите според укажаниот налог. Извештаите на апликантот во врска со надзорот извршен во 2008 и 2009 година (види параграф 8 погоре) потврдиле дека тој знаел за релевантниот дел од механизмот на бродот што требало да се отстрани. Сепак, дадената забрана за превоз на патници над палубата опишана во извештаите кои ги изготвил два дена по несреќата, била во негова полза. Понатаму, апликантот не навел дека дозволеният број на патници на бродот требало да изнесува триесет и пет.

14. Апликантот поднел жалба против пресудата, тврдејќи, *inter alia*, дека релевантниот дел од опремата, кој тежел 60 кг, сам по себе не влијаел на стабилноста на бродот; туку дека врз стабилноста влијаел фактот дека патниците биле сместени на клупите на отворената палуба за време на предметното патување. Според тоа, апликантот тврдел дека образложението во оспорената пресуда било неточно, затоа што основот поради кој тој бил прогласен за виновен (пропустот да наложи отстранување на клупите) не бил поврзан со она што реално го предизвикало потонувањето на бродот (сместувањето на патниците на клупите). Не било одговорност на апликантот да контролира како клупите поставени на отворената палуба биле користени за време на пловењето. Истиот аргумент важел и за другите основи врз кои судот ја

засновал неговата осуда, имено неговиот пропуст да го намали бројот на дозволени патници на бродот. Доказите од вештачењето изнесени на судењето (усни докази од вештакот) потврдиле дека ништо немало да се случи ако бродот носел тежина што одговара на тежината на четириесет и три патници, односно осум патници повеќе од она што требало да биде дозволена граница од триесет и пет. Во секој случај, дозволениот број на патници наведен во сертификатите (четириесет и три) соодветствувал со бројот на патниците наведен во официјалната евиденција на бродот. На крај, апликантот се жалел дека судечкиот суд се потпрел и ги користел неговите писмени извештаи од 7 септември 2009 година, кои тој ги доставил како доказ во времето кога бил испитуван како сведок (види параграф 8 погоре).

15. На 28 февруари 2012 година, Апелациониот суд Битола ја одбил жалбата на апликантот, не наоѓајќи основ за отстапување од утврдените факти или од образложението утврдено во првостепената пресуда.

16. Апликантот поднел барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда пред Врховниот суд, повторувајќи ги аргументите изнесени во жалбата. Тој понатаму тврдел дека капетанот знаел дека патниците не смеат да се превезуваат на отворената палуба. Лиценцата за регистрација на бродот во 1989 година, како и извршениот надзор од 2003 и 2006 година, прецизирале дека патниците (максималниот број на патници се утврдува на четириесет и три) може да се превезуваат само во одделите под горната палуба. Со надзорот извршен во 2003 и 2006 година, изрично било забрането за време на пловењето патниците да пристапуваат и да ги користат клупите на отворената палуба, сè додека не биле сигурни дека бродот бил стабилен. Тој понатаму тврдел дека во отсуство на какви било измени на бродот, таа забрана била применлива и за време на несреќата. Покрај тоа, немало законска одредба според која апликантот требало повторно да ја издаде забраната наведена во сертификатот од 2006 година и во сертификатите за 2007, 2008 и 2009 година.

17. Барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда било доставено на Јавниот обвинител на Р.М., кој поднел писмен одговор, барајќи од Врховниот суд да го одбие тоа барање. Според апликантот, овој писмен одговор не му бил доставен.

18. На 5 јуни 2012 година, Врховниот суд, прифаќајќи го писмениот одговор на државниот јавниот обвинител, го одбил барањето за вонредно преиспитување. Утврдено било дека пропустите на апликантот идентификувани од пониските судови, имено, покажале дека тој постапувал несовесно во извршувањето на својата должност при вршењето на техничкиот надзор на бродот. Пресудата им била доставена на адвокатите на апликантот на 3 јули 2012 година.

РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

А. Закон за кривична постапка

19. Согласно член 80 став 1 од Законот за кривичната постапка (пречистен текст, „Службен весник“ бр. 15/2005), кој што важел во релевантниот период, кога судската одлука не може да се заснова на изјава дадена од обвинетиот, сведокот или вештакот, тогаш истражниот судија - по службена должност или на предлог на странките - ќе донесе решение за отстранување на записниците за овие искази од списите веднаш, а најдоцна до завршувањето на истрагата, односно давањето согласност од истражниот судија дека обвинителен акт може да се подигне без спроведување истрага. Членот 80 став 2 предвидува дека по правосилноста на ова решение, таквите записници се затвораат во посебна обвивка и се чуваат кај истражниот судија одвоено од другите списи, без можност да бидат разгледувани ниту да се користат во постапката.

20. Согласно член 241 од Законот, сведокот не е должен да одговори на одделни прашања ако со тоа е веројатно дека би се изложил на кривично гонење.

21. Согласно член 365 (1) од Законот, првостепениот суд ја заснова пресудата само врз фактите и доказите што се изнесени на главниот претрес. Согласно член 365 став 2 од Законот, судот е должен совесно да го оцени секој доказ поединечно и во врска со другите докази и врз основа на ваквата оценка, да изведе заклучок дали некој факт е докажан или не.

22. Членот 374 став 6 предвидува дека во образложението на пресудата, судот ќе ги изнесе причините за секоја точка од изреката, а особено фактите што ги ценел како докажани или недокажани, доказите врз основа на кои тие факти ги утврдил, причините зошто одделни предлози од странките не ги уважил, од кои причини се раководел при решавање на правните прашања и околностите кои ги зел предвид при одмерувањето на казната.

23. Членот 418 предвидува дека кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори, *inter alia*, ако правосилната пресуда се засновала на лажен исказ или ако била донесена со тоа што било сторено кривично дело од страна на судски службеник, ако нов факт или нов доказ изнесен пред судот може да ја докаже невиноста на осуденото лице или да придонесе за намалување на казната против него, ако некое лице повеќе пати било судено за исто дело и ако Европскиот суд за човекови права донел правосилна пресуда со која се утврдува повреда на основните човекови права или слободи .

24. Членот 419 став 1 предвидува дека барање за повторување на кривичната постапка може да поднесат странките во постапката или бранителот. Согласно член 420 став 1 советот на судот што во поранешната постапка судел во прв степен одлучува по барањето за повторување на постапката.

25. Согласно членот 424, доколку на некое лице му се судело *in absentia*, кривичната постапка против него ќе се повтори доколку се појави можност за судење во негово присуство, под услов осуденото лице или неговиот бранител поднесат барање за повторување на постапката во рок од една година од денот кога осудениот дознал за пресудата со која е осуден *in absentia*.

26. Согласно член 440 став 4, судот надлежен за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, му доставува примерок од барањето со списите на обвинителот, кој може во рок од петнаесет дена од денот на приемот на барањето да поднесе одговор. Ниту овој член, ниту која било друга одредба од домашното законодавство не предвидува експлицитно комуникација со одбраната за изјаснувањето на обвинителот како одговор.

27. Согласно членовите 441 и 434 став 1 од Законот, кога судот ќе утврди дека барањето за заштита на законитоста е основано, ќе донесе пресуда со која, според природата на повредата, или ќе ја преиначи правосилната одлука, или ќе ги укине во целост или делумно одлуките на првостепениот и второстепениот суд или само одлуката на второстепениот суд и ќе го врати предметот на повторно одлука или повторно да биде разгледан од страна на првостепениот суд или второстепениот суд; или ќе се ограничи само на тоа да ја утврди повредата на законот.

28. Согласно членот 449 став 1 точка 6 од новиот Закон за кривичната постапка, „Службен весник“ бр. 150/2010, случајот може да повтори, ако Европскиот суд за човекови права донел правосилна одлука со која се утврдува повреда на основните човекови права или основни слободи во текот на постапката.

Б. Кривичен законик

29. Согласно член 299 став 1 од Кривичниот законик, „Службен весник“ бр. 37/96, со последователни измени и дополнувања, на одговорно лице на кое му е доверено да изврши контрола и надзор врз превозно средство, што со несовесно вршење на својата должност ќе предизвика опасност за човечкиот живот, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

Членот 299 став 3 предвидува дека секој што делото од став 1 од истиот член ќе го стори од небрежност, ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.

30. Член 300 став 4 од Кривичниот законик предвидува дека, доколку делото од членот 299 став 3 предизвикало смрт на едно или повеќе лица, сторителот ќе казни со затвор од една до пет години.

ПРАВО

I. Наводна повреда на членот 6 од Конвенцијата

31. Апликантот изнел жалбени наводи дека кривичната постапка против него била неправична поради отсуството на образложени причини во пресудите на домашните судови, недоставувањето на писмениот одговор од страна на јавниот обвинител во постапката пред Врховниот суд и повредата на неговото право на заштита од самоинкриминација, спротивно на неговите права гарантирани согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата, кој гласи како што следува:

„1. При утврдувањето на ... какво било кривично обвинение против него, секој има право на фер ... постапка ... од [суд]...”

A. Допуштеност

1. Прв приговор на Владата за неисцрпеност на правните лекови

32. Владата тврдеше дека апликантот не ги искористил сите домашни правни лекови, затоа што во неговата жалба против првостепената пресуда не се жалел соодветно на наводното непочитување на неговото право на заштита од самоинкриминација.

33. Апликантот го оспори приговорот.

34. Судот ги повтори релевантните принципи на Конвенцијата, како што е сумирано во *Vučković and Others v. Serbia* (прелиминарен приговор) [GC], бр. 17153/11 и 29 други, §§ 69-77, 25 март 2014 година).

35. Судот утврдува дека апликантот во својата жалба јасно навел дека, согласно членот 80 од Законот за кривичната постапка, првостепениот суд бил должен од списите на предметот да ги отстрани двата технички извештаи што ги доставил кога бил сослушан како сведок, да ги стави во запечатен плик и да ги врати кај истражниот судија (види параграф 19 погоре). Апликантот исто така јасно навел дека првостепениот суд не бил во право што ја засновал својата пресуда врз тие два извештаи.

36. Со оглед на горенаведеното, Судот смета дека апликантот во суштина го изнел аргументот за повреда на правото на заштита против самоинкриминација. Следува дека приговорот на Владата за неисцрпување на сите домашни правни лекови треба да биде одбиен.

37. Судот утврди дека овој жалбен навод не е очигледно неоснован, ниту недопуштен по која било друга основа наведена во членот 35 од Конвенцијата. Затоа, мора да се прогласи за допуштен.

2. Втор приговор на Владата за неисцрпеност на правните лекови

38. Во дополнителното произнесување на Владата и коментарите во однос на жалбените наводи за правичен надомест на апликантот, Владата за прв пат изнесе приговор за допуштеноста во врска со тоа дека апликантот требал да побара повторување на постапката, како ефективен правен лек за одлучување за суштината на неговите жалбени наводи за повреда на член 6 од Конвенцијата.

39. Судот, оставајќи го настрана прашањето дали Владата може да биде спречена да го искаже нивниот приговор за неисцрпување на правните лекови со дополнителните писмени коментари, наместо да го стори тоа во првото произнесување за допуштеноста и основаноста на случајот (види *Khlaifia and Others v. Italy [GC]*, бр. 16483/12, § 52, 15 декември 2016 година), повторува дека апликантите се должни да ги исцрпат само домашните правни лекови кои се достапни во теорија и во пракса во соодветното време и кои можат лично да ги иницираат – односно, со други зборови, правни лекови што се достапни и кои можат да обезбедат надомест во однос на нивните жалбени наводи и да понудат разумни изгледи за успех (види *Sejdovic v. Italy [GC]*, бр. 56581/00, § 46, ЕКЧП 2006-II).

40. Земајќи ја предвид неговата обемна судска пракса, Судот укажува дека барањето за повторување на постапката или слични вонредни правни лекови, како општ принцип не можат да се земат предвид за целите на примена на членот 35 став 1 од Конвенцијата (види *Tucka v the United Kingdom* (бр. 1) (одлука), Бр. 34586/10, 18 јануари 2011 година).

41. Во конкретниот случај, барањето за повторување на кривичната постапка, наведено од Владата, би можело да биде поднесено под специфични околности и услови кои се предвидени со домашното законодавство (види параграфи 23-25 погоре), а кои се чини дека не се применливи во случајот на апликантот. Иако е вистина дека тој самиот не присуствувал на судењето (види параграфи 11 и 25 погоре), тој бил свесен за кривичната постапка против него и бил застапуван од двајца адвокати по сопствен избор, кои ги искористиле сите ефективни правни лекови во текот на постапката. Според тоа, Судот заклучи дека не било потребно апликантот да поднесе барање за повторување на кривичната постапка, пред да ја поднесе својата апликација. Од ова следува дека овој приговор мора да биде отфрлен.

Б. Основаност

1. Наводно отсуство на образложени пресуди

(а) Поднесоци на странките

42. Апликантот тврдеше дека оспорените пресуди на домашниот суд немале доволно и соодветно образложени причини за неговата кривична одговорност за несреќата или за степенот на неговата вина. Тој понатаму тврдеше дека домашните судови не дале никакво образложение за основните елементи на кривичното дело за кое тој бил осуден, вклучувајќи ги обемот на неговите обврски и причинско-последичната врска помеѓу наводното неисполнување на таквите обврски и несреќниот случај, вклучително и смртта на патниците.

43. Особено, апликантот тврдеше дека околностите барале зголемен стандард за расудување во врска со неговата одговорност. Иако имало инкриминирачки докази против другите вработени во пристанишната управа, никој друг не бил обвинет за пропустот да се издаде забрана за управување или да биде наложено отстранување на клупите од горната палуба на бродот. Причините наведени за наводната одговорност да се наложи отстранување на продолжувањето на таа палуба биле неконзистентни и недостасувало објаснување за изворот на обврската за намалување на одобрениот број патници и нејзината причинско-последична врска со несреќата.

44. Владата тврдеше дека оспорените пресуди биле доволно образложени и се осврнале на сите релевантни фактички и процедурални прашања и содржеле доволно причини за кривичната одговорност на апликантот во врска со делото за кое тој бил осуден.

(б) Оценка на Судот

(i) Општи принципи

45. Судот повторува дека според неговата воспоставена судска пракса, во светло на принципот поврзан со правилното спроведување на правдата, членот 6 став 1 од Конвенцијата ги обврзува домашните судови со доволна јасност да ги наведуваат основите врз кои ги темелат своите одлуки (види, меѓу другите, *Taxquet v. Belgium [GC]*, бр. 926/05, § 91, ЕКЧП 2010 и *Nikolay Genov v. Bulgaria*, бр. 7202/09, § 27, 13 јули 2017 година). Судот понатаму забележува дека, иако членот 6 став 1 ги обврзува судовите да даваат образложение за нивните одлуки, тоа не треба да се сфати дека е потребен детален одговор на секој аргумент (види *Van de Hurk v. the Netherlands*, 19 април 1994 година, § 61, серија А бр. 288). Така, со одбивањето на жалбата, апелациониот суд може, всушност, едноставно да ги потврди причините наведени во одлуката на понискиот суд (види *Stepanyan v. Armenia*, бр. 45081/04, § 35, 27 октомври 2009 година).

46. Судот утврди дека релевантните општи принципи во врска со образложението на судските одлуки во кривичната постапка се сумирани во *Moreira Ferreira v. Portugal (бр. 2)* ([GC], бр. 19867/12, §§ 83-84, 11 јули 2017 година), и *Lobzhanidze and Peradze v. Georgia* (бр. 21447/11 и 35839/11, §§ 65-66, 27 февруари 2020 година).

(ii) Примена на овие принципи во предметниот случај

47. Во светло на праксата на Судот во врска со образложенијата на судските одлуки, домашните судови биле обврзани да дадат конкретен и експлицитен одговор само на оние аргументи што би биле одлучувачки за исходот на постапката.

48. Во конкретниот случај, Судот забележува дека судечкиот суд утврдил дека апликантот постапил несовесно во однос на извршениот технички надзор и не ги испочитувал релевантните домашни законски одредби. Понатаму, утврдил дека, иако апликантот бил свесен за штетата што можела да настане, тој издал три сертификати во кои навел дека бродот бил способен да плови. Тој пропуштил да го намали дозволеният број на патници на бродот и да му наложи на капетанот да отстрани дел од клупите од отворената задна палуба на бродот. Судечкиот суд исто така утврдил дека, без оглед на забелешките во првиот сертификат што го издал за бродот во 2006 година (види параграф 12 погоре) и увидот што го имал во целата документација за бродот, стабилноста на бродот никогаш не била проверена и во следните три години тој издавал сертификати за способноста на бродот за пловење без никакви забелешки за неговата стабилност или за продолжувањето на задната палуба. Пресудата на судечкиот суд се засновала на изобилство докази, вклучително и вештачење во кое било забележано отсуство на значително внимание во однос на тестирањето на состојбата на челичните јажиња кои биле дел од управувачкиот систем. Во извештајот понатаму се забележува дека дефектите идентификувани во управувачкиот систем биле знак за лошо одржување, како и за недостаток на надзор, проверка и тестирање на системот. И на крај, судечкиот суд утврдил дека апликантот, кој бил свесен за измените на составните делови под горната палуба, требало исто така да го ограничи бројот на патници на триесет и пет во согласност со просторните можности на бродот под горната палуба кој бил единствениот дел од бродот каде што можело да бидат сместени патниците.

49. Апелациониот суд и Врховниот суд, соодветно, ги прифатиле фактите како што биле утврдени од судечкиот суд. Иако е точно дека судовите не ги разгледале детално аргументите на апликантот, во однос на тоа дека не било негова должност да бара отстранување на клупите од палубата и дека тој не бил обврзан повторно да наложи патниците да не бидат на палубата, текстот на пресудите јасно дал до знаење дека ги испитале и овие аргументи и ги одбиле,

наоѓајќи дека апликантот не постапил на соодветен начин за да провери дали се придржуваат до клучните безбедносни барања.

Затоа, Судот го отфрла аргументот на апликантот дека во пресудите на домашните судови отсутствувале причини за неговата кривична одговорност и за причинско-последичната врска помеѓу наводните пропусти од негова страна и причините за несреќата.

50. Во светло на целиот материјал што го поседува, Судот е убеден дека фактичките и правните основи за пресудите на домашните судови биле изнесени во целост.

51. Според тоа, во овој поглед нема повреда на членот 6 од Конвенцијата.

2. Наводен недостаток на еднаквост на оружјата во врска со пропустот да се достави писмениот одговор од јавниот обвинител поднесен пред Врховниот суд

(а) Поднесоци на странките

52. Апликантот повтори дека поднесокот од јавниот обвинител како одговор на неговото изјавено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесено пред Врховниот суд никогаш не бил доставен до одбраната и апликантот не бил во можност да се запознае со неговата содржина.

53. Владата изјави дека апликантот го искористил правото на контрадикторна постапка. Фактот дека, едностраниот поднесок од страна на јавниот обвинител до Врховниот суд за негово разгледување никогаш не бил доставен до апликантот, според Владата, не покрева значајно прашање во контекст на правото на правично судење во целина. Оспорениот поднесок бил само одговор на изјавеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда од апликантот до Врховниот суд, во кој обвинителството во суштина го потврдило својот претходно изнесен став, со барање Врховниот суд да ја потврди второстепената пресуда. Апликантот немал законско право да достави одговор на поднесокот на јавниот обвинител, со оглед дека оспорениот поднесок бил чисто информативен, без никаква важност за начинот на водење на постапката или за нејзиниот исход. Доколку постоело такво право на одговор, тоа ќе резултирало во неразумно долги постапки. На крај, Владата тврдеше дека ништо не го спречило апликантот да дојде до информација (преку своите адвокати) за тоа дали бил поднесен поднесок од неговиот противник или да побара да му се достави копија од предметниот документ.

(б) Проценка на Судот

(i) Општи принципи

54. Судот повторува дека концептот на правично судење, од кој еден од аспектите е правото на контрадикторна постапка, го подразбира и правото на странките во кривичните или граѓанските постапки да бидат запознаени и да се произнесуваат за сите приложени докази или поднесени извештаи, со цел да имаат влијание врз одлуката на судот (види *Grozdanoski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 21510/03, § 36, 31.05.2007 година и *Naumoski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 25248/05, 25 §, 27 ноември 2012 година).

55. Судот понатаму утврди дека релевантните принципи за еднаквост на оружјата во врска со пропустот да се достави поднесок до обвинетиот во кривичната постапка се сумирани во *Zahirović v. Croatia* (бр. 58590/11, §§ 42-43, 25 април 2013 година).

(ii) Примена на тие принципи во конкретниот случај

56. Во конкретниот случај, Судот утврди дека Врховниот суд имал полна јурisdикција да одлучува за случајот на апликантот, бидејќи ја испитувал основаноста на неговото барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда. Според тоа, имал можност да го врати

предметот на повторно одлучување во пониските судови или да ја укине оспорената пресуда и самиот да донесе нова.

57. Судот понатаму утврди дека јавниот обвинител поднел поднесок како одговор на барањето за вонредно преиспитување сугерирајќи дека треба да се одбие како неосновано, а тој поднесок никогаш не му бил доставен на апликантот. Во врска со ова, Судот утврдува дека домашното законодавство молчи по прашањето за комуникација со одбраната за поднесоците на обвинителот кои ги поднесува како одговор на изјавено барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда (види параграф 26 погоре) и покрај фактот дека принципот на еднаквост на оружјата наложува дека на одбраната мора да ѝ се даде можност да се запознае со нивната содржина и таа да одлучи дали ќе достави дополнителни забелешки како одговор (види параграф 55 погоре). Иако е точно дека домашното законодавство не спречило Врховниот суд да го достави писмениот одговор од обвинителот на апликантот и да му се даде можност тој да одговори, отсуството на изречна одредба што го обврзува домашниот суд да му го достави тој поднесок на апликантот, несомнено придонело за ситуацијата на која тој се жали.

58. Според тоа, Судот смета дека како резултат на отсуството на изречна одредба во домашното законодавство со кое се бара одбраната да има можност да одговори на поднесоците на обвинителот и праксата на Врховниот суд применета во овој случај да не се извести апликантот за поднесоците доставени од обвинителот, постапката пред Врховниот суд се водела на начин кој што не бил во согласност со условите кои се предвидени за постапката да биде контрадикторна (види *Zahirovic*, цитиран погоре, § 42). Потребата да се избегнат долгите постапки никако не може да го оправдаат лишувањето на апликантот од можноста да биде запознаен и да може да ги коментира произнесувањата на обвинителот, доколку тој тоа би го посакал.

59. Што се однесува до аргументот на Владата дека само еден од поднесоците на обвинителството не ѝ бил доставен на одбраната и дека затоа немало „сериозен пропуст“ во правичноста на постапката како целина, Судот повторува дека со оглед на тоа што предметните произнесувања биле наменети да извршат влијание на одлуката на Врховниот суд да го одбие барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда и имајќи ја предвид природата на прашањата што треба да ги реши Врховниот суд, не постои потреба да се утврдува дали пропустот да му се достави релевантниот документ му нанел на апликантот некаква штета; постоењето на повреда е можно дури и во отсуство на било каква штета (види *Zahirovic*, цитиран погоре, § 48). Како што веќе беше потенцирано повеќе пати, апликантот треба да процени дали за некој поднесок е потребно да поднесе дополнителен коментар (*ibid.*). Оттука, Врховниот суд ја презема одговорноста да му овозможи на апликантот да се запознае со писмените произнесувања на обвинителството пред да ја донесе одлуката (*ibid.*).

60. Во овој поглед, горенаведеното е доволно за Судот да заклучи дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

3. Право на заштита од самоинкриминација и право да се брани со молчење

(а) Поднесоци на странките

61. Апликантот тврди дека последователната употреба на писмените извештаи што ги доставил за време на истрагата против капетанот кога бил испрашуван како сведок (види параграф 8 погоре), барем со оглед на тоа што тие се сметале за доказ во однос на тоа дека апликантот бил свесен за промените направени на задната палуба на бродот и се користеле како материјален доказ против него, ја направиле постапката неправична и го повредиле неговото право да не се инкриминира себеси.

62. Во неговите дополнителни произнесувања, апликантот изјавил дека не сметал дека му се повредени правата како сведок, но ја оспорил употребата на писмените извештаи што

властите ги добиле единствено преку неговото активно вклучување во фазата кога тој сè уште бил во улога на сведок, а не бил обвинет. Тој тврди дека, според домашното право, сведоците во принцип имаат должност да дадат изјава и, за разлика од обвинетите, тие немаат право да молчат. Апликантот изјави дека немало да ги открие извештаите кои не биле јавно достапни, да знаел дека тој подоцна ќе стане обвинет во тие кривични постапки. Властите инаку не би ги добиле тие извештаи толку лесно, туку би требало да ги набават во согласност со важечките процедурални правила. Тој на крај тврдеше дека правото на молчење може да се искористи и во врска со усните изјави и со пишаните извештаи.

63. Владата тврдеше дека употребата на писмените извештаи на апликантот не го повредила неговото право на заштита од самоинкриминација, со оглед на природата на извештаите и нивната важност и исклучувањето на усните изјави на апликантот од листата на докази во судењето.

(б) Оценка на Судот

(i) Општи принципи

64. Судот утврди дека правото на молчење и правото на заштита од самоинкриминација се општо признати меѓународни стандарди кои се наоѓаат во с’ржта на поимот за фер и правична постапка согласно членот 6 од Конвенцијата. Нивната теза се заснова, *inter alia*, и врз заштитата на обвинетиот од несоодветна присила од страна на властите, притоа придонесувајќи избегнување на спонтани одлуки и исполнување на целите на членот 6 (види *Aleksandr Zaichenko v. Russia*, бр. 39660 / 02, 38 §, 18 февруари 2010 година). Правото на заштита од самоинкриминација претпоставува дека обвинителството во кривична постапка го докажува својот случај против обвинетиот без прибегнување кон докази добиени со методи на принуда или присила спротивно на волјата на обвинетиот (види, *inter alia*, *J.B. v. Switzerland*, бр. 31827/96, § 64, ЕСЧП 2001-III). Со цел да се утврди дали одреден сет на постапки ја повредил суштината на правото на заштита од самоинкриминација, Судот мора да ја испита природата и степенот на присила, доколку ја има, постоењето на соодветни гаранции во постапката и употребата на така добиениот материјал (види *Schmid-Laffer v. Switzerland*, бр. 41269/08, § 38, 16 јуни 2015 година).

65. Важно е да се нагласи дека правото на заштита од самоинкриминација не штити од давање на инкриминирачка изјава *per se*, туку како што е наведено погоре, штити од добивање докази на принуден начин или со присила. Постоењето на принуда е она што предизвикува загриженост во однос на тоа дали е почитувано правото на заштита од самоинкриминација. Од оваа причина, Судот прво мора да ја разгледа природата и степенот на каква било присила користена за добивање на доказите (види *Heaney and McGuinness v. Ireland*, бр. 34720/97, §§ 54-55, ЕСЧП 2000-XII; *O’Halloran and Francis v. the United Kingdom* [GC], бр. 15809/02 и 25624/02, § 55, ЕКЧП 2007-III; *Bykov v. Russia* [GC], бр. 4378/02, 92 став, 10 март 2009 година). Судот, преку својата судска пракса, идентификуваше најмалку три вида ситуации кои предизвикуваат загриженост за несоодветна присила, прекршувајќи го членот 6. Првата е случај кога осомничениот е должен да сведочи под закана со санкции или последици (види, на пример, *Saunders v. the United Kingdom*, 17 декември 1996 година, Извештаи за пресуди и одлуки 1996-VI и *Brusco v. France*, бр. 1466/07, 14 октомври 2010 година) или е казнет за одбивање да сведочи (види, на пример, *Heaney and McGuinness*, цитирани погоре, и *Weh v. Austria*, бр. 38544/97, 8 април 2004 година). Втората е кога е применет физички или психолошки притисок, честопати во форма на третман што го крши членот 3 од Конвенцијата, за да се добијат вистински докази или изјави (види, на пример, *Jalloh v. Germany* [GC], бр. 54810/00, ECHR 2006-IX; *Magee v. the United Kingdom*, бр. 28135/95, ECHR 2000-VI; и *Gäfgen v. Germany* [GC], бр. 22978/05, ECHR 2010). Третата е кога властите користат подметнување за да извлечат информации што не биле

во можност да ги добијат за време на испрашувањето (види *Allan v. the United Kingdom*, бр. 48539/99, ЕКЧП 2002-IX).

66. Секое присилно добиено сведоштво што се чини дека е од неинкриминачки карактер, како што се извинувачки забелешки или само информации за фактички прашања, може да биде искористено во кривичната постапка како поткрепа на случајот на обвинителството, на пример за да се спротивстави или да изрази сомнеж во други изјави на обвинетиот или докази дадени од него за време на судењето или пак, да го наруши неговиот кредибилитет. Правото на заштита од самоинкриминација не може разумно да се ограничи на изјави кои се директно инкриминачки (види *Saunders*, цитиран погоре, § 69).

67. Сепак, правото да не се инкриминира себеси не е апсолутно (види *Heaney and McGuinness*, 47; *Weh* 46; и *O'Halloran and Francis*, 53, сите наведени погоре). Степенот на примена на присила ќе биде некомпатибилен со членот 6 кога се уништува самата суштина на правото на заштита од самоинкриминација (види *John Murray v. the United Kingdom*, 8 февруари 1996 година, § 49, Извештаи 1996-1). Сепак, не сите директни принуди придонесуваат до повреда на самата суштина на правото на заштита од самоинкриминација и со тоа повреда на членот 6 (види *O'Halloran and Francis*, цитирани погоре, § 53). Она што е клучно во оваа смисла е тоа кои докази што се добиени присилно во текот на кривичното судење се применуваат во кривичната постапка (види *Saunders*, цитиран погоре, § 71).

68. Општите правила за правичност во постапката содржани во членот 6 се однесуваат на сите кривични постапки, без оглед на видот на предметното кривично дело. Заштитата на јавниот интерес не може да ги оправдува мерките што ја повредуваат суштината на правата на одбрана што ги има апликантот, вклучително и правото за заштита од самоинкриминација гарантирано со членот 6 од Конвенцијата (види *Aleksandr Zaichenko*, цитиран погоре, § 39).

(ii) *Примена на тие принципи во конкретниот случај*

69. Судот на почетокот утврди дека усната изјава на апликантот, дадена во време кога тој бил сведок во истиот случај, била запечатена и никогаш не била користена во следната кривична постапка против него (види параграф 10 погоре). Ниту домашните судови не се повикале на тоа во своите пресуди. Од истата причина, наведената усна изјава и записникот од првото испрашување на апликантот од страна на истражниот судија не биле дел од списите на предметот доставени до Судот.

70. Судот понатаму утврди дека, домашните судови, покрај многуте други документи, како доказ ги користеле и двата писмени извештаи што апликантот ги дал во својот извештај на 7 септември 2009 година кога давал изјава како сведок во случајот (види параграф 8 погоре). Во овој поглед, во отсуство на одредба од домашното законодавство во релевантниот период, со која се регулира употребата на изјави дадени од сведок кој подоцна е осуден во истата кривична постапка (како што бил апликантот во овој случај) и имајќи предвид дека апликантот се жалеше на употребата на докази од страна на властите добиени за време на неговото активно учество во периодот кога тој сè уште бил само сведок во постапката, задача на Судот е да го испита начинот и степенот на присила, доколку го има, постоењето на процедурални заштитни мерки, како и употребата на каков и да било материјал добиен на тој начин (види *Ibrahim and Others v. the United Kingdom* [GC], бр. 50541/08 и 3 други, § 269, 13 септември 2016 година; *Jalloh*, цитиран погоре, § 101).

71. Судот го зема предвид фактот дека апликантот не се спротивставил на сослушувањето во својство на сведок, дека му биле обезбедени процедурални гаранции пропишани со закон (види параграфи 19 и 20 погоре) и дека домашните власти немале намера, ниту пак имало какви и да било знаци на присила во методите на истражниот судија, да го натераат апликантот да изнесе докази и да се инкриминира себеси. Во согласност со поднесоците на апликантот (види параграф 62 погоре) и како што е предвидено со домашното законодавство, тој на одредени

прашања не бил обврзан да одговори, или во врска со тоа да обезбеди докази, ако постоела веројатност дека на тој начин самиот ќе се разоткриел за кривично гонење, што пак значи дека му била обезбедена можност да се брани со молчење.

72. Судот во врска со ова утврди дека апликантот не бил особено ранлив и дека имал можност да ја оспори автентичноста и допуштеноста на оспорениот доказ и да се спротивстави на неговата употреба. Судот понатаму забележува дека не постојат никакви докази дека домашните власти некогаш побарале од апликантот да даде нови изјави или какви било докази што би им помогнале во истрагата или би довеле до негово обвинение. Напротив, од апликантот се барало да даде усна изјава и да обезбеди информации релевантни за случајот, но подоцна таа изјава била запечатена и никогаш не била искористена во кривичната постапка против него. Спорните извештаи, изготвени од страна на апликантот, дури откако се случила несреќата, се однесувале на надзорот на бродот кој тој го извршил во 2008 и во 2009 година. Имајќи го тоа предвид, Судот може само да претпоставува дека тие извештаи биле изготвени во времето кога бил извршен техничкиот надзор на бродот заедно со сертификатите со кои се потврдува дека бродот може да плови, и со оглед на тоа, требало да бидат дел од документите за бродот. Тие два извештаи содржеле предупредување од апликантот упатено до капетанот на бродот, дека патниците треба да бидат сместени само во делот под горната палуба, иако такво предупредување никогаш не било вклучено во сертификатите што апликантот ги издал во 2008 и 2009 година. Покрај тоа, важно е да се напомене, како што тврди Владата, дека двата извештаи, како документи со кои се регулира важно прашање од јавната безбедност, можеле да бидат добиени од надлежните органи и од други извори, дури и со издавање на судски налог.

73. Конечно, осудата на апликантот не се заснова на информациите добиени за време на неговото испрашување како сведок. Иако е точно дека домашните судови ги зеле предвид двата извештаи што тој ги изготвил во таа прилика, Судот забележува дека во стварноста тие за неговата осуда биле од незначителна важност, особено затоа што, спротивно на неговите поднесоци (види параграф 61 погоре), привремениот сертификат што го издал по прегледот на бродот во 2006 година докажал дека тој веќе бил свесен за измените (во однос на додадените делови) направени на отворената задна палуба (види параграф 12 погоре), како што и дека, тогаш за прв пат тој утврдил дека превезувањето на патници на отворената задна палуба не е дозволено сè додека не се потврди стабилноста на бродот. Дополнително, апликантот не бил обвинет веднаш по неговото сослушување, туку во подоцнежната фаза, кога истражниот судија ја завршил истрагата против капетанот.

74. Со оглед на сè што е горенаведено, Судот е убеден дека, и покрај тоа што двата писмени извештаи дадени во фазата кога апликантот сè уште бил сведок, подоцна биле користени како докази во кривичната постапка против него, суштината на неговото право да се брани со молчење и правото на заштита од самоинкриминација не била повредена.

75. Според тоа, во овој дел не постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

76. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините Протоколи, и ако домашното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава правичен надомест на оштетената страна, доколку е тоа потребно.“

А. Штета

77. Апликантот побара 55.982,34 евра во однос на материјалната штета како последица на загубата на добивка што наводно ја претрпел бидејќи бил спречен да работи. Во прилог тој достави документи во врска со неговото привремено намалување на работното време, и во однос на тоа, промени во платите. Апликантот, исто така, побара правичен надомест за нематеријална штета, но остави за износот да одлучи Судот.

78. Владата ги оспори овие барања. Според Владата, утврдувањето дека била сторена повреда во постапката е доволен надомест во овие околности. Доколку Судот донесе одлука за доделување на надомест на апликантот во однос на нематеријалната штета, износот треба да се утврди на правична основа, имајќи ги предвид стандардите утврдени во неговата судска пракса, околностите во случајот и целта на правичниот надомест. На крај, Владата остана на ставот дека доколку биде побарано, најсоодветна форма на надомест за повреда/и на членот 6 од Конвенцијата е повторување на постапката.

79. Што се однесува до барањето на апликантот за правичен надомест во однос на материјалната штета, тој не докажа дека постои причинско-последична врска помеѓу повредата и бараната материјална штета. Особено, не може да се претпоставува за тоа каков би бил исходот од кривичната постапка доколку немало повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата (види, на пример, *Mitrinovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 6899/12, § 56, 30 април 2015 година). Според тоа, Судот го отфрла овој жалбен навод.

80. Од друга страна, правејќи ја својата проценка на правична основа, Судот му доделува на апликантот 1.500 евра за нематеријална штета, плус кој било данок што може да се наплати на таа сума.

Б. Трошоци и издатоци

81. Апликантот побара 42.105,12 евра за трошоците кои морал да ги плати за домашната кривична постапка, а кои се чини сè уште не ги платил, но во неговото произнесување тој има доставено извршно барање против него во овој поглед. Тој понатаму побара Судот да ѝ наложи на Владата да не ги извршува тие трошоци против него. Апликантот не побара надомест за трошоци направени во постапката пред Судот.

82. Владата го оспори овој жалбен навод, тврдејќи дека не постои причинско-последична врска помеѓу наводните повреди на Конвенцијата и бараниот износ. Владата понатаму изјави дека овој жалбен навод е неоснован и прекумерен (имајќи предвид дека трошоците за домашната постапка се наплатуваат и против другиот обвинет врз основа на т.н. принцип на „солидарност“), како и предвремен, бидејќи најсоодветната форма за надомест на штета за повреда/и на членот 6 од Конвенцијата би било повторување на постапката, доколку апликантот побара.

83. Според праксата на Судот, апликантот има право на надомест на трошоците, само доколку се покаже дека тие навистина биле нужно направени и се разумни во однос на висината (види *Editions Plon v. France*, бр. 58148/00, § 64, ЕКЧП 2004 - IV). Имајќи ги предвид документите што ги поседува и судската пракса во врска со трошоците во однос на домашните постапки, Судот утврдува дека такви трошоци не биле направени, односно согласно домашниот правен поредок, можел да побара превенција и исправка на конкретната повреда утврдена од Судот, имено, во светло на фактот дека Врховниот суд не му обезбедил можност да се произнесе по писмениот одговор од обвинителот (види *Milošević v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 15056/02, § 34, 20 април 2006 година). Затоа, го отфрла тврдењето на апликантот во овој дел.

В. Затезна камата

84. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка на позајмени средства на Европската Централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ги прогласува* жалбените наводи согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата, кои се однесуваат на отсуството на образложени причини во пресудите на домашните судови, пропустот да му се достави поднесокот од јавниот обвинител во постапката пред Врховниот суд и повредата на правото на заштита од себеинкриминација, за допуштени;

2. *Одлучи* дека била сторена повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во светло на принципот на еднаквост на оружјата што произлегува од пропустот да му се достави на апликантот писмениот одговор од Јавниот обвинител поднесен пред Врховниот суд;

3. *Одлучи* дека нема повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во врска со наводното отсуство на доволно образложени причини во пресудите на домашните судови и наводната повреда на правото на заштита од самоинкриминација;

4. Одлучи

(а) тужената држава да му плати на апликантот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата станува правосилна согласно со член 44 став 2 од Конвенцијата, 1.500 евра (илјада и петстотини евра) во однос на нематеријалната штета, плус кој било данок што може да се наплати и да се претвори во националната валута на тужената држава по стапката што се применува на датумот на порамнување;

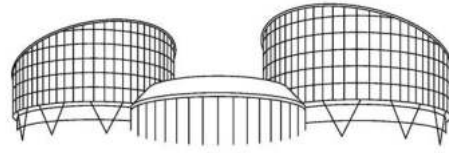
(б) по истекот на гореспоменатите три месеци до порамнувањето ќе се плати единствена камата на горенаведениот износ по стапка еднаква на маргиналната позајмица на Европската централна банка за време на неисплатениот период плус три процентни поени;

5. *Го одбива* остатокот од жалбените наводи на апликантот во врска со правичниот надомест.

Напишано на англиски јазик и писмено доставено на 10 јуни 2021 година, во согласност со правилото 77 став 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Victor Soloveytchik
Записничар

Síofra O'Leary
Претседател

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Апликација бр. 54953/16
Хамди ГЕРГУРИ
против Северна Македонија

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи на 18 ноември 2021 година во Совет составен од:

Mārtiņš Mits, *Претседател,*

Jovan Plievski,

Ivana Jelić, *судиш,*

и Martina Keller, *Заменик секретар на одделот,*

Имајќи ја предвид горенаведената апликација поднесена на 26 август 2016 година,

Имајќи ги предвид произнесувањата поднесени од страна на Владата на Република Северна Македонија („Владата“) и произнесувањата поднесени како одговор од страна на апликантот,

По разгледувањето, одлучи како што следува:

ФАКТИ

1. Апликантот, г. Хамди Гергури, е државјанин на Косово¹ кој е роден во 1974 година и живее во Фус, Косово. Тој беше застапуван пред Судот од г-дин П. Јанура, адвокат кој работи во Скопје.

2. Владата на Република Северна Македонија беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Џонова.

3. Фактите во овој случај, како што се поднесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

4. На 5 јуни 2014 година, околу 23 часот, апликантот, кој патувал од Грција со автомобил бил запрен од царински службеници на тужената држава на граничниот премин Богородица. На прашањето

¹ Референцата Косово, без разлика дали станува збор за територија, институции или население, ќе се сфати во согласност со Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на Обединетите нации и без прејудирање на статусот на Косово.

дали има нешто да пријави на царина, тој одговорил дека има 5.000 евра. По детален преглед на возилото и на апликантот, царинските службеници пронашле 70.500 евра во готовина.

5. Во согласност со Законот за девизно работење и Одлуката на Владата за условите и висината на износот на ефективни странски пари и чекови кои можат да се внесуваат или изнесуваат од државата, сумата од 10.000 евра му била вратена на апликантот, а останатите 60.500 евра привремено му биле одземени, бидејќи сумата го надминала дозволеният законски лимит на странска валута дозволена да се внесе во тужената држава без да се пријави на царина. За тоа на апликантот му била издадена потврда, во која имало и кратко образложение за постапката што била спроведена, а која што потврда тој ја потпишал. Граничните царински органи на апликантот му издале платен налог за сторен прекршок со кој апликантот бил казнет со глоба од 750 евра. Истиот ден граничните царински органи побарале поведување прекршочна постапка против апликантот.

6. На 6 јуни 2014 година по барање на граничните царински органи Комисија за одлучување по прекршок („Комисијата“) одржала усна расправа на која апликантот го изјавил следново:

„Девизните средства ми припаѓаат мене, поточно на мојата компанија Гергури ШПК [во Косово], која е придружна компанија на мојата компанија во Германија Gerguri Tief- und Strassenbau... од чија сметка ги подигнав девизните средства ... и ги однесов во Косово ... На 5 јуни 2014 година јас лично ги подигнав девизните средства од касата на мојата компанија Гергури ШПК. Побарав од мојот сметководител да ми изготви финансиски извештај за состојбата на готовина на девизи која ја имаме во фирмата и да подготви потврда за подигнатите средства ... што им ја покажав на цариниците.“

7. Апликантот понатаму изјавил дека ги зел странските девизни средства за да склучи деловен договор во Грција, и на пат до таму не ги пријавил на царината во Косово и на царинските органи на тужената држава. Спротивно на она што царинските службеници го навеле во потврдата и платниот налог што ги потпишал апликантот (види параграф 5 погоре), тој изјавил дека на царинските органи им го пријавил целиот износ.

8. На расправата пред Комисијата апликантот доставил повеќе документи меѓу кои: изводи од сметки за повлекување девизни средства од компанијата во Германија во периодот од февруари до мај 2014 година, во износ од 72.570 евра; потврда за регистрација на компанијата во Косово; и потврда за повлекување девизни средства од касата на компанијата во Косово во износ од 115.000 евра. Со обезбедувањето на овие документи, апликантот сакал да докаже дека привремено одземените девизни средства им припаѓале на неговите компании (види параграф 6 погоре).

9. Од сметководствените извештаи што апликантот ги доставил до Судот, произлегува дека од банкарска сметка на компанијата во Германија биле повлечени странски девизни средства во висина од

28.570 евра и од банкарската сметка на трето лице 59.000 евра. Документот за регистрација на компанијата во Косово доставен пред домашните власти и Судот, укажува дека апликантот е регистриран како нејзин ко-сопственик со ограничена одговорност и дека поседува 49% од основната главнина.

10. На 6 јуни 2014 година Комисијата го прогласила апликантот за виновен за сторен прекршок. Комисијата, исто така, определи, како посебна прекршочна мерка, конфискација на 60.500 евра во согласност со членот 57(2) од Законот за девизно работење, кој предвидува одземање на предмети со кои бил сторен прекршок или настанале со извршување на прекршокот. Во решението било наведено дека без оглед на документите што ги приложил апликантот Комисијата не можела да утврди поврзаност на тие документи со странските девизни средства што биле предмет на прекршочната постапка, односно не можела да ја утврди нивната сопственост и потекло. На 11 јуни 2014 година истата Комисија донела дополнително решение изрекувајќи му на апликантот глоба од дополнителни 750 евра на она што веќе го платил (види параграф 5 погоре), во согласност со членот 56-а (1) (22) од Законот за девизно работење, кој предвидува дека физичко лице ќе се казни со парична казна од 1.500 до 3.000 евра во денари, ако внесе или изнесе готовина во домашна и странска валута, чекови или монетарно злато, спротивно на условите утврдени од Владата и националната централна банка.

11. На 14 јуни 2014 година, апликантот ја оспорил одлуката преку тужба за управен спор. Тој тврдел дека девизните средства биле подигнати од касата на неговата фирма, за што доставил и докази, дека веќе се согласил на порамнување, дека го потпишал платниот налог и дека ја платил казната за сторениот прекршок. Тој се пожалил на „драконската“ конфискација на средствата кои, како што тој тврдеше, уредно ги пријавил на царина кога тоа било побарано од него.

12. На 13 мај 2015 година Управниот суд ја одбил тужбата на апликантот и оценил дека одлуката на Комисијата била законита.

13. На 4 февруари 2016 година Вишиот управен суд ја одбил жалбата на апликантот и ја потврдил пресудата на Управниот суд. Судот повторил дека законска одговорност на апликантот била да ги пријави одземените средства, нешто што тој не го направил. Покрај тоа, апликантот го признал прекршокот потпишувајќи го платниот налог и сите службени документи и ја платил глобата, со што не се исклучува правото на Царинската управа да изрече посебна прекршочна мерка како што е предвидено со законот (види параграф 10 погоре).

ЖАЛБА

14. Апликантот се жалеше дека одлуката на управните органи да му бидат одземени 60.500 евра, затоа што не ги пријавил на царина била непропорционална и прекумерна и на тој начин било повредено

неговото право на сопственост. Тој се повикал на членот 1 од Протоколот број 1 на Конвенцијата, кој гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање во својата сопственост. Никој не смее да биде лишен од сопственоста, освен кога станува збор за јавен интерес и под услови предвидени со законите и општите принципи на меѓународното право.

Меѓутоа, претходните одредби, на било кој начин нема да го нарушат правото на една држава да ги спроведува законите што ги смета за неопходни за контрола на користењето на имотот, во согласност со општиот интерес или да обезбеди плаќање даноци или други придонеси или казни.“

ПРАВО

А. Поднесоци на странките

15. Владата, повикувајќи се на *Eliseev and Ruski Elitni Klub v. Serbia* (број 8144/07, § 33, од 10 јули 2018 година) и *Dagostin v. Croatia* (број 67644/12, § 24, од 23 мај 2017 година), тврдела дека апликантот немал статус на жртва. Поточно, тој не успеал да докаже на која компанија (во Косово или во Германија) ѝ припаѓаат парите. Тој, исто така, не успеал да докаже постоење на каква било врска помеѓу двете компании или каква било врска помеѓу компанијата во Германија и него. Во секој случај, дури и под претпоставка дека девизните средства биле сопственост на компанијата во Косово, како што тврдеше апликантот, фактот дека тој бил управен директор на компанијата и ко-сопственик со малцински удел не му дава статус на жртва. И на крај, тој не посочил каква било директна или доволно блиска врска помеѓу него и евентуалната штета настаната како резултат на наводното прекршување на Конвенцијата.

16. Апликантот тврдеше дека не бил обврзан да го докаже потеклото на одземените средства, бидејќи бил прогласен за сторител на прекршок во управната постапка, а не за сериозно кривично дело како што е перење пари или даночно затајување. Апликантот понатаму тврдеше дека тој бил лицето кое ги поседувало и контролирало средствата додека ја минувал границата и лице кое е прогласено за виновно во прекршочната постапка. Тој изјавил дека тужената држава предизвикала „мешање во суштината на сопственоста“ и се повика на *Sporrong and Lönnroth v. Sweden* (23 септември 1982 година, § 60, Серија А бр. 52).

Б. Проценка на Судот

17. Релевантната судска практика во врска со тоа кој може да бара статус на жртва во согласност со членот 34 од Конвенцијата и кој може да тврди дека има повреда на членот 1 од Протоколот број 1 на

Конвенцијата е сумирана во *Eliseev and Ruski Elitni Klub* (цитиран погоре, § 32).

18. Осврнувајќи се на овој случај, Судот забележува дека апликантот изјавил дека парите ѝ припаѓале на компанијата од Косово, во која тој е косопственик на 49% од основната главнина (види параграф 9 погоре). Домашните власти, од своја страна, не можеа ниту да го утврдат, врз основа на достапните докази, вистинскиот сопственик на парите, ниту нивното потекло (види параграф 10 погоре).

19. Од документите доставени до Судот произлегува дека нема доволно докази за тоа дека парите пронајдени кај апликантот припаѓале на компанијата од Косово, како што тој тврдеше. Еден дел од банкарските изводи, кои апликантот ги доставил, се изводи од банкарската сметка на компанијата во Германија. Другиот дел од банкарските изводи се изводи од банкарска сметка на трето лице (види параграф 9 погоре). Не е доставен ниту еден доказ за докажување на поврзаноста помеѓу апликантот и компанијата во Германија, ниту поврзаноста на компаниите од Косово и Германија. Конечно, потврдата за повлекување средства од касата на компанијата од Косово се однесува на износ (види параграф 8 погоре), кој не одговара на износот пронајден кај апликантот, ниту пак е доволен доказ дека тоа се средствата што тој ги носел со него.

20. Дополнително, бидејќи апликантот никогаш не тврдеше дека средствата му припаѓале лично нему, самиот факт дека парите биле одземени од него, не е доволен за да може да се утврди дека тој имал „владение“ врз средствата за целите на членот 1 од Протоколот број 1 од Конвенцијата (види *Eliseev and Ruski Elitni Klub*, §§ 34 и 35, и *Dagostin*, § 24 двата цитирани погоре).

21. Според тоа, апликацијата е некомпатибилна *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата, во согласност со членот 35 § 3 (а) и мора да биде отфрлена во согласност со членот 35 § 4.

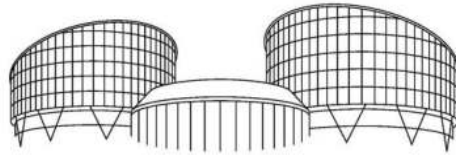
Од овие причини, Судот, едногласно,

Ja прогласува апликацијата за недозволена.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 9 декември 2021 година.

Martina Keller
Заменик секретар

Mārtiņš Mits
Претседател

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Апликација број 41790/16
Кадри ЕРЈУЗ
против Република Северна Македонија

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи на 14 октомври 2021 година во Совет составен од:

Mārtiņš Mits, Претседател,

Jovan Plievski,

Ivana Jelić, судии,

и *Martina Keller, заменик секретар на одделот,*

Имајќи ја предвид горенаведената апликација поднесена на 12 јули 2016 година,

Имајќи ги предвид произнесувањата поднесени од страна на тужената Влада и произнесувањата поднесени како одговор од страна на апликантот,

По разгледувањето, одлучи како што следува:

ФАКТИ

1. Апликантот, г. Кадри Ерјуз, е турски државјанин, роден во 1958 година и живее во Истанбул. Тој беше застапуван пред Судот од страна на г. С. Ристески и г. С. Поп-Ангелов, адвокати кои работат во Скопје.

2. Владата на Република Северна Македонија беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Џонова.

3. Според членот 36 став 1 од Конвенцијата и правилото 44 став 1 (а) од Правилата на Судот, Владата на Република Турција беше известена за нејзиното право да се вмеша во овој случај, но истата не изрази желба да го стори тоа.

Околностите на случајот

4. Фактите во овој случај, како што се поднесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

5. На 11 август 2010 година, апликантот управувал со автобус во сопственост на компанијата Ј.Т., на редовна релација за Истанбул и бил запрен од царинските службеници на тужената држава на граничниот

премин Деве Баир. На прашањето дали има нешто што да пријави на царинската служба, тој одговорил дека нема ништо за пријавување. По извршениот детален личен претрес и претрес на автобусот, а за што Царинската управа изготвила и соодветни записници, пронајдени се непријавени девизи во износ од 18.000 евра и 60.000 швајцарски франци.

6. Девизните средства пронајдени при претресот биле привремено одземени, бидејќи нивниот износ го надминувал дозволения законски лимит на девизи што можат да се внесат во тужената држава, без да се пријават на царина. За тоа, истиот ден Царинската управа му издала потврда на апликантот и изготвила записник кој што апликантот не сакал да го потпише. Тие исто така на апликантот му издале и платен налог за сторен прекршок, кој што апликантот одбил да го плати.

7. На 12 август 2010 година, на барање на Царинската управа, за поведување прекршочна постапка против апликантот, одржана е расправа пред Комисијата за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Комисијата). Според записникот од одржаната расправа, апликантот изјавил дека од страна на сопственикот на компанијата во која тој работел, г. Ф.Т., му биле дадени девизи во готовина во износ од 60.000 швајцарски франци и 28.000 евра, за да ги однесе во Истанбул. Тој знаел дека носењето на голема сума на девизи не е дозволено. Понатаму, апликантот изјавил дека дваесет и осум години работел како возач на автобус во друга фирма, фирмата Ј. и дека никогаш не патувал носејќи голема сума на девизи. Притоа апликантот додал дека одговорил негативно кога бил прашан од царинските службеници дали има нешто да пријави, и дека откако бил извршен личен претрес и претрес на возилото средствата биле пронајдени во неговите задни џебови. Записникот од извршеното сослушување бил потпишан од апликантот.

8. На 19 август 2010 година, во текот на прекршочната постапка, апликантот тврдел, дека средствата биле подигнати од банкарската сметка на компанијата Ј. во Република Турција, во износ од 77.000 евра и 172.000 швајцарски франци и биле дадени како заем на Ф.Т., сопственик на компанијата Ј.Т. во тужената држава, за да може истите да ги инвестира во тужената држава. Апликантот приложил и докази во врска со тоа, вклучувајќи документ за регистрација од компанијата Ј. во Република Турција, банкарски потврди за подигнување на средствата и договор за заем.

9. На расправата одржана на 7 април 2011 година, апликантот и сведоците Ф.Т. и К.Ј. дале свои изјави. Според записникот од таа расправа, Ф.Т. се согласил со сето она што апликантот го тврдел на расправата што била одржана на 19 август 2010 година (види параграф 8 погоре) и додал дека тој е сопственик на компанијата Ј.Т. во тужената држава и дека компанијата Ј. во Република Турција била сопственост на неговиот брат. Апликантот, воглавно се придржувал до неговата прва изјава дадена на 12 август 2010 година (види параграф 7 погоре), но додал и дека износите на средствата што му биле дадени од Ф.Т. биле во висина од 60.000 швајцарски франци и 18.000 евра, и дека царинските

органи му рекле да ги испразни џебовите, без да му дадат можност да ги пријави средствата.

10. На расправата одржана на 17 март 2013 година, како сведок бил сослушан М.Т., сопственикот на компанијата Ј. од Република Турција. Тој во целост се согласил со изјавите што ги дал неговиот брат, Ф.Т., на сослушувањето одржано на 7 април 2011 година (види параграф 9 погоре).

11. На 7 ноември 2014 година, по три повторни одлучувања, Комисијата донела ново решение, утврдувајќи дека апликантот е сторител на прекршок и му изрекла глоба од 1.500 евра. Комисијата исто така изрекла и посебна мерка за безбедност, одземање на средствата во висина од 18.000 евра и 60.000 швајцарски франци. Комисијата се повикала, меѓу другото, на записниците од 11 и 12 август 2010 година, записниците од одржаните расправи на 7 април 2011 година и 17 март 2013 година и на фотодокументацијата.

12. На 4 март 2015 година, Управниот суд ја одбил жалбата на апликантот и ја потврдил одлуката на Комисијата како законита. Судот за прв пат утврдил, *inter alia*, дека апликантот во моментот кога бил претресен на границата, всушност кај себе имал суми од 60.000 швајцарски франци и 28.000 евра, дека му биле вратени 10.000 евра (во согласност со Законот за девизно работење и Одлуката на Владата за условите и висината на износот на ефективни странски пари и чекови кои можат да се внесуваат или изнесуваат од државата) и дека остатокот од средствата бил конфискуван. Апликантот ја оспорил пресудата на Управниот суд и побарал половината од конфискуваните средства да му бидат вратени и постапката да биде запрена поради застареност.

13. На 5 ноември 2015 година, Вишиот управен суд ја прифатил жалбата на апликантот, ја укинал одлуката на Комисијата од 7 ноември 2014 година и ја запрел постапката во согласност со членот 58(4) од Законот за девизно работење, бидејќи делото застарело на 11 август 2015 година. Судот не донел одлука за одземените средства. Пресудата му била доставена на апликантот на 12 јануари 2016 година.

14. На 14 јануари 2016 година, Вишиот управен суд го отфрлил барањето на Царинската управа за дополнување на одлуката од 5 ноември 2015 година, во врска со изречената посебна мерка за безбедност и конфискуваните средства, за кои немало правосилна одлука. Судот оценил дека, во согласност со членот 364 (1) од Законот за парнична постапка, само жалителот (апликантот во овој случај), во постапката пред второстепениот суд, имал право да бара дополнителна одлука во врска со одземените средства и со посебната мерка за безбедност и тоа во рок од петнаесет дена од приемот на второстепената одлука (во овој случај, онаа на Вишиот управен суд од 5 ноември 2015 година). Министерството за финансии во оваа постапка не било жалител. Потоа, на 15 февруари 2016 година, апликантот поднел барање до Царинската управа за враќање на одземените средства, за кои не била донесена правосилна судска одлука, но исто така и се жалел дека не добил никаков одговор.

ЖАЛБА

15. Апликантот се жалеше на одлуката на управните органи да му ги одземат средствата во висина од 18.000 евра и 60.000 швајцарски франци, бидејќи истите ги немал пријавено на царинските органи. Тој се повика на членот 1 од Протоколот број 1 на Конвенцијата, кој гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање во својата сопственост. Никој не смее да биде лишен од сопственоста, освен кога станува збор за јавен интерес и под услови предвидени со закон и општите принципи на меѓународното право.

Меѓутоа, претходните одредби, на било кој начин нема да го нарушат правото на една држава да ги спроведува законите што ги смета за неопходни за контрола на користењето на имотот, во согласност со општиот интерес или да обезбеди плаќање даноци или други придонеси или казни.“

ПРАВО

А. Поднесоци на странките

16. Владата, повикувајќи се на *Eliseev and Ruski Elitni Klub v. Serbia* (бр. 8144/07, § 33, од 10 јули 2018 година) и *Dagostin v. Croatia* (бр. 67644/12, § 24, од 23 мај 2017 година), тврдеше дека апликантот немал статус на жртва. Особено, тоа што во домашната постапка никогаш не било спорно дека одземените средства не му припаѓале на апликантот. Владата понатаму тврдеше дека апликантот не ги искористил сите домашни правни лекови. Поточно, тој не поднел на време барање за дополнување на второстепената одлука (види параграф 14 погоре) и немал поднесено барање за стекнување без основ во граѓанската постапка, за да му се вратат одземените средства. Во врска со тоа, Владата достави релевантна домашна судска практика со која се поткрепува нивното тврдење дека горенаведените домашни правни лекови биле ефективни. Што се однесува до основаноста на апликацијата, Владата тврдеше дека одземањето на парите, била во согласност со законот, дека се користела во легитимни цели и била пропорционална.

17. Апликантот го оспори тврдењето на Владата дека тој не ги искористил сите домашни правни лекови пред да поднесе апликација до Судот, но не го коментираше нивниот аргумент во врска со неговиот недостаток на статус на жртва во овој случај. Тој изјави дека, бидејќи постапката застарела, повеќе немало основа државата да ги држи конфискуваните средства и дека била должна да му ги врати на апликантот, без да биде поттикната да го стори тоа. Затоа, конфискацијата на средствата била незаконска и непропорционална.

Б. Проценка на Судот

18. Релевантната судска практика во врска со тоа кој може да бара статус на жртва во согласност со членот 34 од Конвенцијата и кој може да тврди дека има повреда на членот 1 од Протоколот број. 1 од

Конвенцијата е сумирана во *Eliseev and Ruski Elitni Klub* (цитиран погоре, § 32) и *Dagostin* (цитиран погоре, §§ 23-24).

19. Судот наведува и дека би морало да се претпостави дека лицето кое поседува одредени ствари има право на сопственост врз нив, се додека не се наведе доказ за спротивното (види *Ziaunys v. the Republic of Moldova*, бр. 42416/06, §§ 30-31, од 11 февруари 2014 година).

20. Осврнувајќи се на овој случај, Судот на почетокот забележува дека според признанието на апликантот пред домашните органи (види параграфи 7, 8 и 9 погоре) и доказите поднесени во постапката на домашно ниво и пред Судот, конфискуваните средства не му припаѓале нему, туку му припаѓале на Ф.Т., кој потпишал договор и ги добил средствата како заем од компанијата Ј. од Република Турција (види параграф 8 погоре).

21. Дополнително, бидејќи апликантот никогаш не тврдел дека средствата му припаѓале лично нему, самиот факт дека парите биле одземени од него, не е доволен за да може да се утврди дека тој имал „сопственост“ врз средствата за целите на членот 1 од Протокол број 1 од Конвенцијата (види *Eliseev and Ruski Elitni Klub*, цитиран погоре, §§ 34 и 35, и *Dagostin*, цитиран погоре, § 24).

22. Според тоа, апликацијата е некомпатибилна *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата во согласност со членот 35 § 3 (а) и мора да биде отфрлена во согласност со членот 35 § 4.

Од овие причини, Судот, едногласно,

Ja прогласува апликацијата за недозволена.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 18 ноември 2021 година.

Martina Keller
Заменик секретар

Mārtiņš Mits
Претседател

Граѓанска област

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Број 0901-185/2
Скопје, 3.12.2021

До
Собрание на Република Северна Македонија
Уставен суд на Република Северна Македонија
Врховен суд на Република Северна Македонија
Апелационен суд Скопје
Апелационен суд Битола
Апелационен суд Гостивар
Апелационен суд Штип
Основен граѓански суд Скопје
Основен кривичен суд Скопје
Виш управен суд
Управен суд
Судски совет на Република Северна Македонија
Јавно обвинителство на Република Северна Македонија
Вишо јавно обвинителство Скопје
Вишо јавно обвинителство Битола
Вишо јавно обвинителство Гостивар
Вишо јавно обвинителство Штип
Основно јавно обвинителство Скопје
Народен правобранител на Република Северна Македонија
Државно правобранителство на Република Северна Македонија
Адвокатска комора на Република Северна Македонија
Академија за судии и јавни обвинители на Република Северна Македонија
Здружение на судии на Република Северна Македонија
Здружение на јавни обвинители на Република Северна Македонија
Министерство за правда

ПРЕДМЕТ: Незири против Северна Македонија А.бр. 55347/17, одлука на ЕСЧП објавена на 9.9.2021 година

Почитувани,

Согласно обврската од членот 22 од Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права („Службен весник“ број 67/2009 и 43/2014), Ве известуваме дека

1

Биро за застапување на
Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Ул. „Димитрие Чуповски“ бр. 9, Скопје +389 2 3109 784
Република Северна Македонија biroescp.gov.mk

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Европскиот суд за човекови права (во понатамошниот текст: ЕСЧП, Судот) на 9 септември 2021 година објави дека донел одлука за предметот Незири против Северна Македонија А.бр. 55347/17 со која ја отфрли апликацијата на апликантот со образложение дека апликантот не можел да тврди дека бил жртва во врска со жалбените наводи кои ги навел во неговата апликација за повреда на правото на сопственост гарантирано со членот 1 од Протоколот број 1 од Европската конвенција за човекови права (во понатамошниот текст: Конвенцијата, ЕКЧП).

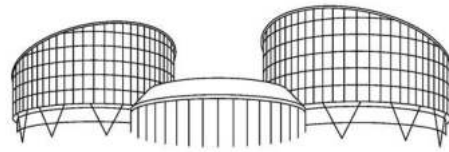
Имено, откако апликантот бил сопрен од страна на царински службеници во Р. Северна Македонија кај граничниот премин со Косово, при извршениот надзор му биле запленети 12.300 евра што ги носел во себе бидејќи имал законска обврска да ги пријави со оглед дека го надминувале законскиот лимит кој можел да се изнесе надвор од државата без да биде пријавен. Понатаму, во текот на домашната постапка во врска со одземањето на паричните средства, како и во постапката пред ЕСЧП, апликантот не доставил докази дека паричните средства биле во негова сопственост, туку напротив изјавил и поднел доказ дека сопственици биле неговиот вујко и трето лице.

Со оглед на горенаведеното, спорните жалбени наводи против тужената држава не се однесувале на повреда на правото на сопственост на апликантот, туку на имотот на други лица, што укажува на фактот дека апликантот немал активна легитимација во постапката пред ЕСЧП, поради што Судот во својата одлука утврди дека, согласно одредбите од член 35 став 3 (а) од Конвенцијата, апликацијата била недопуштена *ratione personae*.

Со оглед на фактот дека е донесена од страна на Совет во состав од тројца судии, одлуката стана правосилна на денот на нејзиното објавување.

в.д. Директор на Бирото за застапување
на Р. Северна Македонија пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Цонова

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Апликација бр. 55347/17
Бесим НЕЗИРИ
против Северна Македонија

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседајќи на 8 јули 2021 година во Совет составен од:

Stéphanie Mourou-Vikström, Претседател,

Jovan Ilievski,

Arnfinn Bårdsen, судии,

и *Martina Keller, заменик секретар на одделот,*

Имајќи ја предвид горенаведената апликација поднесена на 26 јуни 2017 година,

Имајќи ги предвид произнесувањата поднесени од тужената Влада и произнесувањата поднесени како одговор од страна на апликантите, По нивното разгледување, одлучи како што следува:

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

1. Апликантот, г. Бесим Незири, е Македонец/државјанин на Република Северна Македонија, кој е роден во 1976 година и живее во Скопје. Тој беше застапуван пред Судот од г. В. Ангелов, адвокат кој работи во Скопје.

2. Владата на Република Северна Македонија („Владата“) беше застапувана од нејзиниот Владин агент, г-а Д. Џонова.

3. Фактите во овој случај, како што се поднесени од странките, може да се сумираат како што следи.

4. На 19 март 2014 година, апликантот бил сопрен од царински службеници на тужената држава на граничниот премин со Косово.¹

¹ Референцата Косово, без разлика дали станува збор за неговата територија, институциите или населението, ќе се разгледува во согласност со Резолуцијата 1244

Откако апликантот изјавил дека нема што да пријави, царинските службеници започнале да го пребаруваат неговиот автомобил. На прашањето дали поседува пари во странска валута, апликантот одговорил дека има 14.300 евра.

5. Царинските службеници привремено заплениле 12.300 евра како сума која што го надминувала законскиот лимит на странска валута кој што бил дозволен да се изнесува од тужената држава без да биде пријавен на царинските органи. Извештајот изготвен на местото на настанот покажува дека апликантот ги известил царинските службеници дека парите ги позајмил од неговиот вујко за да купи стан во Приштина. На истиот датум, граничната царинска канцеларија на апликантот му изрекла парична казна за сторен прекршок, во износ од 1.500 евра.

6. На 20 март 2014 година, царинските органи покренале административна прекршочна постапка против апликантот пред Комисијата за одлучување по прекршоци при Царинската управа („Комисијата“). За време на постапката, апликантот поднел писмени изјави напишани од неговиот вујко и од трето лице, заверени кај нотар, со кои се потврдува дека конфискуваната сума му припаѓала на неговиот вујко и на трето лице (уделот на третото лице бил одреден еквивалентно на приближно 4.300 евра). Тој, исто така, поднел и преддоговор за купопродажба на станот во Приштина, во кој неговиот татко бил назначен како купувач.

7. На 22 август 2014 година, Комисијата го прогласила апликантот за виновен за сторен прекршок и му изрекла глоба во износ од 1.500 евра. Комисијата, исто така, како превентивна мерка, наредила конфискација на 12.300 евра во согласност со член 57 став 2 од Законот за девизно работење, кој предвидувал конфискација на предмети што се дел или се приходи од административен прекршок. Апликантот ја оспорил таа одлука со тужбено барање пред Управниот суд.

8. На 23 декември 2015 година, Управниот суд го прифатил тужбеното барање на апликантот и ја поништил одлуката на Комисијата. Тој оценил дека казната била изречена во согласност со законот. Што се однесува до мерката за конфискација, судот утврдил дека Комисијата не објаснила зошто делумната конфискација, како посебна мерка предвидена со Законот за девизно работење, не можела да се изрече во случајот на апликантот.

9. На 21 февруари 2017 година, по жалбата поднесена од страна на Јавниот правобранител, Вишиот управен суд ја поништил пресудата на Управниот суд и го потврдил решението на Комисијата, потврдувајќи ги причините наведени во неа. Судот повторил дека законска обврска на апликантот била да ги пријави конфискуваните пари. Судот, исто

на Советот за безбедност на Обединетите нации, без да се наруши статусот на Косово.

така, оценил дека апликантот не доставил никакви докази за да ја докаже својата сопственост врз конфискуваната сума. На 26 април 2017 година, пресудата му била доставена на апликантот.

ЖАЛБЕНИ НАВОДИ

10. Апликантот се жалеше дека конфискацијата на 12.300 евра го повредила неговото право на сопственост. Тој своите жалбени наводи ги заснова на член 1 од Протоколот број 1 на Конвенцијата, кој гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање во својот имот. Никој не смее да биде лишен од сопственоста, освен кога станува збор за јавен интерес и под услови предвидени со законот и општите принципи на меѓународното право.

Меѓутоа, претходните одредби, на било кој начин нема да го нарушат правото на една држава да ги спроведува законите што ги смета за неопходни за контрола на користењето на имотот, во согласност со општиот интерес или да обезбеди плаќање даноци или други придонеси или казни.“

ПРАВО

А. Поднесоци на странките

11. Владата тврдеше, *inter alia*, дека апликантот, ниту изјавил, ниту пак докажал дека конфискуваната сума му припаѓала на него. Напротив, во домашната постапка, тој изјавил дека средствата за кои станува збор им припаѓале на други лица. Според тоа, тој не можел да се смета за жртва во постапката за која што се жалел.

12. Апликантот тврдеше дека имал право да располага со предметните пари, пари врз кои *de facto* имал владение. Во овој случај ништо не сугерирало дека парите биле со криминално потекло. Покрај тоа, тој немал никакво криминално досие и никогаш не бил обвинет за било какво кривично дело во врска со настаните од 19 март 2014 година. Наредбата за конфискација на парите била непотребна и, соодветно на тоа, спротивна на член 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенција.

Б. Проценка на Судот

13. Судот повторува дека, согласно членот 34 од Конвенцијата, апликантот мора да исполнува два услови: тој или таа мора да спаѓаат во една од категориите подносителите споменати во истиот член и мора да бидат во можност да докажат дека тој или таа биле жртви на повреда на Конвенцијата (види *Vallianatos and Others v. Greece [GC]*, бр. 29381/09 и 32684/09, § 47, ECHR 2013 (извадоци)). Зборот „жртва“, во контекст на членот 34, означува лице или лица директно или индиректно погодени од наводната повреда (види *SARL du Parc d'Activités de Blotzheim v. France*, бр. 72377/01, § 20, 11 јули 2006).

14. Судот понатаму повторува, дека апликантот може да поднесе апликација за повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата само во однос на оспорените одлуки кои се поврзани со неговата „сопственост“ во смисла на оваа одредба (види *Von Maltzan and Others v. Germany (dec.) [GC]*, бр. 71916/01, 71917/01 и 10260/02, § 74(с), ECHR 2005-V, и спореди *Dagostin v. Croatia (dec.)*, бр. 67644/12, § 24, 23 мај 2017).

15. Во врска со ова, Судот на почетокот забележува дека, според признанието на самиот апликант пред домашните власти, како и заверените изјави доставени како докази во предметната домашна постапка, конфискуваната сума не му припаѓала на апликантот, туку му припаѓала на неговиот вујко и на трето лице. Врз основа на доказите доставени во тие постапки, конфискуваните пари требало да се искористат за купување стан во Приштина во име на таткото на апликантот, кој во прелиминарниот договор за купопродажба бил назначен како купувач (види став 6 погоре). Следствено на тоа, во однос на конфискацијата на 12.300 евра, предметниот налог не се однесувал на имотот на апликантот, туку на имотот на други лица. Како последица на тоа, во врска со налогот за конфискација, апликантот не можел да тврди дека бил жртва на наводна повреда на член 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата (споредете го *Dagostin*, цитиран погоре, § 25).

16. Според тоа, апликацијата е во спротивност *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата, во согласност на член 35 § 3 (а) и мора да биде отфрлена во согласност со член 35 § 4.

Од овие причини, Судот, едногласно,

Ја прогласува апликацијата за неоснована.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 9 септември 2021 година.

Martina Keller
Заменик секретар

Stéphanie Mourou-Vikström
Претседател

Република Северна Македонија
Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Бр. 0901-129/5
Скопје, 19.07.2021

ДО:

Собрание на Република Северна Македонија
Уставен суд на Република Северна Македонија
Апелационен суд Битола
Апелационен суд Гостивар
Апелационен суд Штип
Управен суд
Виш управен суд
Судски совет на Република Северна Македонија
Совет на јавни обвинители на Република Северна Македонија
Јавно обвинителство на Република Северна Македонија
Вишо јавно обвинителство Скопје
Вишо јавно обвинителство Битола
Вишо јавно обвинителство Гостивар
Вишо јавно обвинителство Штип
Министерство за правда
Државно правобранителство на Република Северна Македонија
Народен правобранител на Република Северна Македонија
Академија за судии и јавни обвинители на Република Северна Македонија
Адвокатска комора на Република Северна Македонија
Здружение на судии на Република Северна Македонија
Здружение на јавни обвинители на Република Северна Македонија

ПРЕДМЕТ: Проданов против Северна Македонија А.бр. 73087/12, пресуда на ЕСЧП од 10 јуни 2021 година

Почитувани,

Согласно обврската од членот 22 од Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права (Службен весник на РМ 16/2009 и 43/2014) Ве известуваме дека Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП/Судот) на 10 јуни 2021 година донесе пресуда во случајот *Проданов против Северна Македонија А.бр. 73087/12* во која констатираше повреда на членот 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП/Конвенцијата) во однос на правото на пристап до суд.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Во својата апликација, апликантот се жалеше дека немал пристап до Врховниот суд заради начинот на кој овој суд ги применил одредбите од Законот за парнична постапка и ја отфрлил ревизијата изјавена од него како недозволена *ratione valoris* и дека ваквото постапување било во спротивност на членот 6.

Имено, во 2000 година Г.П. поднел граѓанска тужба против апликантот пред Основниот суд во Гевгелија, барајќи признавање право на сопственост на дел од куќата која била во сопственост на апликантот во предметниот период и притоа ја одредил вредноста на спорот на 40.000 денари. Според Законот за парнична постапка, којшто во тоа време бил во сила, ревизија до Врховниот суд можело да се изјави само доколку вредноста на спорот го надминува износот од 1.000.000 денари. Во 2002 година Основниот суд во Гевгелија го прифатил тужбеното барање на Г.П. и пресудил против апликантот, што во 2003 година било потврдено од Апелациониот суд Скопје. Во декември 2003 година, постапувајќи по Барање за заштита на законитоста поднесено од јавниот обвинител, а на предлог на апликантот, Врховниот суд ги укинал пресудите на пониските судови и го вратил случајот на повторно одлучување. Во повторената постапка, во 2005 година апликантот поднел противтужба пред првостепениот суд против Г.П., барајќи утврдување ништовност на договорот за поклон врз основа на кој тужителот го засновал своето имотно барање во претходната постапка. Во противтужбата, апликантот ја одредил вредноста на спорот на 40.000 денари и двете постапки биле споени и во натамошниот тек се водела една постапка.

Од 29 декември 2005 година стапил на сила новиот Закон за граѓанска постапка кој бил применлив на предметите кои биле во првостепена постапка. Согласно новиот закон, ревизија до Врховниот суд можело да се изјави само доколку вредноста на спорот го надминува износот од 500.000 денари. Според преодните одредби на овој закон, постапките требало да бидат завршени во согласност со законот што бил на сила пред завршувањето на постапката во прв степен. На 24 јануари 2006 година, Граѓанскиот оддел на Апелациониот суд Скопје донел заклучок во врска со сите предмети кои биле во тек за кои се однесувал Законот од 2005 година, со инструкции пониските судови да им укажат на странките и да ги одложат претстојните рочишта за да им се овозможи да ги преземат сите потребни активности во врска со нивните побарувања. Во заклучокот било наведено дека на странките во сите тековни првостепени постапки ќе им биде дадена можност да ги подготват своите поднесоци во согласност со Законот од 2005 година.

На рочиштето одржано на 15 февруари 2006 година, првостепениот суд ги известил странките во случајот дека рочиштето закажано за 20 март 2006 година ќе се смета како подготвително рочиште во согласност со членот 33 од Законот од 2005 година. Апликантот

Република Северна Македонија
Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

на подготвителното рочиште побарал вредноста на спорот да се зголеми на 500.100 денари, а на барање на судијата, пред главната расправа платил дополнителни судски такси што соодветствуваат на зголемувањето на вредноста на спорот.

Првостепениот суд во 2009 година донел пресуда во корист на Г.П. и го одбил противтужбеното барање на апликантот. Во воведниот дел од таа пресуда како вредност на спорот бил наведен износ од 40.000 денари, но подоцна, на барање на апликантот, била извршена исправка на воведниот дел од пресудата, во делот на вредноста на спорот на 501.000 денари, со образложение дека износот којшто претходно бил наведен бил погрешен. Со пресуда од 2 септември 2010 година, во чиј воведен дел вредноста на спорот била определена на 40.000 денари, Апелациониот суд ја одбил жалбата на апликантот, а на барање на апликантот, на 9 декември 2010 година извршил исправка на воведниот дел од својата пресуда, со тоа што ја навел зголемената вредност на спорот.

Апликантот поднел барање за ревизија до Врховниот суд, кој на 17 мај 2012 година, ја отфрлил како недозволена *ratione valoris*. Врховниот суд заклучил дека вредноста на спорот, во пресудите на пониските судови била утврдена на 40.000 денари, била под законскиот праг од 500.000 денари утврден со Законот од 2005 година. Фактот дека вредноста на спорот била променета од страна на Апелациониот суд бил ирелевантен, бидејќи тоа зголемување било направено во погрешна фаза од постапката и не се однесувало на очигледна грешка при изготвувањето (види параграф 15 од пресудата).

При своето одлучување Судот утврди дека наодот на Врховниот суд дека вредноста на спорот е зголемена во постапката пред Апелациониот суд, што не е соодветна процедурална фаза за таква промена, е во спротивност со фактите на случајот, особено затоа што промената на вредноста на спорот се случила на подготвителното рочиште пред првостепениот суд. Врховниот суд не го спомнал тој факт во своето решение. Судот исто така утврди дека Врховниот суд не го навел својот став за тоа дали таквата промена во таа фаза од постапката била во согласност со законот или со нивната воспоставена пракса. Поради ова Судот утврди дека постои повреда на правото на пристап до суд загарантирано со членот 6 од Конвенцијата.

При своето одлучување за соодветен надомест за утврдената повреда, Судот сметаше дека со оглед на утврдената повреда на членот 6, најсоодветна мерка е повторувањето на спорната постапка согласно стандардите на Конвенцијата (види параграф 46 од пресудата). Судот на апликантот, односно на неговите наследници им досуди вкупен износ од 1 500 евра во однос на трошоци.

Република Северна Македонија
Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Бидејќи ЕСЧП во конкретниов случај пресудата ја донесе од страна на судски совет составен од тројца судии, таа стана правосилна со денот на нејзиното објавување, односно на 10 јуни 2021 година.

Со почит,

В.Д. Директор на Бирото за застапување
на РСМ пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Џонова

Прилог:

Пресуда на ЕСЧП од 10 јуни 2021 година во превод на македонски јазик

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ПРОДАНОВ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 73087/12)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

10 јуни 2021

Оваа пресуда е конечна, но може да биде предмет на уредувачка ревизија.

Во случајот Проданов против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Stéphanie Mourou-Vikström, *Претседател,*

Jovan Ilievski,

Arnfinn Bårdsen, *судии,* и

Martina Keller, *Заменик секретар на одделот,*

Имајќи ги предвид:

апликацијата (бр. 73087/12) против Република Северна Македонија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од г. Јован Проданов („апликантот“), Македонец/државјанин на Република Северна Македонија, на 14 ноември 2012 година;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи во врска со членот 6 став 1 од Конвенцијата и да се прогласи остатокот од апликацијата за недопуштен

и опсервациите на странките;

Заседавајќи на нејавна седница на 20 мај 2021 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Апликантот тврдеше дека немал пристап до Врховниот суд заради начинот на кој овој суд ги применил одредбите од Законот за парнична постапка и ја отфрлил ревизијата изјавена од него како недозволена *ratione valoris*. Апликантот се повика на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

ФАКТИ

2. Апликантот е роден во 1933 година. Тој беше застапуван пред Судот од г. Д. Ајцев, адвокат кој работи во Гевгелија. По смртта на апликантот на 29 јануари 2018 година, неговите син и ќерка, г. Г. Проданов и г-а С. Проданова, го информираа Судот за нивната желба да ја продолжат постапката наместо нивниот татко и го овластија г. Д. Ајцев да ги застапува во постапката пред Судот.

3. Владата беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Цонова.

4. Фактите за случајот, изнесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

5. На 6 ноември 2000 година Г.П. поднел граѓанска тужба против апликантот пред Основниот суд во Гевгелија („првостепениот суд“), барајќи признавање право на сопственост на дел од куќата која била во сопственост на апликантот во критичниот период. Тужителот ја одредил вредноста на спорот на 40.000 денари (еквивалентно на приближно 650 евра). Според Законот за парнична постапка, којшто во тоа време бил во сила, ревизија до Врховниот суд можело да се изјави само доколку вредноста на спорот го надминува износот од 1.000.000 денари (еквивалентно на приближно 16.260 евра).

6. На 31 декември 2002 година првостепениот суд го прифатил тужбеното барање на Г.П. и пресудил против апликантот. Пресудата била потврдена од Апелациониот суд во Скопје на 4 септември 2003 година.

7. На 17 декември 2003 година, по предлог на апликантот, јавниот обвинител поднел Барање за заштита на законитоста, кое Врховниот суд го прифатил. Ги укинал пресудите на пониските судови и го вратил предметот на повторно одлучување.

8. На 4 ноември 2005 година, апликантот, преку неговиот адвокат, поднел противтужба пред првостепениот суд против Г.П., барајќи утврдување ништовност на договорот за поклон врз основа на кој тужителот го засновал своето имотно барање во претходната постапка. Во противтужбата, апликантот ја определил вредноста на спорот на 40.000 денари. Двете постапки биле споени и во натамошниот тек се водела една постапка.

9. Од 29 декември 2005 година, новиот Закон за граѓанска постапка („Закон од 2005 година“, Службен весник бр. 79/2005) стапил во сила и станал применлив за сите предмети кои биле во првостепена постапка. Според Законот од 2005 година ревизија до Врховниот суд можело да се изјави само доколку вредноста на спорот го надминува износот од 500.000 денари (еквивалентно на приближно 8.130 евра). Според преодните одредби на Законот од 2005 година, постапките требало да бидат завршени во согласност со законот што бил на сила пред завршувањето на постапката во прв степен (види параграф 17 подолу).

10. На 24 јануари 2006 година, Граѓанскиот оддел на Апелациониот суд Скопје донел заклучок во врска со сите предмети кои биле во тек на кои бил применлив Законот од 2005 година, со инструкции пониските судови да им укажат на странките и да ги одложат претстојните рочишта за да им се овозможи да ги преземат сите потребни активности во врска со нивните побарувања. Во заклучокот било наведено дека на странките во сите тековни првостепени постапки ќе им биде дадена можност да ги подготват своите поднесоци во согласност со Законот од 2005 година.

ПРОДАНОВ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕСУДА

11. На рочиштето одржано на 15 февруари 2006 година, првостепениот суд ги известил странките во случајот, согласно заклучокот на Апелациониот суд, дека рочиштето закажано за 20 март 2006 година ќе се смета како подготвително рочиште во согласност со членот 33 од Законот од 2005 година (види параграф 16 подолу).

12. За време на подготвителното рочиште, апликантот побарал вредноста на спорот да се зголеми на 500.100 денари (еквивалентно на приближно 8.130 евра). Пред главната расправа на барање на судијата, апликантот платил дополнителни судски такси што соодветствуваат на зголемувањето на вредноста на спорот.

13. На 12 јануари 2009 година првостепениот суд донел пресуда во корист на Г.П. и го одбил противтужбеното барање на апликантот. Во воведниот дел од таа пресуда како вредност на спорот бил наведен износ од 40.000 денари. На 13 април 2009 година, на барање на апликантот, првостепениот суд извршил исправка на воведниот дел од својата пресуда, со тоа што вредноста на спорот ја исправил на износ од 501.000 денари, со образложение дека износот којшто претходно бил наведен бил грешка.

14. Со пресуда од 2 септември 2010 година, во чиј воведен дел вредноста на спорот била определена на 40.000 денари, Апелациониот суд ја одбил жалбата на апликантот. На барање на апликантот, на 9 декември 2010 година Апелациониот суд извршил исправка на воведниот дел од својата пресуда, со тоа што ја навел зголемената вредност на спорот.

15. На 17 мај 2012 година, Врховниот суд одлучил да ја отфрли ревизијата изјавена од апликантот како недозволена *ratione valoris*. Судот заклучил дека вредноста на спорот, кој, според него, во пресудите на пониските судови била утврдена на 40.000 денари, била под законскиот праг од 500.000 денари утврден со Законот од 2005 година. Фактот дека вредноста на спорот била променета од страна на Апелациониот суд бил ирелевантен, бидејќи тоа зголемување било направено во погрешна фаза од постапката и не се работело за очигледна грешка при изготвувањето. Релевантниот дел од решението гласи:

„Имајќи го предвид членот 33 од Законот за граѓанска постапка [2005], судот најдоцна на подготвителното рочиште, а ако подготвително рочиште не е одржано тогаш на главната расправа, пред почетокот на расправањето за главната работа, брзо и на погоден начин ќе ја провери точноста на означената вредност [на побарувањето]. Во овој случај ... релевантната вредност на предметот на спорот била променета со решение на Апелациониот суд од 9 декември 2010 година.“

РЕЛЕВАНТНА ПРАВНА РАМКА И ПРАКСА

А. Релевантна правна рамка

16. Согласно членот 33 (3) од Законот од 2005 година, ако е очигледно дека вредноста на предметот на спорот тужителот ја определил многу високо или многу ниско така што се поставува прашање за надлежноста, составот на судот или за правото на изјавување ревизија, судот најдоцна на подготвителното рочиште, а ако подготвително рочиште не е одржано, тогаш на главната расправа пред почетокот на расправањето за главната работа, брзо и на погоден начин ќе ја провери точноста на означената вредноста на спорот .

17. Според преодните одредби на законот од 2005 година (согласно, членовите 474 и 476), постапките требало да бидат завршени во согласност со законот што бил на сила кога била завршена постапката во прв степен.

18. Членот 400 од Законот од 2005 година предвидува можност за повторување на постапките за кои Судот утврдил повреда на Конвенцијата. Во повторувањето на постапката судовите се должни да ги почитуваат правните ставови изразени во конечната пресуда донесена од Судот.

Б. Пракса на Врховниот суд

19. Владата достави копии од пет конечни одлуки (Рев.2.бр.699/2014; Рев.2.бр. 1017/2010; Рев2.бр. 578/2012; Рев2.бр.295/2013; и Рев1.бр. 68/2014) донесени помеѓу ноември 2005 година и март 2015 година, во кои Врховниот суд ја отфрлил изјавената ревизија како неоснована *ratione valoris*, бидејќи вредноста на побарувањето определена од тужителите била утврдена во погрешна фаза од постапката. Врховниот суд заклучил дека вредноста на предметот означена во граѓанските тужби не може да се промени во погрешна фаза од постапката, по подготвителното рочиште или доколку не било одржано подготвително рочиште, на главната расправа пред испитувањето за основаноста на тужбеното барање.

ПРАВО

I. ПРИЛИМНАРНИ ПРАШАЊА

А. Еднострани декларација на Владата

1. Поднесоци на странките

20. Откако Владата беше известена за случајот и по неуспешните преговори за пријателско спогодување, на 26 август 2016 година, Владата достави еднострана декларација со која призна дека имало повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата и понуди на апликантот да му биде исплатена сума за надомест на каква било нематеријална штета заедно со сите трошоци. Владата побара Судот да ја отстрани апликацијата од листата на предмети согласно членот 37 став 1 од Конвенцијата.

21. На 13 октомври 2016 година, апликантот поднесе приговор во однос на отстранувањето на апликацијата, тврдејќи дека според домашното законодавство, едностраната декларација од Владата, за разлика од пресуда донесена од Судот со која се утврдува повреда, не може да послужи како основа за повторување на постапката. Едностраната декларација на Владата не би довела до враќање на неговите права.

2. Оценка на Судот

22. Релевантните општи принципи за еднострани декларации се сумирани во *Jeronovič v. Latvia* ([GC], бр. 44898/10, §§ 64-70, 5 јули 2016 година); *Aviakompanija A.T.I., ZAT v. Ukraine* (бр. 1006/07, §§ 27-33, 5 октомври 2017 година); и *Romić and Others v. Croatia* (бр. 22238/13 и 6 други, §§ 83-85, 14 мај 2020 година).

23. Судот утврди дека членот 400 од Законот од 2005 година (види параграф 18 погоре) предвидува можност за повторување на постапката, врз основа на конечна пресуда донесена од Судот со која се утврдува повреда на Конвенцијата. Судот не беше известен дека Законот од 2005 година или кој било друг важечки правен акт, содржи одредба што дозволува повторување на граѓанска постапка врз основа на одлука на Судот за отстранување на апликацијата од листата на предмети, по изразена еднострана декларација на Владата. Во врска со ова, Судот утврди дека членот 82 од Законот за управни спорови од 2020 година (Службен весник бр. 96/2019) предвидува таква можност во врска со управните постапки. Понатаму, Владата не презентираше никаков пример на домашна судска пракса дека според домашното право што е сега во сила, граѓанската постапка може да биде повторена во случај Судот да прифати еднострана декларација на Владата и да ја отстрани апликацијата од листата на случаи.

24. Затоа, Судот утврди дека не може да се каже со доволен степен на сигурност дека постапката за повторување на граѓанска постапка ќе биде достапна, доколку Судот ја прифати едностраната декларација на Владата и да ја отстрани апликацијата од листата на случаи (види *Romić and Others*, цитиран погоре, § 85).

25. Од горенаведените причини, Судот не може да утврди дека повеќе не е оправдано да го продолжи разгледувањето на апликацијата. Покрај тоа, почитувањето на човековите права, како што е дефинирано во Конвенцијата и нејзините Протоколи, бара Судот да го продолжи разгледувањето на случајот. Имено, случајот покренува прашања од општ интерес, што се однесува на пропорционалноста на ограничувањето на правото на апликантот за пристап до суд кога се применува прагот на *ratione valoris*, што оди подалеку од фактите во овој случај. Барањето на Владата апликацијата да биде тргната од листата на предмети согласно членот 37 од Конвенцијата, мора да биде отфрлено (*ibid.*, § 87).

Б. *Locus standi*

1. Поднесоци на странките

26. Владата тврдеше дека синот и ќерката на апликантот, кои го известиле Судот за нивната желба да ја продолжат апликацијата наместо татко им (види параграф 2 погоре), немаат *locus standi* да ја продолжат постапката по апликацијата бидејќи не успеале да го докажат својот статус на правни наследници на апликантот со одлука на суд.

27. Синот и ќерката на апликантот го оспорија приговорот на Владата, тврдејќи дека, поради тоа што нивниот татко не поседувал никаков имот, тие не можеле да достават одлука за наследство. Наместо тоа, синот и ќерката на апликантот доставиле писмена изјава заверена од нотар со која се потврдува дека тие се наследници на апликантот.

2. Оценка на Судот

28. Судот истакува дека во голем број случаи кога апликантот починал за време на постапката, ја зел предвид желбата изразена од наследниците или блиските роднини да ја продолжат постапката (види, меѓу другите, *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmporeanu v. Romania* [GC] бр. 47848/08, § 97, ЕКЧП 2014 и упатувањата наведени во таа пресуда; *Petrović v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 30721/15, § 15, 22 јуни 2017 година и *López Ribalda and Others v. Spain* [GC], бр. 1874/13 и 8567/13, § 73, 17 октомври 2019 година).

29. Во конкретниот случај, Судот утврди дека наследниците на апликантот може да имаат доволен интерес за понатамошно разгледување на апликацијата и ја признава нивната легитимација да постапуваат наместо него (види *Petrović*, цитиран погоре, § 16).

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 6 § 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

30. Апликантот се жалеше врз основа на членот 6 § 1 од Конвенцијата дека немал пристап до Врховниот суд заради начинот на кој тој суд ги толкувал и применил законските одредби во врска со вредноста на спорот. Членот 6 § 1 од Конвенцијата, во релевантниот дел, гласи:

„При утврдувањето на неговите граѓански права и обврски ... секој има право на правично ... судење ... од страна на ... со закон воспоставен суд ...“

A. Допуштеност

31. Владата не истакна никакви приговори за допуштеноста на овие жалбени наводи.

32. Судот забележува дека апликацијата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, забележува дека таа не е недопуштена по било какви други основи. Затоа, мора да се прогласи за допуштена.

B. Основаност

1. Поднесоци на странките

(а) Апликантот

33. Апликантот тврдеше дека заклучокот на Апелациониот суд имал за цел да ја ублажи правната несигурност создадена со преодните одредби на Законот од 2005 година (види параграф 10 погоре). Откако ја утврдил вредноста на спорот на подготвителното рочиште на 20 март 2006 година, тој се придржувал на Законот од 2005 година (види параграфи 11 и 12 погоре). Првостепениот и второстепениот суд ја прифатиле и потврдиле зголемената вредност на предметот на спорот.

34. Апликантот понатаму тврдеше дека праксата на Врховниот суд на која Владата се повикувала, не била релевантна за овој случај, а се однесувала на примената на преодните одредби на Законот од 2005 година во тековни случаи, во согласност со заклучокот усвоен од Апелациониот суд. Тој посочи дека ниту едно од одлуките на кои се повикува Владата не е релевантно за неговиот случај, бидејќи тој ја зголемил вредноста на предметот на спорот во соодветната фаза од постапката, односно на подготвителното рочиште.

(б) Влада

35. Владата тврдеше дека отфрлањето на ревизијата изјавена од апликантот, не го нарушило неговото право на пристап до суд, бидејќи неговиот предмет во делот на основаноста бил разгледан на од страна на две судски инстанции. Според Владата, решението на Врховниот суд

било законско и ја следело добро воспоставената пракса на тој суд, за која апликантот, застапуван од адвокат, требало да биде свесен (види параграф 19 погоре)

36. Владата тврдеше дека апликантот ја сменил вредноста на тужбеното барање во фаза од постапката кога, според релевантниот закон и воспоставената пракса на Врховниот суд, такво постапување повеќе не било можно. Во врска со ова, Владата се повика на противтужбата на апликантот од 4 ноември 2005 година, во која вредноста на спорот била утврдена на 40.000 денари (види параграф 8 погоре). Според Владата, со оглед на воспоставената пракса на Врховниот суд во врска со ова прашање, прифаќањето на поинаков став во овој случај би ја поткопало правната сигурност.

2. Оценка на Судот

37. Општите принципи во врска со правото на пристап до суд се утврдени во *Nait-Liman v. Switzerland* ([GC], бр. 51357/07, §§ 112-16, 15 март 2018 година). Принципите што се однесуваат конкретно на ограничувањата *ratione valoris* за пристап до суд беа исто така утврдени и во *Zubac v. Croatia* ([GC], бр. 40160/12, §§ 80-85, 5 април 2018 година).

38. Судот забележува дека, да се има законски праг за вредноста на спорот при изразување на ревизија до Врховниот суд е легитимно и разумно процесно барање (види, на пример, *Jovanović v. Serbia*, бр. 32299/08, §48, 2 октомври 2012 година). Понатаму, Судот смета дека одбивањето на Врховниот суд, врз основа на законските одредби што ја регулираат неговата надлежност, да ја испита допуштеноста на ревизијата поднесена од апликантот *ratione valoris*, претставува мешање во правото на апликантот на пристап до суд.

39. Во *Zubac* (цитиран погоре, §§ 110-25), беа испитани следниве елементи за да се утврди дали ограничувањето на правото на пристап до суд било пропорционално: (i) предвидливоста на ограничувањето; (ii) која страна треба да сноси негативни последици од грешките направени во текот на постапката; и (iii) дали може да се каже дека ограничувањето вклучува „прекумерен формализам“.

40. Во конкретниот случај, по укинувањето (види параграф 7 погоре) на пресудите на пониските судови од страна на Врховниот суд во врска со барањето на Г.П., апликантот за прв пат поднел противтужба, постапката по која се споила со постапката што тогаш била во тек. Постапката требала да се спроведе согласно Законот од 2005 година, кој станал применлив во меѓувреме, бидејќи постапката по предметот, особено по новото барање на апликантот, била во тек пред првостепениот суд (види параграфи 8 и 9 погоре). Се чини дека тоа било во согласност со членовите 474 и 476 од Законот од 2005

година (види параграф 17 погоре), како што било потврдено во заклучокот на Апелациониот суд (види параграф 10 погоре). Врховниот суд не одлучил поинаку. Потпирајќи се на тој заклучок, првостепениот суд одржал подготвително рочиште на кое апликантот ја зголемил вредноста на спорот на 500.100 денари, што било над законскиот праг утврден во Законот од 2005 година (види параграф 12 погоре). Имајќи го предвид членот 33 од Законот од 2005 година, со кој се регулира утврдувањето на вредноста на спорот (види параграф 16 погоре), според мислењето на Судот, ваквото зголемување не изгледа како неразумен процедурален чекор од страна на апликантот (види, спротивно, *Zubac*, цитиран погоре, § 121 и, особено, *Doo Vio-Mark-In Insolvency v. North Macedonia* (одлука), бр. 50520/15, § 20, 11 јули 2019 година). И првостепениот и второстепениот суд ја прифатиле зголемената вредност на спорот од барањето на апликантот во своите решенија за исправка (види параграфи 13 и 14 погоре). Апликантот исто така платил повисоки судски такси што одговараат на зголемената вредност на спорот (види параграф 12 погоре).

41. Во тие околности, Врховниот суд ја отфрлил изјавената ревизија од апликантот како недозволена *ratione valoris*, сметајќи дека вредноста на релевантниот спор изнесува 40.000 денари, како што посочил апликантот во неговата противтужба (види параграф 8 погоре). Оваа вредност е под законскиот праг од 500.000 денари (види параграф 9 погоре). Иако Врховниот суд се повика на членот 33 од Законот од 2005 година (види параграф 15 погоре), тој сепак утврдил дека вредноста на спорот е зголемена во постапката пред Апелациониот суд, што не е соодветна процедурална фаза за таква промена. Според Судот, ваквиот наод е во спротивност со фактите на случајот наведени во параграф 12 погоре, особено затоа што промената на вредноста на спорот се случила на подготвителното рочиште пред првостепениот суд. Врховниот суд не го спомнал тој факт. Што е уште поважно, тој не го навел својот став за тоа дали таквата промена во таа фаза од постапката била во согласност со законот или со нивната воспоставена пракса. Во однос на последното, Судот не смета дека судската пракса доставена од Владата е релевантна за овој случај кој се однесува на промена на вредноста на спорот на подготвителното рочиште одржано во постапка која била во тек и во врска со ново барање во однос на кое претходно не било одржано такво рочиште, ниту, пак, таа судска пракса се однесува на примена на преодните одредби од Законот од 2005 година на првостепени постапки кои биле во тек. Во вакви околности, не може да се каже дека апликантот и неговиот адвокат требало да утврдат дека измената на вредноста на спорот на подготвителното рочиште немала да биде земена предвид за целите на пристап до Врховниот суд (види, спротивно, *Zubac*, цитиран погоре, § 111).

42. Според тоа, има повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 НА КОНВЕНЦИЈАТА

43. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Доколку Судот утврди дека има повреда на Конвенцијата или нејзините Протоколи, и ако домашното право на засегнатата Висока договорна страна дозволува да се изврши само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот, ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обештетување.“

A. Штета

44. Апликантот побарал 6.000 евра во врска со нематеријалната штета.

45. Владата навела дека барањето на апликантот е прекумерно и неосновано.

46. Судот повторува дека најсоодветната форма на обештетување во случаи кога ќе утврди дека апликантот немал пристап до суд, спротивно на членот 6 став 1 од Конвенцијата би била, по правило, повторување на постапката во догледно време и повторно разгледување на случајот во согласност со сите барања за правично судење (види, на пример, *Lungoci v. Romania*, бр. 62710/00, § 56, 26 јануари 2006 година; *Yanakiev v. Bulgaria*, бр. 40476 / 98, § 90, 10 август 2006 година и *Lesjak v. Croatia*, бр. 25904/06, § 54, 18 февруари 2010 година). Во врска со ова, Судот утврди дека, согласно членот 400 од Законот од 2005 година, апликантот може да побара повторување на постапката за која Судот утврдил повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

B. Трошоци

47. Апликантот побара 2.920 евра за трошоци направени пред Судот.

48. Владата го оспори ова барање како прекумерно.

49. Според судската пракса на Судот, апликантот има право на надомест на трошоци само доколку се покаже дека тие биле реално направени и неопходни и се разумни во однос на износот (види *Fernandes de Oliveira v. Portugal* [GC], бр. 78103/14, § 148, 31 јануари 2019 година). Во овој случај, имајќи ги предвид документите кои му се на располагање и горенаведените критериуми, Судот смета дека е разумно да се досуди сума од 1.500 евра за трошоци направени во постапката пред Судот, плус кој било данок што може да му се наплати на апликантот.

В. Затезна камата

50. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Го отфрли* барањето на Владата да ја отстрани апликацијата од листата на предмети.
2. *Одлучи* дека наследниците на апликантот можат да ја продолжат постапката во негово име;
3. *Ја прогласи* апликацијата за допуштена;
4. *Одлучи* дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во врска со повредата на правото на апликантот за пристап до суд поради отфрлањето на изјавената ревизија од Врховниот суд како недозволена *ratione valoris*;
5. *Одлучи*
 - (а) дека тужената држава треба да му плати на апликантот, во рок од три месеци, 1.500 евра (илјада и петстотини евра), плус секој данок што може да му биде наплатен на апликантот, на име трошоци, конвертирани во националната валута на државата согласно курсот применлив на денот на денот на исплата;
 - (б) дека од истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се плати камата на горенаведениот износ по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна Банка во периодот на доцнење плус три процентни поени;
6. *Го одби* остатокот од барањето на апликантот за правичен надомест.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 10 јуни 2021 година, согласно членот 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Martina Keller
Заменик-секретар

Stéphanie Mourou-Vikström
Претседател

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Број 0901-62/6
Скопје, 19.7.2021

До
Собрание на Република Северна Македонија
Уставен суд на Република Северна Македонија
Апелационен суд Битола
Апелационен суд Гостивар
Апелационен суд Штип
Основен кривичен суд Скопје
Виш управен суд
Управен суд
Судски совет на Република Северна Македонија
Јавно обвинителство на Република Северна Македонија
Вишо јавно обвинителство Скопје
Вишо јавно обвинителство Битола
Вишо јавно обвинителство Гостивар
Вишо јавно обвинителство Штип
Основно јавно обвинителство Скопје
Народен правобранител на Република Северна Македонија
Адвокатска комора на Република Северна Македонија
Академија за судии и јавни обвинители на Република Северна Македонија
Здружение на судии на Република Северна Македонија
Здружение на јавни обвинители на Република Северна Македонија
Министерство за правда

ПРЕДМЕТ: Стоименовиќ и Милошевиќ против Северна Македонија А.бр. 59842/14, пресуда на ЕСЧП од 25 март 2021 година

Почитувани,

Согласно обврската од членот 22 од Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права („Службен весник“ број 67/2009 и 43/2014), Ве известуваме дека Европскиот суд за човекови права (во понатамошниот текст: ЕСЧП, Судот) на 25 март 2021 година донесе пресуда во случајот Стоименовиќ и Милошевиќ против Северна Македонија А.бр. 59842/14 во која констатираше повреда на членот 6 став 1 од Европската конвенција за основните човекови права и слободи (во понатамошниот текст: ЕКЧП, Конвенцијата), кој го гарантира правото на непристрасно и правично судење, а одлучи дека нема потреба да се испитуваат жалбените наводи во однос

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

на повреда на правото на сопственост согласно членот 1 од Протоколот број 1 од Конвенцијата. Пресудата стана правосилна на 25 јуни 2021 година¹.

Факти на случајот

Апликацијата била поднесена до ЕСЧП по смртта на г-а Б.С. која била странка во постапките во врска со кои е поднесена апликацијата, од страна на нејзините син и внук. Судот одлучи апликацијата да продолжи само во однос на првиот апликант Н.С. (синот на починатата), додека во однос на вториот апликант М.М. (внукот на починатата), Судот утврди дека апликацијата е некомпатибилна *ratione personae* согласно членот 35 став 3 (а) од Конвенцијата бидејќи внукот не е директен наследник на починатата.

Имено, на 12 април 2007 година била донесена кривична пресуда против апликантот и неговата мајка г-а Б.С., која на 26 февруари 2008 година била потврдена од страна на Апелациониот суд Скопје кој одлучувал во совет чиј член била и судијата М.С. На 3 декември 2009 година Врховниот суд ги потврдил првостепената и второстепената пресуда.

Во меѓувреме, на 17 јули 2008 година, г-а Б.С. поднела тужбено барање до Основниот граѓански суд Скопје за враќање на заем даден на повеќе лица согласно два договори заверени од страна на апликантот во својство на нотар. На 1 јули 2010 година, била поднесена граѓанска тужба против г-а Б.С. барајќи истите договори за заем да бидат прогласени за ништовни, со образложение дека се слични на договорите кои претходно биле предмет на оценка во гореспоменатата кривична постапка против г-а Б.С. и нејзиниот син. Предметите биле споени. На 12 септември 2011 година, Основниот граѓански суд Скопје донел одлука со која го одбил тужбеното барање на г-а Б.С., потпирајќи се, меѓу другото, на наодите на кривичните судови и изјави од сведоци од таа кривична постапка, а договорите за заем врз основа на кои г-а Б.С. барала враќање на парите, ги поништил. По поднесена жалба од страна на г-а Б.С., на 25 април 2012 година, Апелациониот суд ја потврдил првостепената пресуда исто така користејќи ги наодите во однос на кривичната одговорност на г-а Б.С. како клучен доказ за причините за донесената одлука, без оглед на тоа што се работело за слични, но не и идентични договори за заем. Бидејќи во меѓувреме г-а Б.С. починала, нејзиниот правен застапник до Врховниот суд изјавил ревизија во нејзино име. На 26 декември 2013 година, Врховниот суд кој на нејавна седница одлучувал во совет од 5 судии меѓу кои и судијата М.С. (која претходно била дел од составот на судии кои одлучиле во второстепената кривична постапка против г-а Б.С. и првиот апликант), ја одбил изјавената ревизија против второстепената пресуда. Во тој период, судијата М.С. била судија во Одделот за судење во разумен рок, а само за постапката против г-а Б.С. била прераспределена во советот на Одделот за граѓански дела.

¹ Согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, со оглед дека ЕСЧП ја донесе предметната пресуда во судска формација од седум судии, пресудата стана правосилна по истекот на три месеци од денот на нејзиното донесување.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија пред Европскиот суд за човекови права

Жалбени наводи пред Судот

Жалбените наводи се однесуваат на тоа дека не бил исполнет објективниот тест на непристрасност бидејќи имало основ за сомнежи за постоење на пристрасно одлучување од страна на судијата која била дел од составот на советот на Апелациониот суд кој одлучувал за основаноста на кривичен предмет против апликантот и неговата мајка, а подоцна истата била и дел од советот на Врховниот суд кој одлучил во граѓанска постапка против мајката на апликантот, со оглед дека веќе имала оформено мислење во кривичниот предмет.

Оценка и образложение на Судот

Судот утврди дека со оглед на фактот што апликантот не можел да знае дека конкретниот судија ќе постапува по предметот, па оттука да бара изземање, а неспорно и во кривичната второстепена постапка и во граѓанската постапка по изјавената ревизија пред Врховниот суд одлучувала судијата М.С., таа имала обврска да го извести претседателот на Врховниот суд за постоечките околности поради кои требала да побара изземање согласно домашните законски одредби. Земајќи ја предвид тајноста на советувањето, не може да се знае влијанието кое судијата наводно го имала врз останатите членови на советот, а останало и нејасно зошто било неопходно токму таа да биде дел од советот кој одлучувал во спорната граѓанска постапка, со оглед дека таа била распределена за судија во Одделот за судење во разумен рок.

Со оглед на специфичните околности во конкретниот случај, Судот смета дека *не бил исполнет потребниот стандард според објективниот тест за непристрасност*, за да може да се смета дека не било повредено правото на непристрасно и правично судење. Според тоа, Судот утврди дека постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

Правичен надомест

Судот ги отфрли барањата на апликантот во врска со материјалната штета, повикувајќи се на неговите наоди дека не постои каузална врска помеѓу жалбените наводи за повреда на членот 6 став 1 од ЕКЧП и наводната материјална штета. Соодветно на тоа, не може да се претпостави каков би бил исходот од граѓанската постапка доколку не била сторена повредата од страна на домашните судови.

Во оваа смисла, Судот забележа дека Законот за парнична постапка предвидува можност за повторување на постапката кога ЕСЧП одлучил со пресуда дека судската одлука или постапка која претходела била во спротивност со основните човекови права или слободи на странката.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Имајќи ги предвид наведените констатации, најсоодветна форма на надомест на штета би било повторување на граѓанската постапка, доколку истото биде побарано од страна на апликантот.

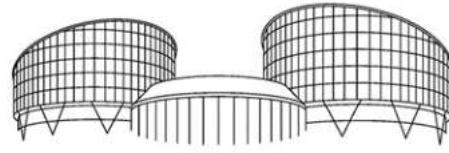
Со оглед на околностите, Судот во делот на правичното обештетување утврди постоење на нематеријална штета и одлучи дека државата треба на апликантот да му исплати износ од 2.500 евра за претрпената нематеријална штета и 250 евра за трошоци.

в.д. Директор на Бирото за застапување
на Р. Северна Македонија пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Џонова

Прилог:

Пресуда на ЕСЧП од 25 март 2021 година, во превод на македонски јазик

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

**СЛУЧАЈ СТОИМЕНОВИЌ И МИЛОШЕВИЌ против СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

(Апликација бр. 59842/14)

ПРЕСУДА

Член 6 став 1 (граѓански аспект) • Непристрасен суд • Отсуство на непристрасност на судија на Врховниот суд кој претходно бил дел од советот од пет судии во кривична постапка, а подоцна и дел од советот кој одлучувал во последователна граѓанска постапка која била тесно поврзана со кривичната постапка • Пропуст на судијата должно да го извести претседателот на судот за случајот во последователната граѓанската постапка • Тајноста на советувањето го оневозможило утврдувањето на реалното влијание на судијата во граѓанската постапка

СТРАЗБУР

25 март 2021

ПРАВОСИЛНА

25 јуни 2021

Оваа пресуда стана правосилна согласно член 44 § 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Стоименовиќ и Милошевиќ против Северна Македонија,
Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во Совет

составен од:

Síofra O’Leary, *Претседател,*

Mārtiņš Mits,

Ganna Yudkivska, *судии*

Tim Eicke, *ad hoc судија*

Lātif Hüseyinov,

Ivana Jelić

Mattias Guyomar, *судии,*

и Martina Keller, *Заменик секретар на одделот,*

Имајќи ги предвид:

апликацијата (бр.59842/14) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од двајца Македонци/граѓани на Република Северна Македонија, г. Никола Стоименовиќ („првиот апликант“) и г. Марко Милошевиќ („вториот апликант“, заедно „апликантите“), на 25 август 2014 година;

одлуката да се извести Владата на Република Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи за наводното отсуство на непристрасност во составот на Врховниот суд во граѓанска постапка и наводна повреда на имотните права на апликантите и да се прогласи за недопуштен остатокот на апликацијата;

поднесоците на странките;

Имајќи предвид дека Јован Илиевски, судија избран во однос на Северна Македонија, се иззема од случајот (Правило 28 од Деловникот на Судот), на 4 февруари 2021 година Претседателот на Советот одлучи да го назначи Tim Eicke да заседава како *ad hoc* судија (член 24 § 6 од Конвенцијата и Правило 29 од Деловникот на Судот);

Заседавајќи на нејавна седница, на 16 февруари 2021 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на 3 март 2021 година:

ВОВЕД

1. Апликацијата се однесува, пред сè, на жалбени наводи за повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата поради наводно отсуство на непристрасност на Врховниот суд, во чиј состав во граѓанската постапка бил вклучен и судија кој претходно учествувал како судија во Апелациониот суд во тесно поврзан кривичен предмет.

ФАКТИ

2. Апликантите биле родени во 1965 и 2005 година, соодветно и живеат во Скопје. Првиот апликант е татко на вториот апликант. Тие се син и внук, соодветно, на починатата Б.С., која била странка во кривичната и граѓанската

постапка опишани подолу (види параграфи 5 до 16 подолу). Апликантите беа застапувани од г. В. Трајковски, адвокат кој работи во Скопје.

3. Владата беше застапувана од нејзиниот агент, г. К. Богданов, подоцна наследен од сегашниот агент г-а Д. Џонова.

4. Фактите за случајот, поднесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

I. ПОЗАДИНА

5. На 9 февруари 2007 година бил поднесен обвинителен акт од Јавното обвинителство на Република Македонија – Одделение за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираните криминал и корупција против дваесет и едно лице, вклучувајќи го и првиот апликант, Б.С. и О.М., под обвинение за злоупотреба на службената положба и овластување, измама и перење пари. Случајот вклучувал, *inter alia*, нотари и владини функционери.

6. На 12 април 2007 Основниот суд Скопје I Скопје, како кривичен суд, ги осудил за кривични дела сторени при дејствување како дел од организирана група. Првиот апликант, кој бил нотар, бил осуден за злоупотреба на службената положба и овластување, измама и перење пари и му била изречена казна затвор во траење од четиринаесет години. Б.С. била осудена за перење пари и ѝ била изречена условна затворска казна. Тие биле прогласени за виновни, помеѓу другото, за перење пари преку фиктивни договори за заем кои што првиот апликант ги заверил во својство на нотар. Врз основа на овие договори, трети лица вршеле трансфери на сметката на Б.С. како исплата на фиктивните заеми; за овие трансфери било утврдено дека претставувале перење на пари. О.М. бил прогласен за виновен за склучување на фиктивни договори за заем со Б.С., со што учествувал во перењето на пари како што е опишано погоре. Другите сообвинети, вклучувајќи го и Г.М. (види параграф 10 подолу), исто така биле прогласени за виновни за перење на пари поради склучување слични фиктивни договори за заем. Обвинетите, вклучувајќи го и првиот апликант, Б.С. и О.М. ја обжалиле пресудата.

7. На 26 февруари 2008 година Апелациониот суд Скопје, заседавајќи во совет од пет судии, вклучително и судијата М.С., ја потврдил пресудата на понискиот суд. Го одбил барањето на првиот апликант за расправа (на која тој суд повторно би ги извел веќе прифатените докази или би можел да прифати нови докази) и одржал јавна седница на која ги сослушал усните аргументи од обвинетите и / или нивните застапници. Во пресудата, која брои 114 страни, Апелациониот суд детално ги рефлектирал приговорите и аргументите на обвинетите и наодите на судечкиот суд. Не нашол причина да отстапи од утврдените факти и причини дадени од судечкиот суд во однос на вината на обвинетите. На 3 декември 2009 година Врховниот суд ги потврдил пресудите на пониските судови.

8. На неодреден датум, првиот апликант започнал да ја издржува затворската казна.

9. Во тоа време, случајот се сметал за високо профилен и привлекол значително медиумско внимание.

II. ГРАЃАНСКА ПОСТАПКА

10. На 17 јули 2008 година Б.С. поднела граѓанска тужба против О.М., Д.М. и Г.М., барајќи тужените да бидат задолжени да ѝ го исплатат заемот што Б.С им го дала согласно двата договори за заем заверени од првиот апликант.

11. На 1 јули 2010 година О.М., Д.М. и Г.М. поднеле граѓанска тужба против Б.С. барајќи утврдување ништовност на истите договори за заем (види параграф 10 погоре), наведувајќи дека тие биле фиктивни. Тие тврделе дека договорите биле слични на оние кои биле предмет на кривичната постапка (види параграф 6 погоре) со тоа што тие никогаш не произвеле правен ефект и дека не биле разменети пари меѓу страните, со оглед на тоа што вистинската причина за нивно склучување било перење пари. Тужителите се потпреле на пресудата и доказите од кривичната постапка за поткрепа на нивното тужбено барање. На 30 август 2011 година двете тужбени барања биле споени во една постапка.

12. На 12 септември 2011 година Основниот суд Скопје II Скопје, како граѓански суд, го одбил тужбеното барање на Б.С., го уважил барањето на О.М., Д.М. и Г.М., и ги поништил договорите за заем за кои станува збор. При утврдување на клучното прашање, имено фиктивната природа на договорите, отсуството на постоење на должничко – доверителски односи и отсуството на било какви пари позајмени помеѓу странките, судот се потпрел, *inter alia*, врз наодите на кривичниот суд и изјавите на сведоците дадени во таа постапка (види параграф 6 погоре).

13. На 12 октомври 2011 година Б.С. поднела жалба. На 5 јануари 2012 година таа починала.

14. На 25 април 2012 година Апелациониот суд Скопје ја потврдил во целост пресудата и наодите на понискиот суд.

15. На 15 јуни 2012 година адвокатот на Б.С. во нејзино име, изјавил ревизија до Врховниот суд без да го извести судот за смртта на Б.С. Во барањето за ревизија тој се жалел, *inter alia*, на погрешна оценка на доказите, погрешно утврдена фактичка состојба и примена на правото и отсуство на образложени причини.

16. На 26 декември 2013 година Врховниот суд, заседавајќи во совет од пет судии кој го вклучувал и судијата М.С. (види параграф 7 погоре), без да биде свесен за смртта на Б.С., ја испитал основаноста на ревизијата и ја одбил, не наоѓајќи основа за отстапување од пресудите на пониските судови. Притоа, Врховниот суд се повикал на релевантните факти утврдени од пониските судови (отсуството на било какви пари позајмени меѓу странките; дека Б.С. не претрпела никаква штета; дека договорите за заем биле заверени од првиот апликант) и наодите на кривичните судови за вината на Б.С., О.М., Г.М. и првиот апликант. Тој утврдил дека пресудите на пониските судови се јасни и дека содржат доволно причини за одлучувачките факти. Понатаму, одлучил дека врз основа на

утврдените факти, кои ги потврдил, пониските судови правилно го примениле материјалното право. Пресудата била доставена до адвокатот на Б.С. на 4 март 2014 година.

17. На 6 февруари 2014 година првиот апликант покренал оставинска постапка за Б.С., во која било вклучено, *inter alia*, барањето во граѓанската постапка на Б.С. против О.М., Д.М. и Г.М. (види параграф 10 погоре). Исходот на таа постапка е непознат.

РЕЛЕВАНТНА ПРАВНА РАМКА И ПРАКСА

18. Релевантните одредби (членови 64 и 400) од Законот за парнична постапка, се сумирани во *Poposki and Duma v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (бр. 69916/10 и 36531/11, §§ 26-27, 7 јануари 2016 година).

19. Понатаму, членот 375 од Законот предвидува дека ревизија може да се изјави поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и поради погрешна примена на материјалното право. Ревизија не може да се изјави поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба.

20. Владата достави „заклучок“ на Одделот за граѓански дела на Врховниот суд согласно „членот 6 став 1 од Конвенцијата во врска со членот 64 став 1(б) од Законот за парнична постапка“ од 2 април 2013 година, каде тој оддел сметал дека постои основа за сомневање во непристрасноста на судија кој одлучил по граѓанската тужба и кој претходно учествувал во поврзана кривична постапка против засегнатото лице.

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА И ЧЛЕНОТ 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР. 1 КОН КОНВЕНЦИЈАТА

21. Апликантите истакнале жалбени наводи за отсуство на непристрасност на советот на Врховниот суд, кој одлучувал по граѓанската тужба на Б.С., поради учеството на судијата М.С. во тој совет и во советот на Апелациониот суд кој одлучувал во кривичната постапка против неа. Како последица на тој процедурален недостаток, апликантите претрпеле материјална штета. Тие се потрпеле на членот 6 став 1 од Конвенцијата и членот 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата, кои во нивните релевантни делови, гласат:

Член 6

„Секој, при определување на неговите граѓански права и обврски има право на правично судење пред независен и непристрасен трибунал“

Член 1 од Протоколот бр.1

„Секое физичко или правно лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога е тоа во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби на никаков начин не го спречуваат правото на државата да ги примени оние закони кои се неопходни за да се контролира користењето на сопственоста, согласно на општите интереси или да се обезбеди плаќање на даноците или други придонеси или парични казни.“

А. Допуштеност

*1. Некомпатибилност *ratione personae**

(а) Поднесоци на странките

22. Владата твреше дека апликацијата била некомпатибилна *ratione personae* со одредбите од Конвенцијата поради фактот што таа била поднесена од апликантите по смртта на Б.С.

23. Апликантите тврдеа дека тие биле наследници на Б.С. и дека имаат право да наследат било каква добивка со која таа би се стекнала во предметната постапка.

(б) Оценка на Судот

24. Судот забележа дека оваа апликација била поднесена од апликантите по смртта на Б.С. Во врска со ова, Судот има направено разлика помеѓу апликации каде што непосредната жртва починала по поднесувањето на апликацијата до Судот и оние каде што тој или таа претходно веќе починал/а. Кога непосредната жртва ќе почине *пред* поднесувањето на апликацијата до Судот, Судот, врз основа на автономно толкување на концептот на „жртва“, е подготвен да ја признае легитимацијата на роднина, ако жалбените наводи покренуваат прашање од општ интерес и се однесуваат на „почитување на човековите права“ (член 37 став 1 *in fine* од Конвенцијата) и апликантите како наследници имале легитимен интерес за продолжување на апликацијата или врз основа на директното влијание врз правата на самиот апликант. Овие случаи, може да се забележи, биле иницирани пред Судот по или во врска со домашни постапки, во кои самата непосредна жртва учествувала додека била жива (види *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmporeanu v. Romania [GC]*, бр.47848/08, §§ 97 и 98, ЕКЧП 2014).

25. Во конкретниот случај, Судот прифаќа дека првиот апликант демонстрирал материјален интерес од исходот на случајот, со оглед на тоа дека е непосреден наследник на Б.С. и има законско право да наследи било каква материјална добивка која би произлегла од домашните постапки. Дотолку повеќе, фактот што тој не се вклучил во граѓанската постапка, според Судот, не е доволен да го лиши првиот апликант од активна легитимација пред Судот, со оглед дека учеството во домашните постапки е утврдено само како еден од неколкуте релевантни

критериуми во оваа смисла (види *ibid.*, §100). Затоа, приговорот на Владата во овој контекст, во врска со првиот апликант мора да биде отфрлен.

26. Меѓутоа, истото не може да се каже во врска со вториот апликант. Со тоа што тој е внук на Б.С., а со тоа не е директен наследник, нема докази дека во моментот тој може да добие статус на жртва по основ на наследување или од кој било друг облик на сукцесија. Во такви околности, што се однесува до вториот апликант, Судот го прифаќа приговорот на Владата во овој дел. Согласно на тоа, апликацијата во однос на вториот апликант е некомпатибилна *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата во рамките на значењето на членот 35 став 3 (а) и мора да биде отфрлена во согласност со членот 35 став 4.

2. Неискористување на домашните правни лекови

(а) Поднесоци на странките

27. Владата тврдеше дека адвокатот на Б.С. можел да бара изземање на судијата М.С. во постапката по ревизија. Таквото барање можело да биде поднесено до Врховниот суд до донесување на одлука во случајот. „Заклучокот“ на Одделот за граѓански дела на Врховниот суд (параграф 20 погоре) бил во прилог на ефективност на таквото барање.

28. Апликантите тврдеа дека составот на советот на Врховниот суд кој одлучувал во случајот бил обзнанет дури откако судската одлука била доставена на адвокатот на Б.С. Не била одржана усна расправа пред тој суд и не постоела реална можност адвокатот на Б.С. да го дознае составот на советот на Врховниот суд, пред да му биде доставена одлуката. Не било возможно да се предвиди дека М.С., која била кривичен судија пред да биде избрана како судија во Врховниот суд, ќе биде дел од советот или од второстепениот суд во граѓанската постапка.

(б) Оценка на Судот

29. Судот повтори дека обврската да се исцрпат домашните правни лекови бара апликантот да ги искористи сите правни лекови кои се достапни и доволни во однос на жалбените наводи согласно Конвенцијата. Постојењето на правни лекови за кои што станува збор мора да бидат доволно извесни не само во теорија туку и во пракса, а доколку тоа изостане, ќе им недостасува потребната достапност и ефективност (види *Vučković and Others v. Serbia* (прелиминарен приговор) [GC], бр. 17153/11 и 29 други, § 71, 25 март 2014).

30. Судот е согласен дека во дадените околности, не постоела реална можност за адвокатот на Б.С. да биде запознаен со тоа дека судијата М.С. ќе биде член на советот на Врховниот суд, уште повеќе со оглед на тоа што не била одржана усна расправа пред тој суд. Покрај тоа, Владата не достави никаков релевантен пример на домашна пракса за да покаже дека барањето за потенцијално идно изземање на судија би било ефективно средство во околности какви што се оние од овој случај. „Заклучокот“ на Врховниот суд (види параграф 20 погоре) не е убедлив во тој

поглед. Поради тоа, приговорот на Владата за неисцрпување на домашните правни лекови мора да биде одбиен.

3. Заклучок

31. Судот забележува дека апликацијата во однос на првиот апликант не е очигледно неоснована во смисла на член 35 став 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по други основи. Поради тоа мора да биде прогласена за допуштена. Првиот апликант во понатамошниот текст ќе биде именуван како „апликантот“.

Б. Основаност

1. Жалбени наводи согласно членот 6 став 1 во врска со наводно отсуство на непристрасност на советот на Врховниот суд

(а) Поднесоци на странките

32. Апликантот тврдеше дека судијата М.С. била вршител на должност Претседател на Врховниот суд помеѓу 18 јули и 5 декември 2012 година и соодветно на тоа го определила составот на советот на Врховниот суд кој одлучувал по ревизијата изјавена од страна на Б.С. Потоа таа била назначена во Одделот за судење во разумен рок, каде останала до пензионирање. Само во предметот на Б.С. судијата М.С. била преназначена да биде дел од советот на Одделот за граѓански дела на Врховниот суд. Според апликантот, судијата М.С. требало да се из земе од постапката со оглед на тоа што таа веќе имала оформено мислење за улогата на Б.С. во позајмувањето на пари по пат на договори за заем, имајќи го предвид учеството на Б.С. во кривичната постапка. Двете постапки не се однесувале на истите договори, туку на договори од ист вид: ја вклучувале Б.С. во својство на позајмувач и биле склучени пред апликантот во својство на нотар. Конечно, граѓанскиот суд се потпрел на пресудата од кривичната постапка и на доказите земени предвид во пресудата за да определи дали договорите биле фиктивни, што значело дека било какво вклучување на истиот судија од кривичната постапка било со голема предрасуда во однос на исходот на граѓанската постапка.

33. Владата тврдеше дека судијата М.С. била член на совет од пет судии кои одлучувале во предметот на Б.С. Со тоа, нејзиниот глас не бил одлучувачки во одлуката на советот. Судијата М.С. не презела никакви дејствија за време на постапката со кои би се довела во прашање нејзината непристрасност според субјективниот тест. Што се однесува на објективниот тест, стравот на апликантот во однос на отсуството на непристрасност на советот бил неоснован со оглед на тоа што кривичната и граѓанската постапка се занимавале со неповрзани прашања.

(б) Оценка на судот

34. Општите принципи во однос на отсуство на непристрасност се сумирани во *Morice v. France (IGC)*, бр. 29369/10, §§ 73-78, ЕСЧП 2015 година) и од неодамна во *Denisov v. Ukraine (IGC)*, бр. 76639/11, §§ 60-65, 25 септември 2018 година).

35. Во конкретниот случај, Судот забележува дека загриженоста на апликантот произлегува од фактот што судијата М.С., која претходно била дел од советот на Апелациониот суд Скопје, кој одлучувал во кривичната постапка против него и Б.С., била дел од советот на Врховниот суд во последователната, наводно поврзана граѓанска постапка. Бидејќи жалбените наводи на апликантот не се однесуваат на личната пристрасност од страна на конкретниот судија, туку на објективни и факти кои може да се утврдат, што според него создаваат сомнежи во нејзината непристрасност, Судот ќе го ограничи испитувањето на објективниот тест во однос на отсуството на судска непристрасност.

36. Судот забележува дека судијата М.С. била дел од советот на Апелациониот суд Скопје, кој на 26 февруари 2008 година при испитување на случајот со полна јурисдикција, како по однос на фактите, така и по однос на примената на правото (види *Atanasov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 22745/06 § 32, 17 февруари 2011), ја одбил жалбата на Б.С. и ја потврдил нејзината осуда. Судијата М.С. била, исто така, дел од советот на Врховниот суд кој ја одбил ревизијата изјавена во име на Б.С. во парничната постапка на 26 декември 2013 година.

37. Судот забележа дека спорната парнична постапка се однесувала на договори за заем во кои Б.С. се јавува како заемодавач, а О.М. како заемопримач; а апликантот ги заверил договорите во својство на нотар. Иако тие не биле потполно истите договори за заем кои биле предмет на кривичната постапка, со оглед на идентитетот на странките, вмешаноста на апликантот како нотар и контекстот во кој тие биле склучени, Судот прифаќа дека тие биле од многу слична, ако не и идентична природа. Скоро идентичната природа на договорите во двата сета на постапки, била еден од аргументите на кои се повикале тужителите во барањето за нивно поништување во граѓанската постапка (види параграф 11 погоре). Граѓанските судови утврдиле дека предметните договори биле фиктивни и ги прогласил за ништовни. При таквото одлучување, тие се потпреле, *inter alia*, на наодите на кривичниот суд во однос на кривичната одговорност на Б.С., О.М и Г.М., како и на апликантот (види параграфи 12 и 16 погоре) без оглед на тоа што, како што беше кажано погоре, кривичната постапка се однесувала на различни договори за заем и затоа прашањата покренати во спорната граѓанска постапка не можеле да се сметаат за *res judicata*.

38. Понатаму, Судот смета дека е значајно да се спомене тоа што оценката извршена од судечките совети на Апелациониот суд во кривичната постапка и Врховниот суд во граѓанската постапка, во кои судијата М.С. била член, се однесувала на основаноста на жалбите на Б.С. (види, спротивно, *Pasquini v. San Marino*, бр. 50956/16, § 150, 2 мај 2019 година).

39. Судот исто така забележува дека, со оглед на тајноста на советувањето, невозможно е да се утврди реалното влијание на судијата М.С. врз таа одлука на советот на Врховниот суд (види *Morice*, цитиран погоре, § 89 и *Otegi Mondragon v. Spain*, бр. 4184/15 и 4 други, § 67, 6 ноември 2018 година). Меѓутоа, како што тврди апликантот, а не оспорено од Владата, судијата М.С. била вршител на должноста претседател на Врховниот суд во времето кога била изјавена ревизија во име на Б.С. и била доделена на советот на тој суд.

40. Имајќи ја предвид сеопфатната оценка и екстензивниот опсег на испитување извршено од Апелациониот суд (види параграфи 7 и 36 погоре), заедно со високата профилираност на кривичниот предмет во тоа време (види параграф 9 погоре), не може да се претпостави дека судијата М.С. не била свесна за нејзината вклученост во тој случај при одлучување по ревизијата од Б.С. во спорната граѓанска постапка. Меѓутоа, не постои ништо во списите на предметот што упатува на тоа дека судијата М.С. размислувала на можноста за изземање од постапување по предметот или дека го информирала претседателот на Врховниот суд дека била дел од советот во кривичната постапка кој одлучувал пет години претходно. Во врска со ова, Судот забележува дека обврската на судијата што одлучува во предмет веднаш да го извести претседателот на судот за околностите што го оправдуваат неговото или нејзиното изземање е изречно утврдена во националниот закон (види параграф 18 погоре). Судот веќе утврди дека било невозможно за Б.С. да побара изземање на судијата М.С. од постапување во нејзиниот граѓански предмет (види параграф 30 погоре, спротивно, *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd and Others v. Georgia*, бр. 16812/17, § 363, 18 јули 2019 година). Следствено на тоа, судијата М.С., која била свесна за околностите, била должна да го извести за тоа претседателот на Врховниот суд, уште повеќе со оглед на релевантниот „заклучок“ на Одделот за граѓанско право на Врховниот суд кој датира пред одлуката во предметот на Б.С. (види параграф 20 погоре) (види *Golubović v. Croatia*, бр. 43947/10, § 58, 27 ноември 2012 година исто *Sigríður Elín Sigfúsdóttir v. Iceland*, бр. 41382/17, § 35, со парична казна, 25 февруари 2020 година и *Škrlić v. Croatia*, бр. 32953/13, §§ 43-46, 11 јули 2019 година).

41. Точно е тоа, како што тврди Владата (види параграф 33 погоре), дека судијата М.С. била само еден член од вкупно пет судии во советот на Врховниот суд кој одлучувал по ревизијата на Б.С. Меѓутоа, како што е наведено погоре (види параграф 39 погоре), во светло на тајноста на советувањето, невозможно е да се утврди реалното влијание на судијата М.С. во таа прилика (види *Morice*, цитиран погоре, § 89 и *Otegi Mondragon v. Spain*, бр. 4184/15 и 4 други, § 67, 6 ноември 2018 година). Понатаму, не беше објаснето зошто било неопходно таа да биде дел од советот на Одделот за граѓански дела на Врховниот суд кој одлучувал по жалбата на Б.С., кој наводно бил единствен случај во тој оддел за време на нејзината кариера во Врховниот суд откако била назначена во Одделот за судење во разумен рок (види *Fazlı Aslaner v. Turkey*, бр. 36073/04, § 40, 4 март 2014 година).

42. Во светло на горенаведеното, Судот смета дека, во специфичните околности на овој предмет, особено оние опишани во ставовите 37-41 погоре, стравувањето на првиот апликант дека судијата М.С. веќе формирала став за основаноста на граѓанскиот предмет пред да биде изнесен пред Врховниот суд може да се смета дека е објективно оправдан. Оттука, составот на советот на Врховниот суд не успеал да го исполни потребниот стандард на Конвенцијата според објективниот тест (види *Indra v. Slovakia*, бр. 46845/99, член 54, 1 февруари 2005 година; *Bajaldžiev v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 4650/06, §§ 30-39, 25 октомври 2011 година и *Peruš v. Slovenia*, бр. 35016/05, § 16, 27 септември 2012 година, во кои наодите на Судот за отсуство на непристрасност, исто така, се однесуваа на еден член на проширениот совет на Врховниот суд).

43. Според тоа, постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата.

2. Жалбени наводи согласно член 1 од Протоколот бр.1

44. Апликантот истакна жалбени наводи во врска со член 1 од Протоколот бр.1 дека тој, како наследник на Б.С. има легитимни имотни очекувања во однос на долгот од спорните договори.

45. Имајќи ги предвид фактите на случајот, поднесоците на странките и горенаведените наоди во врска со член 6 став 1 од Конвенцијата, Судот смета дека ги испитал главните правни прашања покренати во оваа апликација и дека нема потреба да одлучува одделно за останатите жалбени наводи (види *mutatis mutandis Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu*, цитиран погоре, § 156).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

46. Член 41 од Конвенцијата гласи :

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините Протоколи, и ако домашното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава правичен надомест на оштетената страна, доколку е тоа потребно.“

A. Штета

47. Апликантот побара вкупно 735.981 евра во однос на материјалната штета што соодветствува на ненаплатениот долг согласно договорите, или 15.000 евра доколку Судот утврди повреда само на членот 6 став 1 од Конвенцијата. Понатаму, тој побара 7.000 евра за нематеријална штета.

48. Владата ги оспори ваквите барања како неосновани и прекумерни.

49. Судот смета дека може да досуди правичен надомест само врз основа на фактот дека апликантот не можел да ги ужива сите гаранции предвидени согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата. Сепак, Судот не може да шпекулира во однос на исходот од постапката спроведена во согласност со членот 6 став 1 од Конвенцијата, доколку не била утврдена повреда. Во конкретниот случај, Судот не наоѓа причинско-последична врска помеѓу повредата на членот 6 став 1 од Конвенцијата и наводната материјална штета. Поради тоа, неосновано е да се досуди надомест по овој основ (види, на пример, *Bajaldžiev*, цитиран погоре, § 52). Од друга страна, Судот му досудува на апликантот 2.500 евра за нематеријална штета, плус било кој данок што може да му се наплати.

50. Судот понатаму повторува дека во случај на повреда на членот 6 од Конвенцијата, апликантот треба колку што е можно да се стави во позиција во која тој или таа би бил/а доколку не биле занемарени барањата на оваа одредба. Најсоодветната форма на надомест на штета во случаи како конкретниот ќе биде повторување на постапката, доколку биде побарано. Судот, во оваа смисла, забележува дека Законот за парнична постапка предвидува можност за повторување на постапката кога Судот одлучил со пресуда дека судската одлука или постапка која претходела, била во спротивност со основните човекови права или слободи на странката (види параграф 17 погоре, види исто така *Poposki and*

Duma, цитирани погоре, § 63; *Jakšovski and Trifunovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 56381/09 и 58738/09, § 58, 7 јануари 2016 година; и *Mitrinovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 6899/12, § 59, 30 април 2015 година).

Б. Трошоци и издатоци

51. Апликантот исто така побара 7.308 евра за трошоците и издатоците направени пред домашните судови и 2.267 евра за оние направени пред Судот, имено, за консултации со адвокат во врска со апликацијата и последователните поднесоци до Судот.

52. Владата ги оспори ваквите барања како прекумерни и неосновани.

53. Според судската пракса на Судот, апликантот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле реално и нужно направени и дека се разумни во однос на износот (види *Éditions Plon v. France*, бр. 58148/00, § 64, ЕКЧП 2004-IV). Имајќи ги предвид доставените документи, Судот смета дека е разумно да му се додели на апликантот 250 евра за трошоците направени пред Судот, плус било кој данок што може да се наплати на апликантот.

54. Судот не досудува надоместок во однос на барањето на апликантот за трошоците направени во домашната постапка, бидејќи тие не биле направени со цел превенирање и обештетување за наводната повреда за која се истакнати жалбените наводи пред Судот (види *Petrović v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 30721/15, § 44, 22 јуни 2017 година).

В. Затезна камата

55. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка на позајмени средства на Европската Централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ja прогласува* за допуштена апликацијата во делот кој се однесува на првиот апликант (г. Никола Стоименовиќ), а остатокот од апликацијата го прогласува за недопуштен;
2. *Одлучи* дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата;
3. *Одлучи* дека нема потреба да се испита жалбениот навод во однос на членот 1 од Протоколот број 1 од Конвенцијата;
4. *Одлучи*,

ПРЕСУДА СТОИМЕНОВИЌ И МИЛОШЕВИЌ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

- (а) дека тужената држава треба да му ги плати на г. Никола Стоименовиќ, во рок од три месеци од датумот кога пресудата ќе стане правосилна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, следниве износи, што треба да се конвертираат во националната валута на државата по стапката што важи на денот на исплатата:
- (i) 2,500 евра (две илјади и петстотини евра), плус било кој данок што може да се наплати, во однос на нематеријална штета;
 - (ii) 250 евра (двеста и педесет евра), плус било кој данок што може да се наплати, во однос на трошоците и издатоците;
- (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата, ќе се плати камата на горенаведените износи еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна Банка, за наведениот период плус три процентни поени;
5. *Го одби* остатокот од барањето на првиот апликант за правичен надоместок.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 25 Март 2021 година, согласно правилото 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Martina Keller
Заменик секретар

Síofra O'Leary
Претседател